

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Työhyvinvoinnin merkitys PORA3:n aikana Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa

Salonen Heikki & Salonen Sanna

2014 Hyvinkää, Leppävaara

Laurea-ammattikorkeakoulu
Leppävaara, Hyvinkää

Työhyvinvoinnin merkitys PORA3:n aikana Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa

Salonen Heikki & Salonen Sanna
Turvallisuusala, oikeustradenomi
Opinnäytetyö
Syyskuu, 2014

Salonen Sanna
Salonen Heikki

Työhyvinvoinnin merkitys PORA3:n aikana Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella

Vuosi 2014 Sivumäärä 93

Tämä opinnäytetyö käsittelee työhyvinvointia Itä- Uudenmaan poliisilaitoksen henkilöstön näkökulmasta. Olemme varanneet työssämme ison roolin nettipohjaiselle kyselylle, mikä suunnattu koko henkilökunnalle. Tavoitteenamme on tuoda esille mahdollisuudet ja ongelmat poliisin rakenneuudistuksen kolmannessa vaiheessa (PORA3).

Lisäksi tuomme esille nykyiset työhyvinvointiohjeet, mitkä ovat tarkoitettu erityisesti poliisin henkilökunnalle. Yksi sen tärkeimmistä asioista on tasapuolinen kohtelu kaikille työntekijöille.

Opinnäytetyön aiheeksi on valikoitu työhyvinvointi, koska tämän kaltaista työtä ei ole aikaisemmin tehty henkilöstön toimesta poliisihallinnossa. Aihe on ajankohtainen kahdestakin syystä; Suomalaisessa työelämässä pohditaan paraikaa työurien pidentämistä ja samaan aikaan poliisin toimintaa ollaan tehostamassa, eli työhyvinvointi on koetuksella.

Kyselytutkimuksen avulla on pyritty selvittämään koko henkilöstön ajatuksia tämänhetkisestä työhyvinvointitilanteesta, sekä ajatuksia tulevaisuuden suhteen. Voimassaolevan työhyvinvointiohjeen tarkastelulla on pyritty sen päivittämiseen. Mediatutkimus on otettu mukaan tiedonkeruumenetelmänä tutkittavan aiheen ajankohtaisuuden vuoksi ja työmuistion tarkoitus on palvella arjessa.

Tämän työn tavoitteena on tarjota käytännönläheinen työhyvinvointimalli. Tutkimus toteutettiin Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen henkilökunnalle lähetetyllä kyselyllä sekä Hyvinkään poliisiaseman rikostutkijoiden haastatteluilla Tutkimuksen tulos osoittaa, että Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen työntekijät suhtautuvat hyvin kriittisesti tämän hetkiseen työhyvinvointitilanteeseen.

Opinnäytetyö osoittaa sen, että työhyvinvoinnin tilassa on korjaamista Itä- Uudenmaan poliisilaitoksessa ja työpahoinvointi on lisääntynyt PORA3:n aikana. Opinnäytetyön tuloksista on nähtävissä, että tutkimuksenaihe on kiinnostava ja se on esillä viikoittain valtakunnallisissa medioissa.

Salonen Sanna

Salonen Heikki

The meaning of occupational well-being in Eastern Uusimaa police district during PORA3

Year

2014

Pages

93

The present thesis deals with occupational well-being from the point of view of Eastern Uusimaa Police Department. We have placed a big emphasis on web-based survey that was sent to the whole personal. We focus on the possibilities and the problems brought about by the structural reform of PORA3.

In addition, we also present the current instructions for occupational well-being that have been formulated especially for police personal. One of the key points is equal treatment of all employees.

This thesis aims to offer a practical model to personal working in police forces. The research was carried out using surveys for all of the police force personal in Eastern Uusimaa district and also interviews with Hyvinkää crime investigators and police officers. The results show that Eastern Uusimaa police force are very critical of the current state of the occupational well-being.

Keywords row; occupational well-being, PORA3, police structural reform, Itä-Uusimaa district

Lyhenneluettelo

Aslak	Ammatillisesti syvennetty lääketieteellinen kuntoutus
ATJ	Ajoneuvoliikenne tietojärjestelmä
ETL	Esitutkintalaki (05/2011)
LSL	Lastensuojelulaki (417/2007)
PKL	Pakkokeinolaki (806/2011)
PolL	Poliisilaki (872/2011)
POHA	Poliisihallitus
PONNISTUS	Poliisin sisäinen koulutus lainuudistukseen 2013
PORA3	Poliisin rakenneuudistuksen kolmas vaihe
RL	Rikoslaki (39/1889)
RVL	Rikosvahinkolaki (1204/2005)
Sinetti	Poliisin sisäinen intranet
SPJL	Suomen poliisijärjestöjenliitto
TyHy	Työhyvinvointi
TyöTurvL	Työturvallisuuslaki (738/2002)
Vahl	Vahingonkorvauslaki (412/1974)
Vitja-Retu	Poliisin tuntomerkkirekisteri

Sisällys

1	Johdanto.....	7
2	Tutkimuksen taustaa	8
3	Poliisiorganisaation rakenneuudistus	9
3.1	Poliisin rakenneuudistuksen historiaa	9
3.2	Poliisihallituksen rakenneuudistuksen kolmas vaihe henkilöstön näkökulmasta	10
4	Opinnäytetyön tavoitteet, ongelmat ja menetelmät	13
4.1	Aineiston rajaus	13
4.2	Työnrakenne	13
4.3	Keskeiset käsitteet.....	14
4.4	Tutkimusmenetelmät.....	14
5	Työhyvinvointi	15
6	Ammatillisesti syvennetty lääketieteellinen kuntoutus	16
6.1	Kuntoutusseloste	17
6.2	Aslak-kuntoutuksen hakuprosessi.....	18
6.3	Kuntoutusjaksot	19
6.4	Työhyvinvointiin vaikuttavia asioista poliisin työssä.....	20
6.5	lepo	21
6.6	Läheiset ihmiset	21
6.7	Työn ulkopuoliset ja sisäiset kriisi- ja stressivaikutteet	22
7	Tutkimuksen toteutus	24
7.1	Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen työhyvinvointiohjeen tarkastelu	24
7.2	Mediatutkimus	24
7.3	Työhyvinvointikysely.....	24
7.4	Haastattelututkimus työmateriaalien merkityksestä työhyvinvointiin	25
8	Tutkimusten tulokset.....	25
8.1	Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen työhyvinvointiohjeen tarkastelua	26
8.2	Työhyvinvoinnin tulokset mediasta	28
8.3	Työhyvinvointi kyselyn tulokset	30
8.4	Työhyvinvointiohje ja työhyvinvointikysely	37
8.5	Työmuistion haastattelun tulokset.....	37
9	Tutkimustulosten yhteenveto.....	39
10	Oma arvio opinnäyteyöstä	40
	Lähteet	42
	Kuvat	44
	Kuviot	45
	Liitteet.....	46

1 Johdanto

Tämä opinnäytetyö on työelämälähtöinen toiminnallinen opinnäytetyö. Opinnäytetyössä tarkoituksena on käsitellä työhyvinvointia, sekä keskittyä konkreettisiin tilanteen analysointiin työhyvinvoinnista ja sen vaikuttavuudesta poliisin työssä. Opinnäytetyö on jaettu kahteen osaan, jossa tutkitaan työhyvinvointia tutkimuskohteen sisältäpäin ja työhyvinvointiin vaikuttavien työkalujen tarpeellisuutta. Opinnäytetyön tekijät jakoivat työn totuttamisen seuraavallisesti; Heikki Salonen työsti työhyvinvointiosion teorian, kyselytutkimuksen kaavakkeen, sekä etsi mediasta työhyvinvointiartikkeleita. Sanna Salonen laati opinnäytetyön tutkintapainotteisen osuuden haastatteluineen ja työmuistioineen. Opinnäytetyön muun kirjallisen osuuden ja tutkimustulosten analysoinnin opinnäytetyöntekijät ovat laativat yhdessä.

Ensimmäisen osiossa käsitellään työhyvinvoinnin teoriaa ja siihen vaikuttavia asioista poliisihallinnossa. Työhyvinvoinnin tilannetta Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa tutkitaan kyselylomakkeella, mikä on toteutettu koko henkilökunnalle lähetetyllä Webropol - kyselyllä. Kyselytuloksille annetaan työssä suuri painoarvo, koska kuka muu tietää aiheesta yhtä hyvin, kuin aiheen sisällä päivittäin työskentelevä henkilö.

Työssä tarkastellaan Itä - Uudenmaan poliisilaitoksen työhyvinvointiohjetta ja sen päivittämistä vastaamaan nykytilannetta Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa. Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen työhyvinvointiohjeen suurimpana haasteena on ollut Pora3:n yhteydessä yhdistyneiden kahden eri poliisilaitoksen, Keski-Uudenmaan poliisilaitoksen ja Itä- Uudenmaan poliisilaitoksen ohjeiden päivittäminen vastaamaan yhtä suurta kokonaisuutta. Laitokset yhdistyivät Itä-Uudenmaan poliisilaitokseksi 01.01.2014. Yhtenäisen työhyvinvointiohjeen päätarkoituksena on tasapuolistaa työhyvinvointikulttuuria laitoksen sisällä huomioiden kuitenkin eri toimipisteiden mittasuhteet.

Kiireessä työskentely ja jatkuva paine on omiaan aiheuttamaan työpahainvointia ja sairauslomia, mitkä kuormittavat muita työtaakkojen parissa työskenteleviä henkilöitä. Virkavastuulla tehtävä työ on vaatimuksiltaan ja laadultaan erilaista, kuin yksityissektorin vastaava, mikä aiheuttaa vielä oman paineensa työntekijöiden harteille. Tämän opinnäytetyön päätarkoitus ei kuitenkaan ole valitusvirtenä oleminen, vaan eräänlainen selviytymis- ja varautumisopas tulevaisuuden muutosten varalle. Lisäksi työn tarkoituksena on antaa työnantajalle tosiasiallista tietoa työhyvinvoinnin tilanteesta Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa.

Opinnäytetyön toinen osio on tarkoitettu rikostorjunnassa työskenteleville henkilöille ja järjestyspoliisissa työskentelevien kenttäpoliisien muistioksi ja tueksi esitutkinnassa. Työssä tutkitaan lyhytkestoisessa esitutkinnassa tarvittavaa lakia ja muita asetuksia. Työn tarkoituksena

na on koota lyhytkestoisen rikostutkinnan tutkintamateriaali yhteen, mikä helpottaa sekä kenttäpoliisien että rikostutkijoiden työtä. Lyhytkestoisella tutkinnalla eli perustutkinnalla tarkoitetaan nopeasti ja helposti suoritettavien esitutkintojen laadintaa. Näitä ovat mm. rattijuopumus, liikennerikokset sekä lievät pahoinpitelyt. Hyvin olennaisena osana työhyvinvointiin kuuluu työtehtävien selkeys, osaaminen ja työvälineet. Valitsimme työmuistion yhdeksi työhyvinvoinnin osa-alueeksi, koska nykypäivänä poliisin työnkuva on muuttunut hektiseksi ja työntekijästä on tullut aktiivinen tiedonetsijä työn lomassa.

Työhyvinvoinin ylläpitäminen ja kehittäminen ovat haaste poliisiorganisaatiossa. Jatkuvat muutokset organisaation toimintamalleissa, sekä muuttuvassa lainsäädännössä ja määräyksissä ovat haasteena yksittäiselle työntekijälle pysyä mukana muuttuvassa organisaatiossa. Opinnäytetyön laatimisen aikana on jo tiedossa, että Itä-Uudenmaan poliisissa on tulossa muutos rikostutkinnan ryhmien työnkuviin, sekä lisää vastuuta järjestyspoliisille aiemmin tutkinnassa suoritettujen kuulusteluiden tekemiseen.

2 Tutkimuksen taustaa

Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alue käsittää Uudenmaan maakunnan itä- ja keskiosissa sijaitsevat 15 kuntaa. Poliisilaitoksen alueeseen kuuluvat Hyvinkään, Järvenpään, Keravan, Loviisan, Porvoon ja Vantaan kaupungit sekä Askolan, Lapinjärven, Myrskylän, Mäntsälän, Nurmijärven, Pornaisten, Pukkilan, Sipoon ja Tuusulan kunnat.¹

Pääpoliisiasema sijaitsee Vantaalla. Lisäksi poliisiasemia on Hyvinkäällä, Järvenpäässä, Loviisassa, Mäntsälässä, Nurmijärvellä ja Porvoossa sekä palvelutoimistoja Helsinki-Vantaan lentoasemalla, Keravalla ja Sipoossa.² On tärkeää tietää opinnäytetyön tutkimuksen kohteena olevat poliisilaitoksesta, sekä minkälaisessa toimintaympäristössä töitä Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella tehdään. Toiminta alueelle sijoittuu valtaväyliä niin tie- kuin rautatieliikenteessä ja lisäksi Helsinki - Vantaan lentokenttä. Loviisan ja Sköldvikin ydinvoimala tuovat oman haasteensa toimintaympäristöömme. Partiot näkevät partioautojen ikkunoista yhtäläillä urbaania asfalttiviidakkoa, kuin idylliä pelto- tai merenrantamaisemaa riippuen siitä, missä päin poliisilaitosta ajetaan. Lisäksi rikostorjunnan työskentely ympäristö on haastava, koska toimintaympäristössä elävät niin monet kulttuurin ja kielen omaavia henkilöitä. Itä-Uudenmaan poliisi on kaksikielinen poliisilaitos. Toimiminen kaksikielisellä alueella tuo poliisille ruotsinkielen velvoitteen virkakielessä.

Työhyvinvoinnin kannalta tärkeitä toimielimiä poliisilaitoksessamme edustaa yhteistoimintaelin, palkkatyöryhmä, johtoryhmä ja työsuojelutoimikunta. Lisäksi Itä-Uudenmaan poliisipääl-

¹ Itä-Uudenmaan poliisilaitos, 2014

² Itä-Uudenmaan poliisilaitos, 2014

likkö Kari Rantala on ottanut tavakseen tavata poliisilaitoksen alueella toimivien poliisiyhdistysten puheenjohtajia säännöllisesti. Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa pyritään siihen, että työhyvinvointiasioita vähintäänkin sivutaan monenlaisissa kokouksissa ja tapaamisissa.

3 Poliisiorganisaation rakenneuudistus

Suomessa poliisin organisaatio on käynyt läpi kolme rakenneuudistusta, joista poliisi organisaatiossa puhutaan nimillä pora1, pora2 ja pora3. Kolmannen rakenneuudistuksen tarkoituksena on kartoittaa kuinka ensimmäisen ja toisen poran asetetut tavoitteet on saavutettu ja niiden toteuttaminen, jos tavoitteisiin ei ole päästy. Kolmannen rakenneuudistuksen päätaavoite on keventää poliisihallituksen rakenteita vähentämällä valtakunnallisten yksiköiden määrää, kiinteistökustannuksia, muuttamalla henkilöstön asemaa, jolla saavutetaan palkkakustannusten aleneminen ja vähentää poliisin henkilötyövuosista syntyviä kustannuksia. Pora kolmosen aikana tulee tarkastella ja tehdä muutoksia poliisin palveluverkoston, tukitoimiin sekä tehostaa poliisitoimintaa kaikilla sektoreilla.³

Poliisin rakenneuudistuksen Pora3 aikana tulee valtakunnallisissa yksiköissä ja poliisihallituksessa arvioida ja seurata tosiasiallista muutosta toiminnallisissa ja taloudellisissa muutoksissa, sekä rakenneuudistuksen vaikutuksia henkilöstöön. Lisäksi hallinnon tulee laatia mahdolliset muutosesitykset hallitukselle. Pora3:n tavoitteena oli myös poliisikoulutuksen uudistus. Rakenneuudistuksen myötä ensimmäinen ammattikorkeakoulupohjainen poliisikoulutus alkoi elokuussa 2014. Ammattikorkeakoulusta valmistuu vanhempia konstaapeleja ja ylemmstä ammattikorkeakoulusta valmistuu päällystohenkilöstöä.⁴

3.1 Poliisin rakenneuudistuksen historiaa

Poliisiorganisaatio on kokenut useita rakenneuudistuksia vuosien saatossa, mutta nyt Pora3:n myötä poliisilaitosten määrät vähenivät ja säästöt hallinnossa näkyvät tavalliselle kansalaiselle. Rakenneuudistus on ollut vuosia henkilöstön ja päällystön keskuudessa asia, mitä ei täysin olla voitu käsittää siinä mittakaavassa kuin sitä nyt toteutetaan.⁵

Asiaa on käsitelty poliisin omassa ammattilehdessä ” Poliisi ja Oikeus ” koko porahistorian ajan. Hyvinkään poliisilaitoksen entinen poliisipäällikkö, nykyinen (heinäkuu 2014 lähtien) Helsingin poliisikomentaja Lasse Aapio kuvasi haastattelussaan Poraa käsittelevässä artikkelissa Poliisi ja Oikeus lehdessä osuvasti vuonna 2010: ” On kokouksen puheenjohtajan asia pitää verbaalisesti lahjakkaat henkilöt kurissa, jotteivät kokouksen asiat mene heidän junailemaan-

³ Sisäasiainministeriön julkaisu 2012

⁴ Poliisihallituksen julkaisusarja 2014

⁵ Poliisihallituksen julkaisusarja 2014

sa suuntaan mielivaltaisesti ”. Aapio kiteytti lauseeseen tuolloin meneillään olevan PORA2-hankkeen toimintatapoja, missä istuttiin paljon palavereissa luoden runkoa tänä päivänäkin vaikuttavaan poliisin rakennejärjestelmäuudistukseen. Asioita päätettäessä pitää pystyä huomioimaan ihmiset tasapuolisina kumppaneina ja karsia epäolennaisuudet.⁶

Puhuttaessa Poran valmistelusta ja ajankäytön hallinnasta poliisin rakenneuudistuksista ennen poliisin Pora3:sta on huomioitavaa, että Pora2 valmisteltiin paljon paremmin ja hitaammalla aikataululla, kuin PORA3. Aapio tuo omassa haastattelussaan esille myös tämän Pora2:n valmisteluun käytetyn ajan ja resurssin käytön eroavaisuuden Pora3:n uudistuksiin. Aapio ja kuten muukin poliisinorganisaation henkilökunta on miettinyt, miksi näin nopealla aikataululla ja keskeneräinen asia ajettiin läpi, vaikka Pora3:n muutokset ovat huomattavasti suurempia, kuin PORA2:n. Voidaan sanoa, että Pora3 ikään kuin ”runtattiin” sovitussa aikataulussa läpi, koska näin oli luvattu päättäjille tehdä, miettimättä sen tosiasiallisia vaikutuksia organisaatioon ja sen tavoitteiden mahdollisuuksien toteutumista sovitussa aikataulussa. Annettiin ymmärtää, että säästöt tulevat yhdessä yössä, kun PORA3 astuu voimaan ja kaikki asiat selviytyvät nopeasti organisaatiomuutoksessa.⁷

Aapion repliikistä 2010 vuodelta on huomioitavaa myös se, että PORA2 hankkeen työryhmissä oli monipuolisempi henkilöstön edustajisto, kuin PORA3:n aikana. Jatkossa on huomioitava isoja rakennemuutoksia tehdessä henkilöstön edustus työryhmissä jo suunnitteluvaiheessa. Se on sitten kokouksien puheenjohtajien tehtävä pitää kokoukset kurissa niin ajallisesti kuin asiallisestikin, kuten Aapiokin jo vuonna 2010 totesi.⁸

3.2 Poliisihallituksen rakenneuudistuksen kolmas vaihe henkilöstön näkökulmasta

Poliisilaitosten määrän puoliintuminen tarkoitti Itä- Uudenmaan poliisilaitoksessa sitä, että Keski-Uudenmaan poliisilaitos ja Itä-Uudenmaan poliisilaitos liitettiin yhdeksi Itä- Uudenmaan poliisilaitokseksi. Pääpoliisiasemaksi tuli Vantaan poliisiasema Tikkurilassa ja Hyvinkäälle, Järvenpään, Nurmijärvelle, Mäntsälään, sekä Loviisaan jäivät poliisiasemat. Lisäksi Itä-Uudenmaan poliisilaitokseen liitettiin lentoaseman poliisiasema ja Pora3:n yhteydessä lakkautettu liikkuvanpoliisin liikennesektori suureltaosin. Rakenneuudistuksessa haastavaa uudessa Itä-Uudenmaan poliisissa oli se, että yhdistettiin kolme hyvin erilaista poliisilaitosta toisiinsa: Itä- ja Keski- Uudenmaan poliisilaitokset ja lentokentän poliisiasema. Eroavaisuuksia oli talouden hallinnassa, rakenteissa, toiminnassa ja henkilöstön hyvinvoinnin arvostamisessa. Sinänsä perustyö oli samaa, vaikka toimintamallit erosivatkin hieman toisistaan. Laitokset olivat ke-

⁶ Poliisi & Oikeus lehti, 2010

⁷ Poliisi & Oikeuslehti, 2010

⁸ Poliisi & Oikeuslehti, 2010

hittyneet erilaisiksi kokonaisuuksiksi ja tähän oli vaikuttanut muun muassa laitoksien vaikuttavuusalue.⁹

Tarkasteltaessa, kuinka henkilöstön näkökulmasta Pora3:n uudistus on poliisihallinnossa edennyt, tulokset hallinnon keventämisessä eivät ole olleet todettavissa esikunnissa, mihin uudistuksen oli tarkoitus vaikuttaa. Tämä perustuu siihen, että poliisin avoimia virkoja on ollut avoimna lähinnä päällystövirkoihin ja poliisihallituksen erityisvirkoihin, joita ovat muun muassa ylitarkastaja, tarkastaja ja siviilivirat¹⁰. Poliisimiehistön vajuusta on paikattu sisäisillä hakumenetelmillä ja siirroilla, joilla ei tosiasiallisesti ole helpotettu peruspoliisin työtä. Edellä mainittu toimintatapa on siirtänyt ongelman paikasta a, paikkaan b. Poliisilaitokset saivat lisärahoitusta poliisin palkkaamiseen, joilla palkattiin työttömiä poliiseja muun muassa lupahallinnon tehtäviin. Lisärahoituksella ei saatu helpotusta poliisin perustyön resurssivajaukseen. Poliisiorganisaatiossa on Pora1:n ja 2:n aikana voitu paikata henkilöstövajuusta Poliisikoulusta harjoittelussa ja kenttäjaksolla olleilla nuoremmilla konstaapeleilla. Lisäksi organisaatiossa on työskennellyt määräaikaisia poliiseja ja työttömyysvaroilla palkattuja poliiseja. Valitettavaa tällä hetkellä on, ettei työharjoittelijoita koulusta tule niitä määriä, mitä poliisilaitoksissa tarvittaisiin ja organisaatiolla ei ole vara palkata säästöjen vuoksi määräaikaisia poliiseja tai jatkaa työssä olevien määräaikaisten poliisien työsopimusta. Henkilöstön näkökulmasta henkilöstön vähentäminen tuo säästöjä tiettyyn pisteeseen asti, mutta yksilön kuorman kasvaessa liian suureksi työnantaja joutuu maksomieheksi sairauslomissa ja huonosti voivan työntekijän työtehon laskiessa.

Poliisin tavoite oli siirtyä pora3:ssa viisiportaiseen johtajuuteen poliisipäällikkö, apulaispoliisipäällikkö, ylikomisariat, komisariat ja alipäällystö. Tavoite on vielä tosiasiallisesti saavuttamatta Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella, mutta sen eteen tehdään töitä, jotta viisiportaiseen johtajuuteen päästäisiin. Osa Päällystönviroista on kuitenkin muutettu erikoistehtäviksi, jolloin viisiportaisuus on voitu saavuttaa poliisihallinnossa Pora3 mukaisesti. Suomen Poliisijärjestöjen liitto on useampaan otteeseen ottanut kantaa ja kritisoinut Pora3:n tuomia muutoksia, mutta liittoa ei ole kuunnellut niin poliisin ylin johto, kuin eduskuntakaan, mikä viime kädessä päättää poliisin määrärahoista.¹¹

Rakennemuutoksen suurin haaste on henkilöstöä koskevat muutokset vallitsevan taloudellisen tilanteen keskellä. Valitettavaa Pora3:n rakennemuutuksessa Itä-Uudenmaan on ollut se tosiasia, että henkilöstöä ei ole kuultu asioissa. Opinnäytetyössä käsitellään myöhemmin tuloksien valossa, kuinka henkilöstö on kokenut muutoksen positiivisessa ja negatiivisessa mie-

⁹ Poliisin intranet, 21.7.2014; Poliisin intaranet, 21.7.2014

¹⁰ Poliisin intarnet, avoimet virat 30.7.2014

lessä. Pora3:n alkaessa 1.1.2014 rakenneuudistus oli tosiasiallisesti hyvin levällään ja yhtenäisiä linjoja yhdistyneisiin poliisilaitoksiin aloitettiin rakentamaan vasta sen jälkeen, kun todellinen muutos näkyi jo henkilöstön sijoittelussa yksiköiden sisällä. Tämä aiheutti työhyvinvoinnin heikkenemisen ja tiedotusongelmia, mitkä aiheuttivat avoimia kysymyksiä ja turhautumista henkilöstössä.

Poliisiorganisaatiossa on aina pyritty tukemaan liikuntaa ja järjestetty talon sisäisiä liikuntapäiviä ja koko hallinnon eri lajien virallisia urheilutapahtumia. Pora3:n uudistuksen jälkeen Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa ei toistaiseksi ole järjestetty määräyksen mukaisia liikuntapäiviä koko henkilöstölle kahdesti vuodessa. Lisäksi poliisihallitus on linjannut viralliset lajit lakkautettavaksi vuoden 2015 alusta¹². Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa yksittäisen työryhmi- en työhyvinvointipäivä koskeva linjaus on saatu linjattu yhtenäiseksi syksyllä 2014. Työhyvinvointipäivissä on pyritty säästämään sitten, että tyhy-päivä rahaa yhtenäistettiin vanhan Itä-Uudenmaan tyhy-rahahan 35 euroon/henkilö, kun se oli ennen Keski-Uudenmaan poliisissa 50 euroa/henkilö¹³. Lisäksi ennen tyhy-päivä oli vanhassa Itä-Uudenmaan poliisissa 8 tuntia, mutta nyt se muutettiin Keski-Uudenmaan mukaiseksi keskeytyspäiväksi, joka on pituudeltaan 5,32tuntia¹⁴. Eli henkilöstön näkökulmasta laitoksen tukemaa työhyvinvointia heikennettiin ja näin saatiin säästöjä poliisilaitoksen näkökulmasta. Pohdittavaksi tulee, että täyttyykö tässä pienessä asiassa Pora3:n sopimukseen kirjattu lauseke " henkilöstön jaksamisesta on huolehdittava muutoksessa" vai onko se johtanut vain säästämiseen.¹⁵

Rakenneuudistuksessa poliisikoulutuksen uudelleenjärjestäminen on tarkoittanut sitä, että poliisikoulu ei ole enää ilmainen sisäoppilaitos vaan maksullinen ammattikorkeakoulu¹⁶. Uudet 84 oppilasta aloittivat Suomen historian ensimmäisen amk - tasoisen poliisikoulun ja opiskelun aloittaneista kolmannes oli naisia, mikä on ennätys.¹⁷

Poliisin resurssit ja tukitoimintojen tarkistus Pora3:ssa on tarkoittanut tilanne- ja johtokeskusten yhdistämistä ja muutaman kokonaisen hätäkeskuksen lakkauttamista. Sisäministeriön tarkoittama arviointi tarkoittaa tilastointia asioista siinä valossa, että mitä taloudellisia hyötyjä on saavutettu näillä edellä mainituilla toimenpiteillä¹⁸. Tästä ei ole vielä tarkkaa tietoa, koska tarvittavaa tutkimustietoa ei ole käsillä. Todellisuudessa säästöä ei ainakaan siinä mitakaavassa ole saavutettu, koska ketään ei ole irtisanottu ja henkilöstömenot, sekä kiinteistöistä syntyvät kulut ovat suurin kustannuserä poliisilaitoksissa

¹² Poliisin intranet, liikunta-ohje

¹³ Itä-Uudenmaan poliisilaitos, tyhy-ohje 2014

¹⁴ Itä-Uudenmaan poliisilaitos, tyhy-ohje 2014

¹⁵ Poliisihallituksen julkaisusarja 2014

¹⁶ Poliisihallituksen julkaisusarja 2014

¹⁷ Poliisi intranet, poliisi ammattikorkeakoulu

¹⁸ Poliisihallituksen julkaisusarja 2014

4 Opinnäytetyön tavoitteet, ongelmat ja menetelmät

Opinnäytetyön tavoitteena on olla työlähtöinen, toiminnallinen, sekä laadullinen tutkimus Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen työhyvinvoinista. Työssä tarkastellaan työhyvinvointiin vaikuttavia seikkoja ja pyrkimyksenä on laatia työhyvinvointiin vaikuttava työmuistio. Työn kolmantena tutkimustavoitteena on tarkastella media-artikkeleita työhyvinvoinnista poliisin työssä.

Ongelmana työssä nähdään, että tarkasteltaviin tutkimuskohteisiin ja ongelmiin tehdään tutkimus ensimmäistä kertaa henkilöstön teettämänä. Ongelmana on, että miten henkilöstö saadaan vastaamaan kyselyyn ja luottamaan kyselyn laatijaan, sekä analysoijaan. Tämä nähdään ongelmana sen vuoksi, koska poliisiorganisaatiossa tehtyjen työnantajan henkilöstöbarometreihin ei ole vastattu ja niitä on kyseenalaistettu, sekä niiden luotettavuutta on epäilty. Lisäksi työn ongelmana nähdään, miten saadaan rajattua tutkimuksessa käytettäviä artikkeleita siten, että voidaan ottaa työhyvinvointiin liittyvät artikkelit Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alueelta. Tutkijan työmuistiossa ongelmana voi tutkimuksen edetessä tulla, että aihepiiri on laaja, eikä asioita voida rajata, jotta työ olisi helposti käytettävissä poliisin työssä.

4.1 Aineiston rajaus

Opinnäytetyön kohderyhmä on rajattu Pora3:n yhteydessä muodostuneeseen Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen henkilöstöön. Selvitettäessä työhyvinvointia kyselytutkimuksella rajauksena on käytetty vain Itä-Uudenmaan poliisilaitosta, jolloin työstä on rajattu pois muut poliisilaitokset, jotka muodostuivat Pora3:n yhteydessä. Lisäksi työhyvinvointiohjeen tarkastelussa tutkimuksessa rajataan työn ulkopuolelle muiden poliisilaitosten työhyvinvointiohjeet.

Mediatutkimuksessa, mikä toteutetaan keräämällä lehtiartikkeleita ja rajaamalla ne Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella julkaistuihin työhyvinvointi-artikkeleihin, jotka käsittelevät poliisin työhyvinvointia, sekä työarkeen kohdistuvia paineita Pora3:n myötä. Tutkijan työmuistiota voidaan rajata työmuistion haastattelulla, jolla pyritään saada selvyyttä, mikä työnmuistion sisältö pitäisi olla ja kenelle se kohdennetaan. Työmuistiota siis voidaan rajata tai sen kohderyhmää voidaan laajentaa ja näin rajata aineistoa pienemmäksi.

4.2 Työn rakenne

Opinnäytetyössä halutaan aluksi kertoa lukijalle, mikä tutkimuskohde on, eli Itä-Uudenmaan poliisilaitos, jotta lukijan on helpompi sisäistää tutkimuksen kohderyhmä. Lisäksi lukijalle halutaan kertoa mikä Pora3 on ja mitä se tarkoittaa poliisin rakenneuudistuksen kolmannessa vaiheessa poliisiorganisaatiossa. Tämän jälkeen työssä käsitellään opinnäytetyön tutkimuksen tavoitteita, ongelmia, rakennetta, keskeisiä käsitteitä ja millä tutkimusmenetelmillä tutki-

muksen ongelmia tutkitaan. Seuraavaksi opinnäytetyössä kerrotaan työhyvinvoinin teoriaa ennen kuin käsitellään tutkimusmenetelmillä saavutetut tulokset.

4.3 Keskeiset käsitteet

Opinnäytetyön keskeisin käsite on työhyvinvointi. Työterveyslaitos on määritellyt työhyvinvointi käsitteen Hyvät käytännöt ja malliratkaisut raportissaan seuraavanlaisesti :” Työhyvinvointi tarkoittaa turvallista, terveellistä ja tuottavaa työtä, jota ammattitaitoiset työntekijät ja työyhteisöt tekevät hyvin johdetussa organisaatiossa. Työntekijät ja työyhteisöt kokevat työnsä mielekkääksi ja palkitsevaksi, ja heidän mielestään työ tukee heidän elämänhallintaansa.” Raportin lauseesta on todennettavissa että työhyvinvointi on kokonaisvaltaista tasa-painoittelua työn ja arjen kanssa elämänhallinnassa.¹⁹

Poliisihallinnon rakenneuudistus (PORA), on valtionhallinnon nimeämä hanke poliisiorganisaation rakenneuudistukselle. Tässä työssä käsitellään Pora3 eli Poliisiorganisaation rakenneuudistuksen kolmatta vaihetta.

Itä-Uudenmaan poliisilaitos; Opinnäytetyön on toteutettu Itä - Uudenmaan poliisilaitoksen apulaispoliisipäällikön Pekka Partasen luvalla ja työssä on tutkittu työhyvinvointia ja siihen vaikuttavia seikkoja kysely- ja haastattelututkimuksella Itä-Uudenmaan henkilöstön näkökulmasta.

4.4 Tutkimusmenetelmät

Työhyvinvointi - tutkimuksella halutaan tutkia työhyvinvoinnin nykytilaa Itä- Uudenmaan poliisilaitoksessa rakenneuudistuksen kolmannessa vaiheessa. Opinnäytetyön aihetta tutkitaan kvalitatiivisellä tutkimusmenetelmällä, eli laadullisena tutkimuksena. Tutkimusmenetelmää käytetään opinnäytetyön neljässä erillisessä tutkimuksessa, joita ovat työhyvinvointikysely, Itä-Uudenmaan työhyvinvointiohjeen tarkastelututkimus, mediatutkimus sekä työmuistio haastattelu, mitkä nitoutuvat toisiinsa opinnäytetyön otsikon mukaisesti: Työhyvinvoinnin merkitys Itä-Uudenmaan poliisissa PORA3:n aikana.²⁰

Opinnäytetyö on toiminnallinen tutkimus, koska työ on omaperäinen poliisiorganisaation näkökulmasta ja pääsääntöisesti hyvinvointikyselyt toteutetaan henkilöstölle henkilöstöhallinnoin. Tutkimuksen ongelmakysymyksiin haetaan vastauksia konkreettisilla aineiston hankinnoilla, työhyvinvointikyselyllä, haastattelulla ja havainnoimalla.

¹⁹ Työterveyslaitos 11.9.2014

²⁰ Ronkanen, Pehkonen, Lindblom-Ylänne, Paavilainen 2011, 81-83; Eskola,Suuranta 1998 16-20,62,85-98, 159-193

Itä-Uudenmaan työhyvinvointiohjetta analysoidaan sisältöanalyysillä sekä teemoitellaan havaittuja tutkimusongelman kysymyksiä. Työhyvinvointikyselyä eli indikaattoritutkimusta analysoidaan tilastollisella analyysillä kysymysvaihtoehdoista, sekä kyselyn avoimia kysymyksiä sisältöanalyysillä. Kyselyn tavoitteena on analyysillä saada selvyyttä Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen työhyvinvoinnin tilasta, sekä avoimilla kommenttikohdilla eli selontekomenetelmällä, miten Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen henkilöstö on kokenut Pora3:n. Mediatutkimusta analysoidaan sisältöanalyysillä, jolla pyritään saamaan mediatutkimuksen ongelmaan vastauksia mediassa käsiteltyjen työhyvinvoinnin artikkeleista. Tutkintamuistion tutkimusongelmaa tutkitaan tekemällä haastattelu, joka on ennalta suunniteltu vuorovaikutustilanne, jossa kohde-ryhmälle esitetään ennalta laaditut kysymykset ongelman vastauksen saamiseksi. Haastattelua analysoidaan teemoittamalla vastauksia ja haastattelun analysoinnin tuloksilla laaditaan työmuistio työkaluksi poliisimiehille.²¹

5 Työhyvinvointi

Sekä työnantajalla että työntekijällä on vastuu työhyvinvoinnin kehittamisestä. Työhyvinvoinnin edistäminen työpaikalla tapahtuu johdon, esimiesten ja työntekijöiden yhteistyönä. Keskeiset työhyvinvointia tukevat toimijat ovat henkilöstön edustajina työsuojeluhenkilöstö ja luottamusmiehet. Työkyvyn, työterveyden ja työhyvinvoinnin ylläpitämisessä työpaikan kumppani on työterveyshuolto. Työhyvinvointi kannattaa myös taloudellisesti. Hyvinvoiva henkilöstö on työpaikan tärkein voimavara. Työhyvinvointi vaikuttaa organisaation kilpailukykyyn, taloudelliseen tulokseen ja työssä jaksamiseen.²²

Työnantajan ja työntekijän asema työyhteisön työhyvinvoinnin edistäjänä säädetään työturvallisuuslaissa.²³ Lain luvussa kaksi määritellään työnantajan huolehtimisvelvoite työntekijää kohtaan työturvallisuudesta ja terveydestä, sekä työympäristöön ja yksilön henkilökohtaisiin ominaisuuksiin edellyttäviin seikkoihin.²⁴ Työnantajan tulee lain mukaan laatia työpaikan olojen ylläpitämiseksi varten työsuojelu toimintaohjelma, jossa tulee olla kehittämistarpeet turvallisuuden, terveyden ja työkyvyn kehittämiseksi, sekä asia on käsiteltävä työntekijöiden tai työntekijöiden edustajan kanssa.²⁵ Työterveyslaissa säädetään työnantajan tehtäväksi kartoittaa työpaikan tilanne vaaran välttämiseksi sekä työympäristön suunnittelu, työnsuunnittelu ja sen kuormittavuus, koulutus sekä työvälineiden mitoittamien työhön sopivaksi.²⁶

²¹ Eskola, Suoranta 1998 16-20, 62, 85-98, 159-193

²² Työterveyslaitos, 2002, 8-11

²³ TyöturvL (738/2002) 1 luku 1-2§

²⁴ TyöturvL (738/2002) 2 luku 8§

²⁵ TyöturvL (738/2002) 2 luku 9§

²⁶ TyöturvL (738/2002) 2 luku 10, 12, 14-15§

Työnantajalle ja työntekijälle on laissa määritelty yhteiset tehtävät, mitkä molempien osapuolten tulisi täyttää toimivassa työsuhteessa. Lain mukaan osapuolten tulee yhteistoiminnalla ylläpitää ja parantaa työturvallisuutta työpaikalla sekä käsitellä asioita asianmukaisesti. Lisäksi työntekijä voi tehdä työnantajalle ehdotuksia työpaikan turvallisuudesta ja terveydestä, joista hänen tulee saada palaute työnantajalta.²⁷

Työturvallisuuslain 4 luvussa käsitellään työntekijän velvollisuudet ja oikeudesta pidättäytyä työnantajan määräämästä työstä. Työntekijän yleisenä velvollisuutena on noudattaa työnantajan määräyksiä ja ohjeita niin työssään, kuin turvallisuuden sekä terveellisyden ylläpitämiseksi. Työntekijän tulee käyttäytyä työpaikalla asiallisesti työnantajaansa ja muita työntekijöitä kohtaan. Työntekijä on myös velvollinen ilmoittamaan työnantajalle ja työsuojeluvaltuutetulle huomaamansa viat ja puutteellisuudet työolosuhteissa, työmenetelmissä tai työkaluissa. Ilmoitus on tehtävä vahinkojen ja vaarojen välttämiseksi sekä terveyden turvaamiseksi. Työntekijän tulee saada työnantajalta ilmoitus havaituista puutteista ja niihin kohdistuvista toimenpiteistä. Työntekijällä on oikeus pidättäytyä työstä, josta aiheutuu vakava vaara työntekijälle tai muille työntekijöille.²⁸

Suomessa työturvallisuuslaissa säädetään luvussa viisi työtä ja työolosuhteita koskevia säädöksiä. Laissa on määritelty näytepäättely, väkivallan uhka, yksintyöskentely, yötyö ja työn tauottaminen, työnpaikan rakenteellinen ja toiminnallinen turvallisuus ja terveellisyys. Näistä työhyvinvointiin vaikuttavia seikkoja ovat kaikki, mitkä voivat parantaa työhyvinvointia, jos asiat ovat kunnossa.²⁹ Työpaikan rakenteellisuutta, toiminnan turvallisuutta ja työnkuormitustekijöitä sekä työhuoneen tilavuutta säädetään laissa, jotta jokaisella työntekijällä olisi asianmukaiset työolosuhteet.³⁰

6 Ammatillisesti syvennetty lääketieteellinen kuntoutus

Poliisiorganisaatiossa käytetään työntekijän työuran pidentämiseen työterveyden kanssa yhdessä suunniteltua Aslak-kuntoutusta, eli Ammatillisesti syvennettyä lääketieteellistä kuntoutusta. Opinnäytetyön tässä osiossa käsitellään poliisiorganisaatiolle suunnattua kuntoutuksen sisältöä sekä sen tutkittua hyötyä myöhäisemmässä vaiheessa työuraa. Kuntoutuksen vaikutus työuranpidentämiseen on aiheellinen, sillä hallitus pohtii parhaillaan keinoja työurien pidentämiseksi.

²⁷ TyöturvL (738/2002) 3 luku 17§

²⁸ TyöturvL (738/2002) 4 luku 18-23§

²⁹ TyöturvL (738/2002) 5 luku 24-30§

³⁰ TyöturvL (738/2002) 5 luku 24-48§

Aslak- kuntoutus on Kelan tukemaa ammatillisesti räätälöityä aikuisiän kuntoutusta, minkä tarkoituksena on herättää yksilöt huolehtimaan kokonaisvaltaisesti työkunnostaan ja henkisesti jaksamisestaan.³¹ Poliisiorganisaatiossa on yhdessä työterveyden kanssa linjattu, että noin kymmenen virkavuoden jälkeen voi hakeutua aslak- kuntoutukseen. Tosiasiallisesti mitään ikärajaa ei erikseen ole säädetty, vaan työterveys harkitsee henkilön terveystietojen ja hakemuksen perusteella, onko henkilö oikeutettu kuntoutukseen, sekä onko kuntoutuksella tosiasiallista hyötyä hakijan työuran pidentämiseksi.

Seuraavassa kuvassa käsitellään Aslak-kuntoutuksen elinkaarta. Esitetty kuvassa 1.

Kuva 1 Aslak-kuntoutuksen elinkaari

Aslak-kuntoutuksen elinkaarella on nähtävissä, että kuntoutuksen tarkoituksena on ollut pitkäjänteinen prosessi, joka ei pääty intensiivisen kuntoutuksen jälkeen.

6.1 Kuntoutusseloste

Aslak- kurssit ovat ryhmämuotoisesti toteutettavaa ammatillisesti syvennettyä lääketieteellistä kuntoutusta. Aslak-kuntoutukseen hakijan kuntoutustarve on yksilöllisesti määritelty etukäteen työterveyshuollossa. Kuntoutusta toteutetaan yhdessä kuntoutujan, työpaikan, työterveyshuollon, Kaisankodin (Itä-Uudenmaan poliisissa) ja Kelan välisenä yhteistyönä. Aslak-kuntoutuskurssin tavoitteena on työ- ja toimintakyvyn säilyttäminen ja parantaminen sekä fyysisen kunnon, työn hallinnan, henkisen hyvinvoinnin ja työssä jaksamisen parantuminen. Kuntoutuksessa paneudutaan terveiden elintapojen ja itsehoitokeinojen avaimiin sekä kuntoutujan työn ja työolosuhteiden omalähtöisen kehittämisprosessin käynnistäminen.³²

³¹ Kaisankoti, Aslak-kuntoutus 2014

³² Kaisankoti, Aslak-kuntoutus 2014

Kuntoutus etenee kolmen pääteeman ympärillä, joista kuntoutuja tapaa yksilöllisesti ammattihenkilöitä.

1. Terveys, ravitsemustieto ja fyysinen aktivointi
2. Psykososiaalinen ohjaus ja neuvonta
3. Työhön ja työympäristöön liittyvät asiat/ammattillisesti syvennetty osuus

Kuntoutus toteutetaan yhteistyössä kuntoutujan lähiesimiehen ja työterveyshuollon kanssa.³³

6.2 Aslak-kuntoutuksen hakuprosessi

Aslak-kuntoutukseen prosessi käynnistyy työnantajan, kelan ja työterveyden yhteispalaverilla, missä suunnitellaan kuntoutusjakson ajankohta ja kohderyhmä. Tämän jälkeen jokaisella työntekijällä on prosessin käynnistymisen avain. Työnantaja ilmoittaa sisäisessä intranetissä kuntoutuksen sisällöstä, kohderyhmästä ja ajankohdasta. Esimiesten tulisi ilmoittaa työntekijöille hakujakson alettua, että kuntoutukseen voi halukkaat hakea. Kuntoutuksesta kiinnostuneen työntekijän tulee ottaa yhteyttä työterveyshuoltoon prosessin käynnistämiseksi, jotta hänet huomioidaan kuntoutukseen hakijaksi. Ennen hakijaksi ilmoittumista on hyvä myös keskustella perheen kanssa asiasta, sillä neljä viikon jakso poissa kotoa vuoden sisällä, voi aiheuttaa esimerkiksi puolisolle ylimääräisiä ponnisteluja arjen pyörittämiseen.³⁴

Työterveyden kanssa laaditaan selvitys työntekijän hakuvaiheen terveydentilasta ja laaditaan hakijalle tavoitteet kuntoutukseen. Prosessin tässä vaiheessa lääkäri kirjoittaa hakijan terveydentilasta lausunnon ja suosittelee tai ei suosittele hakijaa kuntoutukseen lähetettäväksi. Lopullisen päätöksen kuntoutukseen osallistujista tekee työterveyden yhdyshenkilö ja Kela, mikä rahoittaa kuntoutuksen. Työnantaja saa tiedon työterveyshuollosta kuntoutujan hakuprosessista ja tiedon tulisi välittyä työvuorosunnitteluun ja palkanlaskentaan. Aslak-kuntoutus on työaika, mistä saa palkan, jolloin se ei aiheuta taloudellista ahdinkoa hakijalle. Työnantaja saa Kelalta korvauksen ajasta, minkä työntekijä on kuntoutuksessa. Työnantajalle ei aiheudu ylimääräisiä kustannuksia työntekijän neljän viikon kuntoutuksen poissaoloista. On siis kaikkien etu, että kuntoutumiseen käytetty ajanjakso käytetään tehokkaasti hyväksi, jottei tätä saavutettua etua menetetä, vaan muutkin virkaveljet ja -sisaret pääsevät nauttimaan siitä.³⁵

Hakuprosessi vie kokonaisuudessaan noin kolme kuukautta, minkä aikana hakija antaa suosituksen tietojensa käyttöön hakuprosessissa ja myöhemmin kuntoutuksen aikana. Samalla hänestä otetaan kattavat verikokeet, koska ne kertovat paljon yksilöstä ja niiden kehittymistä

³³ Kaisankoti Aslak-kuntoutus 2014

³⁴ L.Penttinen, Aslak-kurssin Gas-tavoitteet kuntoutusprosessissa, 2012

³⁵ L.Penttinen, Aslak-kurssin Gas-tavoitteet kuntoutusprosessissa, 2012; Kaisankoti, Aslak-kuntoutus 2014

seurataan koko prosessin aikana uusia verikokeita ottamalla. Tulokset analysoidaan tarkasti eri alojen ammattilaisten kesken, minkä jälkeen muun muassa niiden pohjalta tehdään henkilökohtainen analyysi kuntoutujan nykytilasta. Sen jälkeen kuntoutujalle luodaan tutkimustulosten perusteella henkilökohtainen kunto-ohjelma, mitä noudattamalla kuntoutujan kokonaisvaltainen elämänhallinta helpottuu ja elämänlaatu paranee.³⁶

6.3 Kuntoutusjaksot

Kuntoutusjaksot tapahtuvat terveydenalaan suunnatuissa kuntoutuslaitoksissa. Itä-Uudenmaan poliisin vuonna 2014 alkaneet aslak- kuntoutukset on toteutettu Kaisankodissa Espoossa. Kuntoutukset alkavat läsnäolijoiden todentamisella ja heidän mahdolliset rajoitteet tulevaa viikkoa silmälläpitäen. Seuraavaksi luodaan katsaus menneeseen aikaan, minkä tarkoituksena on antaa suunvuoro jokaiselle kuntoutujalle henkilökohtaisesti ja näin saadaan heti avoin ilma- piiri kuntoutujien ja henkilökunnan välille. Suusanallisen palautteen lisäksi jokaisen jakson alussa tehdään myös kirjallinen arvio omien tavoitteiden toteutumisesta verrattuna edelliseen lähijaksoon. Tulokset analysoidaan ja mietitään syitä, miksi tulokset ovat mitä ovat. Juuri vertaistuen merkitys tässä vaiheessa auttaa yksilöä huomaamaan, että elämäntaparemontti ei ole mahdottomuus, mutta se vaatii ponnisteluja joka elämän osa-alueella.³⁷

Aloitustilaisuuden jälkeen aloitetaan ohjelman mukainen eteneminen viikko-ohjelmassa. Ryhmä voi vaikuttaa viikko-ohjelmaan, jos ryhmän henki sen mahdollistaa. Kuntoutuksen kannalta on tärkeää, että ryhmä tekee harjoitteet yhdessä, mikä on omiaan luomaan ryhmähengen ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Yksilötapaamiset ovat lääkärin, fysioterapeutin, ruokaterapeutin ja psykologin kanssa. Näissä tapaamisissa, joille ei varsinaisesti ole määritelty aikarajaa, on kuntoutujan mahdollista ruotia omaa terveyttään ja elämäänsä kahden kesken terveyden ammattilaisen kanssa.³⁸

Lähijaksojen aikana on paljon ammatillisesti syvennettyjä osuuksia, jolloin paneudutaan juuri poliisin ammatin kannalta tärkeisiin asioihin, kuten uniryhtiin ja stressin hallintaan. Näillä tunneilla jaetaan yhteisiä kokemuksia arjesta ja tutkitun tiedon ja teorian avulla yritetään löytää ratkaisuja, jotta arki sujuisi helpommin. Monelle kuntoutujalle viikon aikana tutuksi tulleet rentoutumisharjoitukset olivat kohokohtia, koska niiden vaikutusta ei ole aikaisemmin ollut mahdollisesti kuntoutujan tiedossa. Vain vartin rentoutuminen missä tahansa paikassa antaa hyvän potkun esimerkiksi työvuoron loppupuoliskolle. Viesti mikä menee työpaikoille on

³⁶ L.Penttinen, Aslak-kurssin Gas-tavoitteet kuntoutusprosessissa, 2012

³⁷ Kaisankoti, Aslak-kuntoutus 2014

³⁸ L.Penttinen, Aslak-kurssin Gas-tavoitteet kuntoutusprosessissa, 2012; Kaisankoti, Aslak-kuntoutus 2014

selvä; työntekijä, joka pystyy rentoutumaan työvuoron lomassa ilman, että työnteko siitä kärsii, on vahvoilla.³⁹

Ravitsemustieto on keskeinen osa painonhallintaa ja muutenkin terveellistä elämäntapaa. Ei ole sama asia, mitä yövuorossa syö, aamutuntien jaksamisen kannalta. Vyötärölihavuus varsinkin keski-ikäisillä miehillä on suuri ongelma. Poliisin istumatyö, joko autossa tai toimistossa on omiaan lisäämään vyötärölihavuutta ja siitä johtuvia selkäkipuja. Kuntoutujien itse havainnoimat ravintosisällöt opettivat selkeästi, että kuluttajille luotavilla mielikuvilla juhlivat lähinnä mainosmiehet. Eli, mitä houkuttelevampi pakkaus, sitä suurempi hinta, mutta ravintosisältö voi olla jopa heikompi, kuin vaatimattoman pakkauksen sisältö. Näiden tuntien aikana kuntoutujat oppivat, että ruokahyllyjen edessä kannattaa viettää silloin tällöin aikaa, jotta tuotteista saisi mahdollisimman paljon irti kuitenkin liikaa maksamatta.⁴⁰

6.4 Työhyvinvointiin vaikuttavia asioista poliisin työssä

Mikä voisi olla työhyvinvoinnin kannalta optimaalinen työpäivä esimerkki Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa työskentelevän vanhemman konstaapelin näkökulmasta ajateltuna; Pyöräilemme töihin ja tervehdimme sekä kysymme pukukaapeilla yövuoroaan päättäviltä työkavereilta: miten yö meni? Menemme laittamaan varusteet kuntoon, mitkä löytyvät omilta paikoiltaan, minne edellinen vuoro on ne jättänyt edellisen työvuoron päätyttyä. Näemme esimiehen laattimalta partiolistalta oman roolimme päivittäistoiminnassa. Aloitamme yhteisen työvuoron aamupalaverissa, missä saamme lisää infoa päivään vaikuttavista asioista ja saatamme itsekin olla äänessä, kun yksittäisellä poliisimiehellä on jotain lisättävää alueemme tapahtumista tai ihmisistä. Ehdimme hyvin juomaan kahvit ja jutella ryhmämme omista asioista, ennen kuin ensimmäinen työtehtävä kutsuu, jos ”putkella” ei ole kiireellisiä tehtäviä. Päivän aikana suoritamme erilaisia tehtäviä ja pyrimme työyhteisön yhteistyöllä pitämään työpaineen siedettävänä sisäisen- ja ulkoisenpaineen keskellä. Saamme esimiehellämme työtehtävien lomassa mahdollisuuden käydä lyömässä pesäpalloa lakisääteisellä liikuntavapaalla yhdessä poliisilaitoksen henkilökunnan kanssa. Työvuoron päätyttyä pääsemme pyöräilemään kotiin arkirutiinien pariin.

Opinnäytetyön aihe on mahdollisesti lukijassa herättänyt tunteja niin negatiivisia kuin positiivisia poliisin työnarjesta. Poliisimiehen työn arki ei tosiasiallisesti mene edellä kerrotulla tavalla, vaan yhä useammin poliisin työ on organisaation rakenneuudistusten myötä muuttunut pakkotahtiseen puurtamiseen. Poliisin työtä tehdään kuitenkin virkavastuulla ja siinä puututaan hyvin voimakkaasti yksilön oikeuksiin. Virkatehtävät tulee hoitaa kunnolla, jotta luottamus poliisiin säilyy ja ei synny ylilyöntejä paineen alla. Miten selviämme poliisintyössä yhä

³⁹ L.Penttinen, Aslak-kurssin Gas-tavoitteet kuntoutusprosessissa, 2012; Kaisankoti, Aslak-kuntoutus 2014

⁴⁰ L.Penttinen, Aslak-kurssin Gas-tavoitteet kuntoutusprosessissa, 2012; Kaisankoti, Aslak-kuntoutus 2014

hektisemmässä arjessa niin työpaikalla, kuin vapaa-ajallakin. On helppo sanoa, että omasta ja kaverin työhyvinvoinnista huolehtimalla, mutta miten se käytännössä tehdään, on toinen juttu. Kaikki lähtee käyttäytymisestä; kun tullaan töihin, tervehditään muita, vaikka ei heidän kanssaan kalassa käytäisikään. Pidetään työpaikan tavarat ja varusteet kunnossa ja ilmoitetaan puutteista. Otetaan osaa keskusteluihin, ei loukata puheilla tietoisesti ketään. Yritetään löytää jotain positiivista arjesta, tai ollaan hiljaa, mieluummin kuin valitetaan, koska valittaminen tarttuu helposti ja se kuormittaa ympärillä olevia henkilöitä negatiivisesti. Käyttäytymisen päivitys ei maksa mitään ja varmuudella voi sanoa, että pienillä muutoksilla toiminnassa käyttäytymisen suhteen, saadaan terveempi ilmapiiri missä tahansa työympäristössä organisaatioon tai työpaikkaan katsomatta.

6.5 lepo

Yksilön elämänhallinnan kannalta on tärkeää riittävä lepo. Monesti suomalaisurheilijoita parjataan, koska he unohtavat harjoittelun tiimellyksessä riittävän levon. ”Levossa lihakset kasvavat ” - sanonta pitää edelleenkin. Levon merkitys korostuu myös nykyisessä kiihkeärytmisessä työelämässäkkin. Ihmiset käyttävät kiirettä tekosyynä myöhästymisiin. Ja mikä huolestuttavinta, ” kiireessä töpeksimisestä ” on tullut yleisesti hyväksyttävää, muttei poliisin työssä. Sen sijaan poliisilta vaaditaan koko ajan enemmän; Jos ajamme ylinopeutta ilman yksilöityä virkatehtävää, joudumme antamaan selityksen asiasta ja saamme mahdollisesti myös sanktion. ”Monet tekijät, kuten kiire, melu ja viihdemedia lisäävät hermoston ärsytystä ja aiheuttavat yliaktiivisuustilaa, jos lepoa ei ole riittävästi. Nämä voivat aiheuttaa erilaisia psyykkisiä ja fyysisiä ongelmia, kuten esim. päänsärkyä, masennusta ja vatsaongelmia. Säännöllinen ja riittävä lepo on tärkeä osa hyvinvointia ”.⁴¹

Jo kaksituhatta luvun vaihteessa Helsingin Sanomissa oli artikkeli aiheesta; ” Kiire on huono tapa ja ajanjäsentelyn puutetta ”. Siinä paneuduttiin nykymaailmanmenoon ja pyydettiin jokaiselle lukijalle esittämään kysymys ” Koska olet viimeksi maannut sohvalla ja tuijottanut kattoon tekemättä mitään ”. Tämä on hyvä kysymys ja tarpeellinen toimenpide aina silloin tällöin. Poliisiorganisaatiossa vuorotyötä tekevät, huomaavat virkavuosien karttuessa yhä enemmän levon merkityksen. Väsyneenä olemme ärtyisempiä ja työnjälki on huonompaa, kuten muillakin aloilla työskentelevillä ihmisillä. Poliisin työssä paineen ja stressitilanteen alla väsyneenä ei voi tulla virheitä, koska ne voivat olla kohtalokkaita itselleen, partiokaverille tai toiminnan kohteelle olevalle henkilölle. Työhyvinvoinnissa levon merkitystä tulee painottaa enemmän määrin hektisessä ja interaktiivisessa työyhteisössä.

6.6 Läheiset ihmiset

⁴¹ Jyväskylän ammattikorkeakoulu 2014

Mutta ketkä sitten ovat avainhenkilöitä stressien ja kriisien keskellä ja niiden laukaisemisessa? On tärkeää, että meillä on niin sanottuja uskottuja henkilöitä, joille voimme avautua luottamuksellisesti ja jotka ovat aidosti kiinnostuneita asioistamme. Läheinen ihminen voi olla perheenjäsen, sukulainen, kaveri tai esimerkiksi työkaveri. Tärkeintä on edellä mainituissa seikoissa, ei henkilön status vaan ymmärrys. On kuitenkin huomioitavaa, ettei kuormiteta liikaa läheistä ihmistä työyhteisössä omilla huolilla, koska yhteisössä työskentelee erilaisia ihmisiä. Kaikki eivät osaa purkaa pahaa oloaan muille siinä määrin, kuin se olisi tärkeää, ja kertomalla omista huolista kuormittaa työkaveria vielä enemmän negatiivisesti. Tärkeää on myös itse huolehtia siitä, että voi itse olla se tukihenkilö kriisin sattuessa sitä tarvitsevalle. ”Suomalaiset tajuavat myös, kuinka tärkeää on hoitaa ihmissuhteitaan: Järjestää aikaa, tavata, kuunnella ja antaa ja saada apua. Lämpimät ja luottamukselliset välit perheeseen ja ystäviin rakentavat hyvää elämää.”⁴²

6.7 Työn ulkopuoliset ja sisäiset kriisi- ja stressivaikutteet

Työelämässämme kriisejä syntyy joko itse työstä tai työelämän ympärillä tapahtuvista muutoksista. Poliisin työssä kohdataan pääsääntöisesti muiden ihmisten kriisejä, mutta työn luonteen takia kriisit koskettavat myös työtään suorittavaa virkamiestä. Poliisiorganisaatiossa on vuosien saatossa panostettu työssä tapahtuvien vakavien tehtävien purkamiseen jälkipuintitilaisuuksilla. Lisäksi esimiehet ovat velvoitettuja järjestämään apua vakavan työtehtävän kohdanneille poliiseille. Jälkipuintitilaisuudet eivät ole vapaaehtoisia, vaan pakollisia, jotta henkilön henkistä tilaa saadaan kartoitettua ja tapahtuman henkinen käsittely saadaan nopeasti käyntiin yksittäisten poliisimiesten osalta. Jälkipuintitilaisuuksien osallistumisen laiminlyönnistä seuraa sanktio yksittäiselle poliisimiehelle.

Saari toteaa, että kriisit ovat usein laajempi ja useampia ihmisiä koskettavia traumaattisia, yllätyksellisiä tapahtumia, joihin ei voi ennalta vaikuttaa tai estää. Riippuen siitä, syntyykö kriisi lähellä tai kaukana, on suurin vaikutus yksikön kannalta. Salli Saaren näkemystä siitä, syntyykö kriisi lähellä tai kaukana, voidaan heijastaa jokapäiväiseen mediatiedottamiseen.

Päivittäin saamme lukea eri medialähteistä muun muassa lähi-idän kriiseistä, missä kuolee kymmeniä ihmisiä. Ne eivät juuri meihin suomalaisiin vaikuta kriisinsietoasteella, mutta jos kotimaassamme tapahtuu esimerkiksi kouluampuminen, seuraamme tapahtumia silmät ja korvat höröllä vielä viikkoja tapahtuman jälkeenkin. Siitä huolimatta, jos kriisi ei kosketa läheistämme, nukumme yömmä moitteetta ja pystymme jatkamaan normaalia elämäämme entiseen malliin. Kriisin kohdistuessa itsemme tai lähipiiriimme, sen vaikutusalue on omaan elämäntilanteeseemme ja arkeen. Tällaisia tapahtumia ovat esimerkiksi loukkaantuminen, kuo-

⁴² Bonavivo 2014

lemantapaukset tai yllättävä irtisanominen. Olemme ehkä kuvitelleet, että elämä menee omaa rataansa ja kun hoitaa oman tonttinsa, välttää ikävyydet. Kaikki kuitenkin tiedämme, että elämä on yllätyksiä täynnä, mutta se, miten käsittelemme kriisiä, on avainasemassa siitä selviytymisen kannalta. Saari on todennut kirjassaan, että nopea kriisin jälkihoitoa, eli niin sanottu deathbriefing on oiva keino auttaa kriisin jälkihoidossa.⁴³ Kyseinen keino on nykyään asetuksella säädetty eri viranomaisyhteisöissä Suomessa, mutta näin ei ole aina ollut. Itse asiassa se ei kovin vanha toimintamalli ja se hakee vielä osittain uomiaan. Stressaavan tai traumasitovan tilanteen jälkipuintitilaisuuksissa on tärkeää, että tilaisuuden vetäjä on joku ulkopuolinen, jolloin hänellä ei ole tunnesiteitä tapaukseen, vaan täysin ulkopuolinen, objektiivinen näkemys tapahtumaan.

Työelämään heijastavat myös itse työelämää kohtaan olevat pelot; Olenko riittävän hyvä, pärjääkö nuorempien joukossa, onko mahdollista, että joudun työttömäksi. Viimeksi mainittu pelko eritoten on koskettanut monia ihmisiä niin Suomessa, kuin Euroopassakin. Edellä mainituissa tilanteissa kysytään todellista esimiehisyyttä. Saaren mukaan hyvä esimies on perillä ja kiinnostunut alaistensa tekemisistä ja hän itse on informatiivinen ja keskusteleva johtaja. Tiukan paikan tullen hän osaa esittää asiansa asiallisesti ja perustellusti: Irtisanomisenkin voi tehdä niin, että kehtaa kohdata alaisensa vielä tulevaisuudessa.⁴⁴ Työelämässä ihmisten tulisi muistaa eriävien mielipiteiden käsittelyssä, että asiat riitelevät, eivät ihmiset.

Työelämässä stressiä tulee niin ulko- kuin sisäpuolelta. Taloudellinen tilanne niin yksityisellä kuin julkisella puolella näyttelee suurimpana ulkoisena stressin tuottajana. Taloudellinen tilanne aiheuttaa irtisanomisia, tai henkilösiirtoja organisaation sisällä mielekkäästä työstä, ei mieluisaan työhön. Siirron tapahtuessa ei mieleiseen työhön aiheuttaa myös työtehon menettämisen ja mahdollisia sairauslomia pahanolon aiheuttaman stressin vuoksi. Mutta tosiasiallisesti seuraava stressiketju voi syntyä mielekkäästä ja ei mielekkäästä työstä. Sanotaan että moni stressi johtuu levon puutteesta, mutta mitä sen levon puutteen takana on? Väsyneenä tehdään virheitä tai työt tulee tehtyä huonosti. Huonosti tehdystä työstä tulee negatiivista palautetta tai kanteluita. Ne vaivaavat mieltä ja sen lisäksi voi seurata unettomuutta, mikä taas johtaa fyysiseen pahoinvointiin ja sairauslomiin. Ketju on simppele, mutta usein sitä ei huomata ennen, kuin on liian myöhäistä. Miten stressistä sitten selviää; Lepäämällä ja palauttamalla kroppansa niin sanottuun normitilaan ja muuttamalla aikaisempaa elämänrytmiä hie- man kiireettömämmäksi. Lisäksi tulee oppia sanomaan EI haasteille tuntemalla oma kapasiteettinsa ja olla kantamatta koko organisaation murheita oman jaksamisen kustannuksella. Se ei ole heikkous, vaan vahvuus mikä kantaa pitkälle. Meillä kaikilla on omat rajamme.

⁴³ S. Saari 2003 s.28

⁴⁴ S.Saari, 2003 s.28

7 Tutkimuksen toteutus

Opinnäytetyön tutkimukset toteutettiin käyttämällä neljää eri tutkimusongelman tarkastelua, jotta saataisiin selville Itä–Uudenmaan poliisilaitoksen työhyvinvoinnin tila Pora3 jälkeen, sekä muut siihen vaikuttavat seikat niin sisäisesti kuin ulkoisesti. Nämä neljä ovat työhyvinvointiohjeen tarkastelu, Mediatutkimus, työhyvinvointikysely, sekä haastattelu työmateriaalien vaikutuksesta työhyvivointiin.

7.1 Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen työhyvinvointiohjeen tarkastelu

Tutkimuksessa työhyvivointi-ohjeen tarkastelun tarkoituksena on selvittää löytyykö Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen työhyvinvointiohjeistuksesta ohjeistus työhyvinvoinnista, kuten laissa ja poliisihallinnon määräyksissä on määritelty.

7.2 Mediatutkimus

Opinnäytetyön mediatutkimuksessa tutkimus toteutetaan keräämällä lehtileikkeitä työhyvinvoinnista, sekä etsimällä niistä poliisin työhyvinvointiin vaikuttavia asioita. Artikkeleita kerätään puolenvuoden ajalta ja niistä otetaan kolme tärkeintä artikkelia, mitkä opinnäytetyöntekijöiden näkökulmasta on tärkeitä työhyvinvoinnin parantamiseksi Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa.

7.3 Työhyvinvointikysely

Työhyvinvointi tutkimuksella halutaan tutkia työhyvinvoinnin nykytilaa Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa rakenneuudistuksen kolmannessa vaiheessa. Tutkimuksen kohderyhmäksi on valittu koko uuden Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen henkilökunta. Henkilökunnalle laaditaan työhyvinvointikysely, jota analysoidaan kvalitatiivisilla menetelmillä. Tutkimusmenetelmällä tutkitaan kyselytutkimuksen avulla henkilöstön asemaa, työsuhteen pituutta, työhyvinvoinnin tilaa ja mitä työhyvinvoinnin eteen on tehty kyselyyn vastanneen näkökulmasta, uudessa Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa. Ennen tutkimuskyselyn laadintaan tuli kysyä lupa tutkimuksen toteuttamiseen Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen johdolta ja se saatiin apulaispoliisipäälliköltä.

Kyselytutkimukseen toteutetaan esittämällä väittämiä ja avoimia kysymyksiä, jotta saadaan tosiasiallisia kommentteja kysymyksiin työtekijöiltä, eikä vain kyllä ja ei vastauksia. Avointen kysymysten laadintaan tulee ennen kyselyn lähettämistä miettiä, että kysymysten asiakokonaisuus pysyy ehjänä. Työhyvinvointitutkimuksen väittämävastauksia analysoidaan vertailemalla vaihtoehtoon vastanneiden määrää väittämään. Avoimia kysymyksiä tulkitaan tutkimusmenetelmien mukaisesti. Tutkimustuloksia analysoidaan diagrammipylväinä, jotta tutki-

mustulosta on helpompi tulkita. Tutkimustulosten vastaukset käsitellään anonymisti ja luotamuksellisesti tutkijoiden ja vastanneiden välillä.

Kyselytutkimus toteutetaan Internet- pohjaisella Webropol-kyselyllä, mitä käytetään poliisihallinnossa tiedonkeruututkimuksissa. Kyselytutkimuksen laadinnan jälkeen tutkimus lähetetään jokaisen poliisilaitoksen työntekijän työsähköpostiin. Tutkimuksen vastausprosenttia pyritään seuraamaan ja lähettämään muistutusviesti, jotta vastausprosenttia saataisiin nousemaan. Tutkimuskyselyn laadintaan Webropol-kyselynä saadaan apua Itä-Uudenmaan poliisin kyselyohjelman pääkäyttäjältä, ylikonstaapeli Reijo Arokoskelta, jotta kysely voidaan lähettää henkilöstölle sähköisesti.

Tutkimuksen päätavoitteena on vaikuttaa Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen työhyvinvointistrategiaan ja parantaa työntekijöiden työhyvinvointia.

7.4 Haastattelututkimus työmateriaalien merkityksestä työhyvinvointiin

Haastattelussa tutkitaan, onko työmateriaalien saatavuudelle merkitystä työhyvinvointiin, sekä onko materiaalin kasaamiselle työmuistioksi merkitystä työntekijälle ja mikä työmuistion kohderyhmä olisi. Työhyvinvointikysely työmateriaalien merkityksestä työhyvinvointiin, toteutetaan Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen Hyvinkään poliisiasemalla rikostutkinnassa ja järjestyspoliisissa työskenteleville poliiseille avoimella haastattelulla. Tutkimuksessa haastatellaan kymmentä henkilöä, joilla on eripituisia työuria poliisissa. Haastateltaviksi tutkimukseen otetaan tutkijoita, kenttähenkilökuntaa ja niin sanotulla tehtäväkierrolla⁴⁵ olevia henkilöitä.

Haastattelussa tulleiden asioiden pohjalta tutkimuksessa laaditaan työmuistio, mikä palvelee niin tutkintaa kuin kenttäpoliisia. Tutkimuksessa tutkitaan esitutkinnan perusteita ja haastattelussa esille tulevia asioita, jotka kasataan tutkintamuistioon työkaluksi poliisille. Tutkimuksen tavoitteena on, että opinnäytetyössä laadittu työmuistio otettaisiin käyttöön Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa perehdytysoppaaksi rikostutkintaan, tai helposti hoidetuissa tutkinnallisissa tehtävissä muistioksi järjestyspoliisille.

8 Tutkimusten tulokset

Työhyvinvointitutkimuksen tuloksia analysointiin Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen työntekijöiden näkökulmasta, sekä mediassa esillä olleiden artikkeleissa esiintyneiden asioiden pohjalta.

⁴⁵ Tehtäväkierto, poliisimies menee omasta tehtävästä toiselle sektorialueelle suorittamaan työtehtäviä määräajaksi ja palaa tämän jälkeen omaan työhönsä. Esimerkiksi: Rikostutkija lähtee omalta tutkintasektorilta vaativampaan tutkintaa tai kenttäpoliisiksi.

Tuloksissa on nähtävissä työhyvinvoinnin tila Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa, sekä siihen vaikuttavia muita asioista.

8.1 Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen työhyvinvointiohjeen tarkastelua

Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen voimassa oleva työhyvinvointiohje on laadittu laissa määrättyjen velvoitteiden mukaisesti. Tarkasteltaessa ohjetta on havaittavissa, että ohjeessa on käytetty niin vanhan Itä-Uudenmaan kuin Keski-Uudenmaan työhyvinvointiohjetta. Sen on tarkoitus antaa kuva lukijalle, mistä työhyvinvointiohjeessa on kyse ja mitä se pitää sisällään.⁴⁶

Työhyvinvointiohjeen tarkoituksena on tukea henkilöstöä muutoksessa ja arkipäivän työssä, sekä tiedottaa tukemisen muodoista ja tukemiseen liittyvistä toimenpiteistä, joita henkilöstölle voidaan tarjota erityisesti meneillään olevassa muutosvaiheessa. Työhyvinvointiohjeessa on nähtävissä, että työhyvinvoinnissa korostuu henkilöstöjohtaminen, koska työntekijät ovat entistä valveentunteita ja kiinnostuneempia omasta työstään ja sen kehittamisestä.⁴⁷

Työhyvinvointiohjeella annetaan työntekijälle työkaluja siihen, kuinka työntekijä voi vaikuttaa työnsä sisältöön ja uudistaa vanhoja toimintamalleja ja päivittää niitä vastaamaan nykypäivän haasteita. On havaittavissa, että Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen voimassa oleva työhyvinvointiohje antaa myös esimiehille lääkkeitä torjua muutosvastarinnasta ja muutosstressistä aiheutuvia ongelmia. Se auttaa heitä ymmärtämään, että muutosprosessissa on luontaista kokea negatiivisia tunteita uutta ja tulevaa kohtaan. Esimiesten vastuulla on havaita tämä asia ja suhtautua siihen asiallisesti ja ymmärtäen. Työhyvinvointiohjeessa on annettu työkaluja edellä mainittuihin tilanteisiin ja tilanteet vaativat esimiehiltä jatkuvaa hereillä oloa, sekä esimerkillistä asennetta arkirutiinien johtamisessa ja omissa toimissa.⁴⁸

Työnantajalla on laissa määritelty, että hänen tulee tehdä seurantaa työstä ja työssä jaksamisesta. Tutkimuksessa on todettava, että Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella on erilaisia tilastojärjestelmiä työhyvinvoinnin arviointiin liittyvissä asioissa, joissa on mukana myös henkilöstön edustajia. Lisäksi työterveyshuolto antaa oman arvionsa henkilökunnan työkyvystä ja jaksamisesta.⁴⁹

Tutkimuksessa selvitettiin, kuinka vastuut työhyvinvoinnista jakautuvat työyhteisössä. Itä-Uudenmaan työhyvinvointiohjeessa käy ilmi, että vastuussa ovat kaikki työyhteisön jäsenet. Jo työturvallisuuslaki velvoittaa sekä työnantajaa että työntekijää. Jokaisen työyhteisön jäsenen tulee kantaa omalta osaltaan vastuuta omasta sekä muiden työhyvinvoinnista ja työtur-

⁴⁶ Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen työhyvinvointiohje, 2014

⁴⁷ Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen työhyvinvointiohje, 2014

⁴⁸ Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen työhyvinvointiohje, 2014

⁴⁹ Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen työhyvinvointiohje, 2014

vallisuudesta. Työhyvinvointi ja työturvallisuus kulkevat käsi kädessä. Työhyvinvointiohjeesta ja sen painotuksista on havaittavissa, että mitä turvallisempi työpaikka, sitä parempi työhyvinvointi.⁵⁰

Poliisi ei voi valita työtehtäviään, mutta työolosuhteisiin ja välineisiin voi vaikuttaa, ja juuri siihen on kiinnitetty huomiota työhyvinvointiohjeessa. On havaittavissa että, työhyvinvointiohjeen laadinnassa on käytetty sapluunana työsopimuslakia, jossa yksiselitteisesti kerrotaan työntäjän sekä työntekijän vastuut ja velvollisuudet työsuhteasioissa. Lisäksi työhyvinvointiohjeessa käsitellään työntekijän vastuuta työnantajalta saatavien työtehtävien suorittamisesta määräysten mukaisesti.⁵¹

Työhyvinvointiohjeessa käsitellään poliisissa vuosittain käytävän kehityskeskustelujen henkeä ja tarkoitusta. Ohjeessa tuodaan esille, että kehityskeskustelujen asiallinen hoitaminen on omiaan lisäämään työhyvinvointia ja päinvastoin. Työhyvinvointiohje määrittelee myös johdon vastuun henkilöstön mahdollisuudesta osallistua työhyvinvointia tukeviin toimenpiteisiin. Lisäksi johdon pitää huolehtia, että henkilöstöllä on mahdollisuus osallistua työhyvinvointia lisäävien toimenpiteiden toteuttamiseen. Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa on otettu käyttöön työhyvinvointiohjeessa mainittu varhaisen puuttumisen malli, missä jokaisen työyhteisön jäsenen velvollisuus on puuttua, jos havaitsee, että työkaveri ei yksin selviydy esimerkiksi muutoksen aiheuttamasta stressistä. Malli on sen verran uusi, että sen käytännön kokemuksista ei ole vielä tietoa. Tutkimuksessa oli huomattavissa, että Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa noudatetaan poliisihallinnon määräystä 2020/2011/3821⁵² Työkyvyn tukeminen poliisissa. Määräyksessä on kuvattu konkreettisesti työkyvyn tukemisen toimijat ja tukitoimet. Keskeisiä toimijoita ovat muun muassa työterveyshuolto, poliisilaitoksen työsuojelutoimikunta, Kaiku-kehittäjät, poliisilaitoksen jälkipuintiverkosto ja poliisihallituksen kipinätiimi sekä työhyvinvointiryhmä.⁵³

Työhyvinvointiohjeessa on käsitelty työterveyshuollon sisältö ja laajuus, jotka ovat kuvattu poliisin työterveyshuollon järjestämisestä annetusta määräyksestä (2020/2012/4804)⁵⁴ sekä työterveyshuollon valtakunnallisessa toimintasuunnitelmassa (2020/2012/4809)⁵⁵. Painopistealueina ovat työyhteisön tukeminen muutoksessa, sekä henkilöstön psykososiaalisten kuormitustekijöiden tunnistaminen ja hallinta, erityisesti muutoksessa. Työhyvinvointiohjeessa todetaan, että tukitoimet tulee käynnistää aikaisessa vaiheessa yhdessä työnantajan, työnteki-

⁵⁰ Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen työhyvinvointiohje, 2014

⁵¹ Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen työhyvinvointiohje, 2014

⁵² Poha 2020/2011/3821

⁵³ sinetti poliisin oma intranet

⁵⁴ POHA 2020/2012/4804

⁵⁵ POHA 2020/2012/4809

jän ja työterveyden kanssa. Kansaneläkelaitoksen järjestämät ASLAK-kuntokurssit ovat yksi ennaltaehkäisevän työkyvön turvaamisen muoto, mikä mainitaan työhyvinvointiohjeessa.⁵⁶

Työhyvinvointiohjeessa on kerrottu laissa määrätystä Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen työsuojelutoimikunnasta, johon kuuluvat poliisilaitoksen työsuojelupäällikkö ja hänen lisäksi neljä muuta työnantajan edustajaa, kaksitoista henkilöstön edustajaa, sekä työsuojeluvaltuutettu. Työsuojelutoimikunnan yhteydessä toimii päihderyhmä ja poliisilaitoksessa on riittävä määrä koulutettuja päihdeyhdyshenkilöitä. Työhyvinvointiohjeessa todetaan työsuojelutoimikunnan tehtävistä, joita ovat työhyvinvointiohjeen mukaan seuraavat: työhyvinvoinnin seuraaminen ja sen kehittyminen organisaation kaikilla tasoilla, toteuttaen tarvittaessa aktiivisesti varhaisen välittämisen mallia erityisesti, mikäli mahdolliset ongelmat tai häiriöt liittyvät, tai voivat liittyä henkilöstön terveyteen ja turvallisuuteen. Työsuojelupäällikkö, työsuojeluvaltuutettu ja kaksi varavaltuutettua ovat koko henkilöstön tukena työhyvinvointiin liittyvissä asioissa. Erityisesti tuen tarve saattaa konkretisoitua meneillään olevassa muutoksessa ja siihen liittyvissä asioissa ja tilanteissa.⁵⁷ Työhyvinvointiohjeessa todetaan, että Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa toimii kriittisten tilanteiden jälkipuintiverkosto, minkä yhteystiedot ovat tyhy-ohjeen liitteenä. Poliisilaitos huolehtii purkukeskusteluohjaajien vuosittaisesta jatkokoulutuksesta poliisihallituksen määräyksen mukaisesti.⁵⁸

Työhyvinvointiohjeesta on havaittavissa että, Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen työhyvinvointiohjeistus kuuluu koordinoituun käyttäytymismalliin, eli työhyvinvointia seurataan ja raportoidaan henkilöstöbarometreilla. Lisäksi työhyvinvointiohjeessa kerrotaan työterveyshuollon raportit esimerkiksi sairauspoissaolojen osalta, mikä on osaltaan tärkeää tietoa henkilöstön työhyvinvoinnin seurannassa.⁵⁹

8.2 Työhyvinvoinnin tulokset mediasta

Koska opinnäytetyömme aihe on ensimmäistä kertaa tarkasteltavana henkilöstön toimesta poliisiorganisaatiossa, opinnäytetyössä tarkasteltiin myös valtakunnan mediassa esiintyneitä artikkeleita. Tutkimuksessa huomattiin, että poliisin työhyvinvointi aihetta käsitellään laajasti valtakunnallisissa lehdissä poliisiorganisaation ulkopuolella. Artikkeleita tutkittaessa havaittiin, että poliisin nykytilasta ja varsinkin siitä, miten poliisi näyttää tulevaisuudessa tavallisille veromaksajille, on huolenaiheena viikoittaisessa mediassa. Tutkimuksessa kiinnitettiin huomiota, että työhyvinvointi- ja taloudellisesta tilanteesta poliisinylijohto ja ministeriön

⁵⁶ Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen työhyvinvointiohje, 2014

⁵⁷ sinetti poliisin oma intranet

⁵⁸ Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen työhyvinvointiohje, 2014

⁵⁹ Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen työhyvinvointiohje, 2014

lausunnot antoivat poliisin tilasta positiivisimpiä lausuntoja, kuin poliisihenkilökunta, tai Suomen poliisijärjestöjen liiton (spjl) edustajat omissa lausunnoissaan.

Tarkasteltaessa lausuntoja, joita yksittäiset poliisimiehet ja liitto ovat antaneet julkisuuteen säästöjen aiheuttamisista työssä jaksamisen heikkenemisestä ja työturvallisuudesta huomataan, että tällaiset artikkelit ovat herättäneet paljon kirjoittamista. Vastalausunnoissa Poliisihallituksessa on arvosteltu sitä, ettei tällaista tulisi julkisuudessa käsitellä. Mediassa on kuitenkin tuotu molempien osapuolten näkemyksiä tasaisesti esille. Tutkimuksessa huomattiin, että media on tehokkain työväline saada tietoa poliisin työhyvinvoinnista ja Poliisin rakennuudistuksen kolmannen vaiheen vaikutuksista.

Tutkimuksessa perehdyttiin tarkemmin kolmeen artikkeliin, jotka on julkaistu Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella ilmestyvässä Aamupostissa. Kaksi artikkelista käsittelee työhyvinvoinnin näkökulmaa poliisin resurssipulasta sekä työn kuormittavuudesta, sekä niiden näkymisestä tavalliselle kansalaiselle. Tutkiessa artikkelia ” Rikostutkinta räjähtää käsiin kesällä” voidaan todeta, että työhyvinvointi ei työkuormittavuuden näkökulmasta helpotu poliisin sisällä tulevana vuonna, eikä lähitulevaisuudessa. Artikkelissa pohditaan, kuinka työntekijä jaksaa jatkuvassa muutoksessa ja säästämisessä. ⁶⁰

Artikkelissa todetaan lisäksi, että poliisin lisämäärärahoilla helpotetaan pahasti kuormittunutta lupa-palvelua työttömillä poliiseilla, vaikka myös poliisin omat resurssit ovat heikentyneet. Tutkimuksen ongelman näkökulmasta tällä toiminnalla voidaan keventää lupa-palvelun työkuormittavuutta uusien työntekijöiden perehdyttämisen jälkeen. On muistettava, että lupa-palvelut ovat yksi poliisin näkyvä toiminto tavalliselle kansalaiselle. Artikkelissa tuodaan esille, että Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen henkilöstön sairauslomissa on ollut hienoista nousua. On todettavissa, että artikkelissa on huomattavissa myös työhyvinvoinnin heikkeneminen miehistön keskuudessa Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa. ⁶¹

Aamupostin pääkirjoituksessa ”Hätähuuto poliisin resurssien vuoksi” pohditaan ja todetaan, että kokeneetkin poliisimiehet esittävät syvän huolen poliisin tilasta. Voidaan todeta, että resurssipula on suoraan työhyvinvointia heikentävä osatekijä. Resurssien heikentymisen vuoksi tutkinnassa ei voida tutkia kansalle helpoiten näkyviä omaisuusrikoksia ja painopiste siirtyy vakavien rikosten tutkintaan, mikä kuormittaa työntekijäänsä. Lisäksi artikkelissa pohditaan, aiheuttaako resurssipula poliisin häviämisen katukuvasta? On huomattavaa että Itä-Uudenmaan poliisin tuottavuus on ollut keskimääräistä parempaa kuin muissa poliisilaitoksissa.

⁶⁰ Aamuposti 2014

⁶¹ Aamuposti 2014

sa, mutta työhyvinvoinin kannalta on huolestuttavaa resurssien väheneminen ja työssä väsyminen kasvavan työtaakan alla.⁶²

Artikkelissa halutaan tuoda esille poliisien resurssit Suomessa verrattuna muihin pohjoismaihin muutama vuosi sitten. Suomessa yhtä poliisia kohden oli 620 henkilöä, kun muissa pohjoismaissa yhtä poliisia kohden henkilöitä oli enimmällään 570 ja vähimmillään 520. Eu-maissa keskiarvollisesti yhtä poliisia kohden oli 350 henkilöä. On todettavissa, että Suomessa poliisien resurssit ovat alhaisemmat kuin muissa maissa.⁶³

Tutkimuksessa tutkittiin sisäministeri Päivi Räsänen kirjoittamaa kirjoitusta ”Poliisin uusien säästöjen toteutuminen näkyisi palvelukyvyin heikkenemisenä”. Artikkelissa on havaittavissa, että Räsänen kertoo Pora3 vaiheista ja sen vaikuttavuudesta poliisin resurssihin. Lisäksi artikkelissa on todettavissa, että keväällä 2014 hallitus oli rajannut poliisin pois, kehysriihessä valtionhallinnolle asetettavista uusista säästötavoitteista. On todettava, että ennen kuin artikkelin mukaisessa rajauksessa onnistutaan, tulee kehysriihen tavoitteet vahvistaa. Artikkelissa todetaan, että näillä päätöksillä poliisin rahoitus on vuoden 2011 tasolla. Poliisin ylijohito on todennut, että poliisiorganisaatio ei selviä vuoden 2011 rahoituksella velvoitteistaan. Poliisiorganisaatiosta ei ole enää Räsänen artikkelin mukaan löydettävissä merkittäviä uusia säästökohteita, eli on todettavissa, ettei poliisin resurssia voida enää heikentää säästötoimilla ilman sen näkyvää vaikutusta poliisitoimintaan tai poliisin henkilöstöön.⁶⁴

8.3 Työhyvinvointi kyselyn tulokset

Työhyvinvointi kyselytutkimuksessa tutkittiin työhyvinvoinnin nykytilaa Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa poliisiorganisaation rakenneuudistuksen kolmannessa vaiheessa. Tutkimuskysely toteutettiin Webropol-kyselyllä, missä jokaisen Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen työntekijän työsähköpostii oli kerrottu kuka kyselyn on laatinut ja mihin tutkimusta käytetään. Tutkimuskyselyyn vastasi 227 henkilöä Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen 795 henkilöstä (Itä-Uudenmaan laitoksen henkilökuntaa 916 henkilö, mutta luvusta poistettu pitkäaikaiset poistumat) . Tutkimuksessa esitettiin kymmenen väittämää, joihin annettiin vastausvaihtoehtoja viisi. Lisäksi vastaaja pystyi kommentoimaan väittämässä esitettyyn kysymykseen avoimella kommentilla. Tutkimuksen tuloksista laadittiin määrällistä tutkimusta, mutta sitä ei julkaistu, koska haluttiin tutkia koko henkilöstön työhyvinvoinnin tilannetta, eikä tietyn henkilöstöryhmän.

⁶² Aamuposti 2014

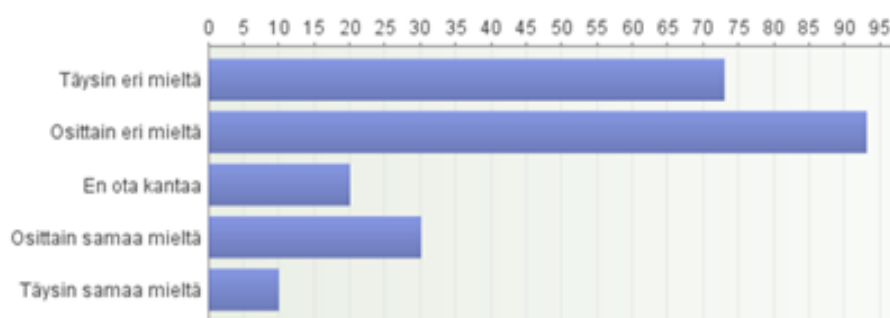
⁶³ Aamuposti 2014

⁶⁴ Aamuposti 2014

Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa työskentelee 795 henkilöä (15.7.2014) ja kyselyyn vastasi 227 henkilöä (N=227,28,5%) . Ensimmäisessä kysymyksen vaihtoehdoista on nähtävissä, että kyselyyn vastanneista suurin osa kuului poliisimiehistöön. Miehistön osuus on suurin henkilöryhmä Itä-Uudemaan poliisilaitoksella. Kyselyyn vastasi kaikista organisaatiossa työskentelevistä henkilöstöryhmistä työntekijöitä, poikkeuksena virastomestarit. Kyselytutkimuksen vastanneiden määrään on voinut vaikuttaa kyselyn toteuttaminen kesälomakautena. Kyselyn toisessa kysymyksessä selvitettiin vastanneiden työuran pituutta. Tutkimukseen vastanneista vastaajista poliisiorganisaatiossa oli työskennellyt vähiten alle 5 vuotta työsuhteessa olleet. Muut vaihtoehdot; Yli 5 vuotta, mutta alle 15 vuotta/ Yli 15 vuotta mutta alle 25/ yli 25 vuotta jakautuivat tasaisesti.

Kysymyksessä kolme tutkittiin onko työhyvinvointi lisääntynyt viimeisen vuoden aikana Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa. Tulokset on esitetty kaaviossa 1.

Vastaaajien määrä: 226

kuvio 1 Työhyvinvointi on lisääntynyt viimeisen vuoden aikana Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa

Kysymykseen 3 vastasi 226 henkilöä. Heistä yli puolet (N= 167, 73,9 %) ovat vastanneet kysymykseen täysin eri mieltä/Osittain ei mieltä. Kyselyn vastauksista voidaan havaita, että Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen henkilöstön mielestä poliisilaitoksessa ei ole tehty konkreettisia toimia/toimenpiteitä työhyvinvoinnin eteen.

Kysymykseen 4, työhyvinvointi on lisääntynyt viimeisen vuoden aikana, vastasi 226 henkilöä ja heistä 146 vastasi tutkimuksen avoimeen kommenttikohtaan. Tutkimuksen kysymyksen kolmen avoimessa kentässä on havaittavissa työhyvinvoinnin laskeneen työyhteisössä Pora3:ssa viimeisen vuoden aikana. Vastaaajien mukaan työnantaja ei ole kiinnittänyt tarpeeksi huomiota työntekijöiden pahoinvointiin. Tutkimuksessa havaittiin, että vastaajat kokivat päätösten ja tiedonkulun avoimuuden hävinneen jatkuvassa muutoksessa, sekä suorittajaportaan mahdollisuudesta vaikuttaa asioihin, tai tulla kuuluksi uuden Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen myötä.

Lisäksi vastanneet toivat esille huolen asioiden hoidon hankaluudesta ja liian raskaasta hierarkkisesta rakenteesta.

Tutkimukseen vastanneet tuovat esille, ettei Itä-Uudenmaan poliisissa olla tasapuolisia henkilöitä kohtaan muun muassa nimityksissä, resurssiensa, ruokailupaikoissa sekä liikunta ja hierontatarjonnassa. Vastanneet henkilöt toivat esille myös pelon ilmapiirin, mikä syntyy huhuista ja asioista joista ei saa puhua, sekä työpisteiden siirroista Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen sisällä. Lisäksi tutkimustuloksen perusteella henkilöstö on hyvin huolissaan omasta jaksamisesta lisääntyneen työmäärän vuoksi, sekä lomajärjestelyiden vajavaisuuksista ja siviilielämän vaikeutumisesta työnantajan joustamattomuuden vuoksi.

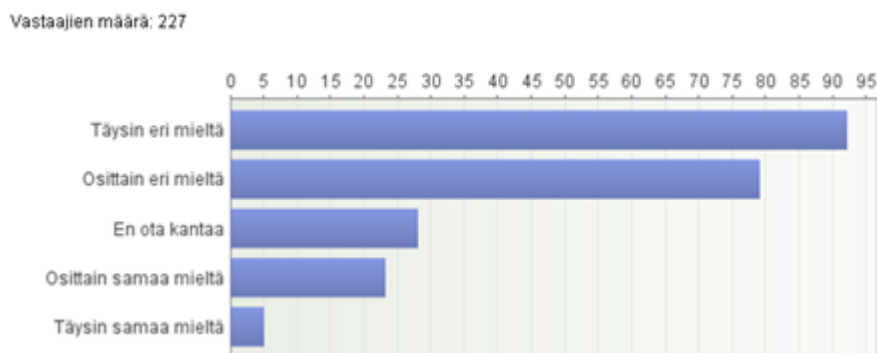
Tutkimuksessa positiivisena asiana työhyvinvoinnissa koettiin vapaaehtoiset yksikön vaihdokset uudessa Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa.

Kysymyksessä 5 (vastaajia 223 kpl) kysyttiin vastaajilta uskovatko he siihen, että he voivat vaikuttaa itse omaan työhyvinvointiin. Vastaajista yli puolet (N=128, 57,4 %) vastasi, että ovat osittain samaa mielestä ja yli seitsemänkymmentä osittain erimieltä. Väittämässä erovaisuus syntyi, koska vastaajat ajattelivat työhyvinvointia joko omakohtaisesti tai kokonaisuutena. Henkilöt, jotka olivat erimieltä työhyvinvoinnin vaikutuksesta, ajattelivat asiaa koko organisaatiolähtöisesti. Heidän mielestään yksittäinen työntekijä ei pysty vaikuttamaan isossa organisaatiossa työhyvinvointiin, vaikka kuinka yrittäisi.

Kysymyksen viisi avoimessa kohdassa vastanneita henkilöitä oli 127 kpl:a. Tutkimustuloksessa oli havaittavissa, että henkilöt kokivat pystyvänsä positiivisesti vaikuttamaan omaan työhyvinvointiinsa omassa työssään. Tutkimuksessa oli kuitenkin havaittavissa, että vastaajat eivät uskoneet siihen, että voivat vaikuttaa suurin linjoihin omalla työhyvinvoinnillaan, vaan vain oman työn tekemiseen. Työhyvinvoinnin heikkenemiseen tutkimustuloksen mukaan vaikuttaa ääriarajoilla työskentely ja tekemättömien töiden määrän kasvaminen.

Vastaajat pitivät tärkeänä työn ulkopuolisen vahvan elämän merkitystä työhyvinvointia tukevana, sekä tukihenkilöiden tärkeyttä poliisin kolmannen vaiheen rakenneuudistuksen murroksessa. Lisäksi tutkimuksessa tuli esille fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin tärkeys oman jaksamisen ylläpitämiseen.

Kysymys 7 käsittelee nykytilannetta väittämällä ” Itä-Uudenmaan poliisilaitos on huomionut työhyvinvoinnin Pora3:n aikana, eli kuluneen puolen vuoden aikana. Tulokset esitelty kaaviossa 2

Kuvio 2. Itä-Uudenmaan poliisilaitos on huomionut työhyvinvoinnin PORA3:n aikana.

Itä-Uudenmaan henkilökunnan mielestä Itä-Uudenmaan poliisilaitos ei ole huomionut työhyvinvoinnin merkitystä poliisin rakenneuudistuksen kolmannessa vaiheessa. Vastaajista 170 kpl vastasi kysymykseen täysin erimieltä/osittain erimieltä (N=170, 74,8%). Vastaajista 29 kpl (N=29, 12,7%) mukaan Itä-Uudenmaan oli ottanut huomioon osittain/täysin työhyvinvoinnin PORA3:n aikana.

Tutkimuksessa 7 kysymyksen avoimessa osassa todettiin vastaajien vastauksista, että työhyvinvointia on huomioitu, mutta sen eteen ei ole tehty parannuksia, vaan heikentymistä. Vastaaajat pitävät positiivisena asiana smartun-korttia, jolla työnantaja tukee työajan ulkopuolella tapahtuvaa liikumista.

Vastaaajat toivat tutkimuksessa esille, että jos työhyvinvoinnin eteen on tehty jotain, niin miksi siitä ei ole tiedotettu henkilöstölle. Työhyvinvointiin vaikuttava työajalla tapahtuva työpäivän tukemisen heikentyminen tuotiin tutkimuksessa esille ja toivottiin, että kaikki säästöt eivät kohdistuisi pelkästään työntekijöiden työhyvinvointiin. Tutkimuksessa tuotiin myös tässä kohdassa eriarvoisuus asemapaikkojen kohdalla, joka vaikuttaa työhyvinvointiin.

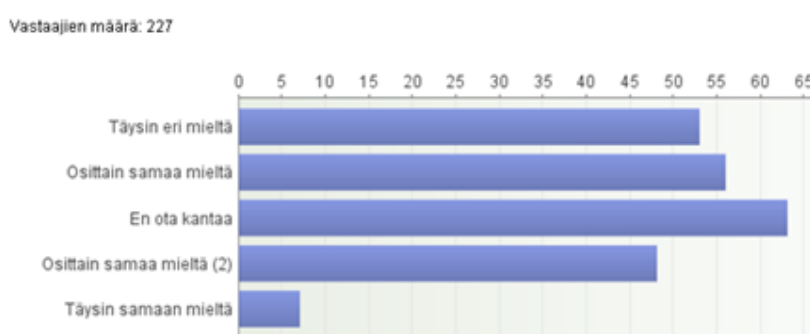
Työhyvinvointiin on negatiivisesti vaikuttanut työntekijöiden arvostamisen heikkeneminen ja heidän pitäminen itsestäänselvyytenä. Tutkimuksessa haluttiin vastaajien keskuudessa, että esimiehet olisivat oikeasti kiinnostuneita työntekijästä, eikä vain tilastoista, joista ollaan huolestuneita. Vastaaajat halusivat tuoda tutkimuksessa esille, että tilastot huononevat, jos työntekijöiden hyvinvoinnista ei olla kiinnostuneita. Lisäksi tutkimuksessa tuotiin esille, että organisaatiossa runnotaan läpi prosesseja samaan muottiin kaikkiin toimipisteisiin ilman, että tut-

kitaan tosiasiallisesti toimintaympäristöä, missä ja millä henkilöstömäärällä uudistukset olisivat toteutettavissa.

Kysymyksessä yhdeksän selvitettiin, tarjoaako Itä-Uudenmaan poliisilaitos riittävät mahdollisuudet työntekijöilleen hyödyntää liikuntatiloja eri poliisiasemilla huomioiden poliisiasemien koko ja henkilömäärä (esimerkiksi: Punttitalit, tatamit). Suurin osa vastaajista on sitä mieltä, että eri poliisiasemille on kokoon suhteutettuna riittävät mahdollisuudet hyödyntää poliisiasemien liikuntatiloja liikunnan harrastamiseen. Vastaajat kommentoivat liikunta mahdollisuuksista, että Itä-Uudenmaan poliisilaitos on haasteen edessä, jotta se voi panostaa kaikissa yksiköissään liikunnantarjontoihin tasa-puolisesti ja uudistaa liikuntapaikkoja tässä vaikeassa-taloudellisessa tilanteessa.

Avoimessa kohdassa kysymyksessä 9 tutkimuksessa selvisi, että yksiköissä on hyvät liikuntatilat, jotka tarvitsevat joltakin osin päivitystä. Työnantajan toivottiin työhyvinvoinnin kautta vaikuttavan työajalla liikuntavapaiden pitämisen mahdollistamiseen työmäärän lisääntyessä. Lisäksi tutkimuksessa havaittiin, että työnantajan tulisi tasapuolistaa tarjoamiaan ohjattuja liikuntoja ja hierontapalveluja kaikkien yksiköiden kesken mahdollisuuksien mukaan. Tutkimuksessa havaittiin myös se, että on osittain työntekijästä itsestään kiinni, käyttääkö hän liikuntavapaata, jos se on hänen työkuvaansa kuuluva. Heikennyksenä pidettiin toimisto-henkilöiltä liikuntavapaan poistuminen Pora3:n murroksessa.

Kysymyksessä 11 kysyttiin, paraneeko työhyvinvoinnin taso tulevaisuudessa Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella, kun Pora3 uudistukset on saatu vietyä loppuun ja tilanne laitoksella on normalisoitunut. Tulokset esitetty kuviossa 3.

Kuvio 3, Työhyvinvointi paranee Pora3:n uudistusten jälkeen Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa

Vastaajista suurin osa ei osannut ottaa kantaa asiassa (N=63, 27,5%) , mutta enemmistönä vastaajissa oli tulevaisuuden näkymän suhteen negatiivinen (N=109, 48%). Positiivista oli, että

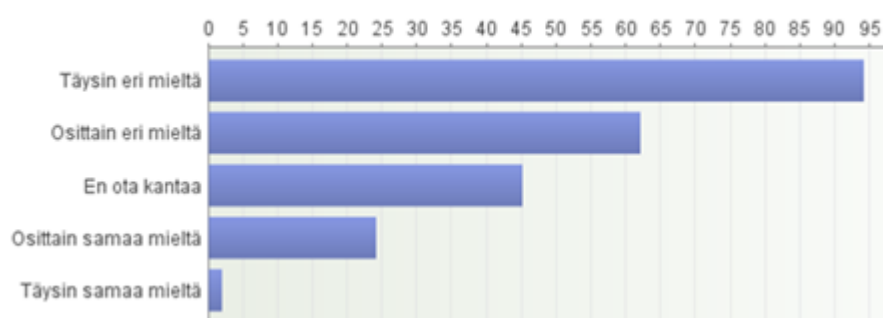
vastaajista osa näkee työhyvinvoinnin paranevan ja tällöin näiden henkilöiden asenteella voidaan ehkä vaikuttaa työhyvinvointiin positiivisesti.

Kysymyksen 11 avoimessa osiossa vastaajia oli 115 henkilöä. Tutkimuksessa vastauksissa oli havaittavissa, että työhyvinvointiin vaikuttaa taloudellisen tilanteen parantuminen, sekä esimiesten vaihtaminen nuoriin ja koulutettuihin henkilöihin, joilla on intoa hoitaa asioita. Lisäksi vastaajat pitivät tärkeänä uskaltaa tehdä päätöksiä esimiesten ja päällystön siirtelyissä. Tutkimuksessa vastaajat halusivat myös rohkeita henkilöstön tilannetta parantavia päätöksiä täsätä taloudellisesta tilanteesta huolimatta.

Tutkimuksessa havaittiin, että suurin osa kyselyyn vastanneista henkilöistä oli negatiivisella kannalla muutoksen suhteen. Vastauksissa tuli esille myös Poliisiorganisaation rakenneuudistuksen neljännen vaiheen aloituksen mahdollisuus.

Kysymys 13 käsittelee Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella tehtyjä konkreettisia toimenpiteitä työhyvinvoinnin eteen. Tulokset on esitetty kuviossa 1.

Vastaajien määrä: 227

Kuvio 4. Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella on tehty konkreettisia toimenpiteitä työhyvinvoinnin eteen.

Kysymykseen 13 vastasi 227 henkilöä. Heistä yli puolet (N= 155, 68,3 %) ja näistä yli puolet ovat vastanneet kysymykseen täysin eri mieltä/Osittain eri mieltä. Kyselyn vastauksista on huomattavissa, että Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen henkilöstön mielestä poliisilaitoksessa ei ole tehty konkreettisia toimia/toimenpiteitä työhyvinvoinnin eteen.

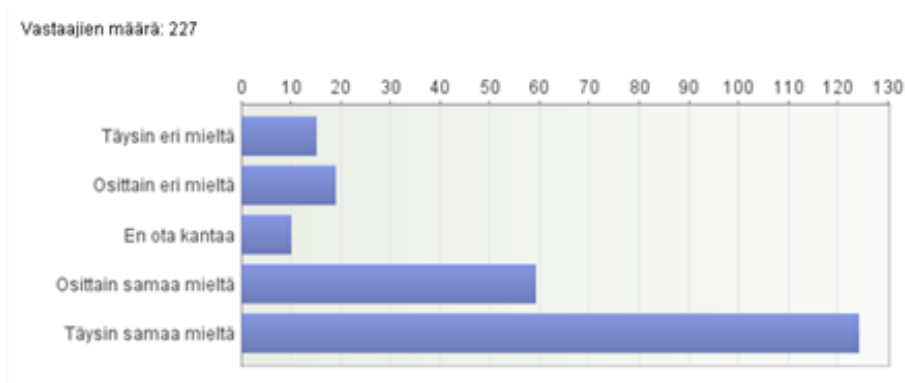
Tutkimuksen kysymyksen kolmetoista vastauksista oli havaittavissa, että hyvinä ja konkreettisinä toimenpiteinä pidettiin liikuntamahdollisuuksia ja sitä, että työnantaja tukee työntekijäänsä smartun-edulla. Työn osalta henkilöt toivat esille lupa-hallinnon ajanvarausjärjestelmän työhyvinvointia lisäävänä tekijänä ja helpottavan asioiden käsittelyä pakkotahtisen työn

keskellä. Lisäksi työhyvinvointiin vaikuttavana asiana pidettiin sitä, että voi hakeutua töihin eri toimipisteisiin ja tehdä työtä, mitä haluaa poliisin rakenneuudistuksen kolmannen vaiheen yhdistymisen myötä. Konkreettisen toimenpiteenä työhyvin kannalta pidettiin myös kokousten ja pöytäkirjojen luettavuutta sisäisessä intranetissä.

Vastaajien vastauksissa oli tutkimuksessa huomattavissa turhautumista työhyvinvoinnin olennaiseen heikkenemiseen ja siihen, ettei sitä ole kehitetty isossa organisaatiomuutoksessa. Tutkimuksen tässäkin kysymyksessä vastaajat toivat esille työpisteiden siirtelyn ja turhien rakenneuudistusten tekemisen heikentävän työhyvinvointia. Lisäksi tutkimuksessa havaittiin poliisin rakenneuudistuksen aikana perustettujen työryhmien esille tuomien epäkohtien muutostyön jääneen tekemättä. Työntekijät haluavat tutkimustulosten perusteella tulla kuulluksi työhyvinvointiin liittyvissä asioissa ja saada aikaan konkreettisia muutoksia, jotta työssä viihtyvyys parantuu.

Kysymyksessä 15 pyrittiin tutkimuksella selvittämään, miten Itä-Uudenmaan poliisilaitos kestää vertailun muihin Pora3:n aikana perustettuihin Suomen poliisilaitoksiin työhyvinvointiasioissa. Tuloksista käy ilmi, että vastaajat eivät tiedä, miten muissa poliisilaitoksissa ovat työhyvinvointiasiat, koska ylivoimaisesti suuri osa ei ottanut kysytyyn kysymykseen kantaa. Vastauksista jätettäessä vaihtoehto, en ota kantaa vastauksia 145 kpl), on havaittavissa, että muiden laitosten tilanteihin verrattuna vastaajien vastaukset jakautuvat tasaisesti jäljelle jääviin vaihtoehtoihin. Avoimessa osiossa oli huomattavissa, että työntekijät vertasivat tilanetta mieluummin vanhaan Itä-Uudenmaan ja Keski-Uudenmaan tilanteisiin, kuin muihin Pora3:n aikana syntyneisiin laitoksiin. Tutkimuksessa havaittiin, että työntekijät pitivät laitoksen yhdistymisen myötä uuden Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen siirtyneen ajassa taaksepäin työhyvinvointiasioissa.

Kysymyksessä 17. Selvitettiin onko työhyvinvointi jokaisen Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen työntekijän asia asemaan, tai virkapaikkaan katsomatta. Vastaukset esitelty kuviossa 5.

Kuvio 5. Työhyvinvointi on jokaisen työntekijän asia

Tuloksista on nähtävissä, että suurin osa vastaajista on sitä mieltä, että työhyvinvointi on Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa jokaisen asia. Kyselyyn vastannasta 227 henkilöstä vastasi kysymykseen osittain samaa mieltä/ Täysin samaa mieltä 183 henkilöä (N=183, 80,6%)

Tutkimuksen kysymyksen seitsemäntoista avoimessa kohdassa on havaittavissa, että henkilöstö voi vaikuttaa omaan työhyvinvointiin ja lähipiiriinsä, mutta ei koko laitoksen ilmapiiriin tässä taloudellisessa tilanteessa, sekä pakkotahtisessa työympäristössä, missä tehdään organisaatiomuutoksia ajattelematta erilaisia työympäristöjä ja työntekijöitä.

8.4 Työhyvinvointiohje ja työhyvinvointikysely

Työhyvinvointiohjeen tutkimuksessa saatiin tutkimuksen ongelmakysymyksiin vastauksia ja todettiin Itä-Uudenmaan työhyvinvointiohjeen noudattavan laissa säädettyjä määräyksiä ja ohjeessa oli otettu huomioon työhyvinvointiohjeen kohderyhmä. Työhyvinvointiohje oli tutkijoiden näkökulmasta laadittu asiallisesti ja ammattitaidolla, lait ja poliisihallinnon määräykset huomioiden. Työhyvinvointiohjeen laadintaan oli otettu näkemyksiä eri työryhmistä. Työhyvinvointiohjeeseen tutustuminen antoi myös eväitä työhyvinvointikyselyssä tulleiden ongelmien ymmärtämiseen ja niiden ongelmien ratkaisemisehdotuksien tekemiseen tasapuolisesti, näin isossa organisaatiossa lyhyessä ajassa.

Työhyvinvointikyselyn tuloksen tarkoituksena opinnäytetyön ei pitänyt olla niin sanottu valitusvirsi. Työhyvinvointikyselyllä saatiin vastauksia tutkimuksen ongelmakysymyksiin riippumatta työntekijän toimipaikasta tai työtehtävästä. Työhyvinvointikyselyn vastauksissa oli todettavissa, että henkilöstö ei voi hyvin työhyvinvoinnin näkökulmasta, mutta osa henkilöstöstä näkivät myös työhyvinvoinnin kehittämisessä positiivisia asioita. Työhyvinvointikyselystä toivottiin tutkimuksen alussa saatavan tosiasiallinen näkemys työhyvinvoinnin tilasta Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa. Tutkimustulosta voidaan pitää osittain luotettavana, koska siihen vastasi koko henkilöstöstä 28,5 %. Tutkimuksen toteuttamista voidaan pitää hyödyllisenä työkaluna työnantajalle ja mahdollisesti työterveyshuollolle mahdollisia toimenpiteitä varten. Tutkimus voidaan toteuttaa uudestaan esimerkiksi työnantajan toimesta, tai ulkopuolisen toimijantoimesta, jolloin tutkimuksen luotettavuus on korkeampi työntekijöiden näkökulmasta. Hyödyllistä olisi tehdä sama tutkimus vuoden päästä uudestaan, jolloin tämän tutkimuksen merkitys korostuisi pohjatyön roolissa.

8.5 Työmuistion haastattelun tulokset

Työmuistion tutkimus toteutettiin kvalitatiivisella haastattelu- tutkintamenettelyllä. Haastattelututkimuksella tutkittiin työmuistion merkitystä työhyvinvointiin Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa poliisiorganisaation rakenneuudistuksen kolmannessa vaiheessa. Haastattelu toteu-

tettiin haastattelemalla Itä-Uudenmaan Hyvinkään poliisiaseman lyhytkestoisen tutkinnan rikostutkijoita ja kenttäpoliiseja. Haastatteluun osallistui Kymmenen henkilöä Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen Hyvinkään poliisilaitokselta. Haastattelun tuloksia analysoitiin sisältöanalyysillä ja tämän pohjalta laadittiin työmuistio, mikä esitellään liitteessä 3.

Kysymyksillä selvitettiin työhyvinvointimuistion vaikutusta työhyvinvointiin ja sen tarpeellisuutta työkaluna. Työntekijät pitivät ohjeistusten ja mahdollisten yhteenvetojen vaikuttavan positiivisesti työhyvinvointiin sekä tarpeellisena tarvittavien materiaalien ja ohjeistusten hajanaisuuden vuoksi. Rikostutkijat, jotka osallistuivat haastatteluun, eivät kuitenkaan nähneet rikostutkinnassa suurena ongelmana materiaalin hajanaisuutta, koska haastateltavat olivat työskennelleet pitkään rikostutkinnassa. Lisäksi haastateltavat toivat esille työtilojen olevan avokonttori, jossa voi tarvittaessa esittää muille tutkijoille kysymyksiä avoimissa asioissa. Rikostutkijat pitivät kuitenkin tärkeänä, että uusille työntekijöille ja harjoittelijoille olisi työmuistio, jossa olisi selkeästi käyty läpi esitutkinta ja esimerkkejä rikosnimikkeiden tutkinnasta. Rikostutkijat arvioivat tutkintamuistion olevan kenttähenkilökunnalle tarvittava työkalu tutkintatoimenpiteiden tueksi tutkintatöiden tekemiseen. Kenttähenkilökunta piti tutkintamuistiota hyvänä työkaluna nopeasti paikalla hoidettavien tutkintatehtävien tueksi ja uusien työntekijöiden perehdyttämiseen.⁶⁵

Tutkimuksen haastattelun tuloksilla selvitettiin rikostutkijoiden ja järjestyspoliisin näkemyksiä, mistä tutkintamuistion tulisi löytyä. Molempien osapuolten mukaan tutkintamuistion tulisi löytyä poliisin sisäisestä intranetistä sinetistä, jotta se olisi yhtenäinen koko Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa ja kaikkien poliisien työkalu. Rikostutkijat toivat myös esille sen, että työmuistion päivitys pitäisi olla myös jonkin henkilön vastuulla, jotta siinä olisi ajanmukainen lainsäädäntö ja ohjeistus. Kenttämiesten mukaan tutkintamuistiossa tulisi olla lyhyesti ja ytimekkäästi asiat esillä. Tutkintamuistion tulisi olla kooltaan kenttävaatetuksen taskuihin menevä tai sitten sellainen, mikä löytyisi kaikista partioautoista laminoituina.⁶⁶

Järjestyspoliisi eli kenttähenkilökunta toi tutkimuksessa esille, että tutkintamuistiosta löytyisivät kuulustelupohjat rattijuopumukseen, kulkuneuvon kuljettamiseen oikeudetta ja näpistykseen, jos asianomistaja ei suostu rangaistusvaatimusmenettelyyn. Lisäksi he pitivät hyvänä tietona asiaosaisten asemien kertaaminen, sekä oikeudet ja velvollisuudet. Tutkimuksessa kartoitettiin tulisivatko poliisit käyttämään työmuistiota, jos se olisi helppokäyttöinen ja löytyisi sinetistä. Tutkimustuloksilla saatiin selville, että työmuistiota käytetään epäselvissä tilanteissa sen ollessa sinetissä ja kenttämiehet toivoivat työmuistiota tutkintatoimenpiteitä

⁶⁵ Itä-Uudenmaan poliisilaitos, Hyvinkään poliisiaseman henkilökunta

⁶⁶ Itä-Uudenmaan poliisilaitos, Hyvinkään poliisiaseman henkilökunta

varten sähköposteihin ja valmiita kuulustelupohjia, jotta kuulustelu kynnyksessä selviää jutuissa.⁶⁷

Tutkimuksessa oli huomioitavaa, että kaikki haastateltavat pitivät hallinnon koulutuksia tarpeellisina. Koulutuksista viimeisimpänä ollut ponnistusta⁶⁸, mikä toteutettiin verkkokoulutuksena ja lähiopetuksena, haastateltavat pitivät liian laajana. Verkkokoulutus oli laadittu hyvin, mutta se oli todella laaja. Asioita kyllä käytiin läpi lähiopetuspäivinä ja ne olivat sisällöltään hyviä. Haastateltavat pitivät tärkeänä, että lakikoulutuksissa olisi esimerkkejä, joiden kautta asiat on helpompi sisäistää. Tietoteknillisten ohjelmien koulutuksesta toivottiin, että ne tapahtuisivat mahdollisimman lähellä käyttöönottoa. Tällöin koulutuksen ja käytön välillä ei ehdittäisi unohtaa opittuja asioita. Työhaastattelun tulokset on esitetty liitteessä 3.⁶⁹

9 Tutkimustulosten yhteenveto

Työhyvinvointiohjeen ymmärtämiseksi oli hyvä käydä läpi laissa määriteltyjä säädöksiä ja määräyksiä, jotta ymmärsi työhyvinvointiohjeen sisällön ja minkä pohjalta se on laadittu. Työhyvinvointiohjeen sisällön ymmärtäminen tutkimuksen kannalta oli tärkeää, jotta pystyi käsittelemään asioita, mitä Itä-Uudenmaan poliisin työhyvinvointiohjeen toteuttamiseen tarvitaan muuttuvassa organisaatiossa, sekä kuinka haastavaa siihen vastaaminen on niin työntekijän, kuin työnantajan näkökulmasta. On todettava, että työhyvinvointiin tarvitaan ohjeistusta isossa organisaatiossa, mutta asioita on myös mietittävä muutenkin, kuin säästämällä henkilöstön kustannuksella. Itä-Uudenmaan työhyvinvointiohje oli laadittu määräysten ja laissa asetettujen velvoitteiden mukaisesti.

Työhyvinvointikyselyä laadittaessa tutkimuksen alkuvaiheessa opinnäytetyön ei tullut olla ”valitusvirsi”. Tutkimustyön edetessä oli todettava tutkimustuloksista, että Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen kyselyyn vastanneista (N=227,28,5%) suurin osa koki työhyvinvoinnin laskeneen Pora3:n aikana. Tutkimuksessa huomioitavaa oli, että yli puolet vastanneista näkivät työhyvinvoinnin olevan jokaisen työntekijän asia. Muuttuvassa organisaatiossa on todettava, että pienikin positiivinen siemen voi kasvaa isoksi positiivisuuden puuksi ja mahdollistaa työhyvinvoinnin paranemisen.

Tutkimuksen ongelmista voidaan laatia uusi tutkimus ja tutkimuksella tutkia onko työhyvinvoinnin laatu parantunut vai heikentynyt Pora3 jälkeen vuoden kuluttua, kun organisaatio on saatu luotua omiin uomiinsa. Tutkimustulosten saaminen työhyvinvointikyselyllä henkilöstön

⁶⁷ Itä-Uudenmaan poliisilaitos, Hyvinkään poliisiaseman henkilökunta

⁶⁸ Uuden esitutkinta-, pakkokeino- ja poliisilain koulutus vuonna 2013

⁶⁹ Itä-Uudenmaan poliisilaitos, Hyvinkään poliisiaseman henkilökunta

tuottamana ja analysoimana, voidaan todeta olevan Itä-Uudenmaan poliisilaitokselle hyödyllinen ja sillä voidaan kehittää työhyvinvointia tulevaisuudessa.

Mediatutkimuksen haasteena oli löytää työhyvinvointiin liittyviä artikkeleita työhyvinvoinnista Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alueella Pora3:n aikana. Artikkeleita löydettiin ja niitä tulkitsemalla oli havaittavissa, että työhyvinvointi on ollut esillä mediassa. Artikkeleissa on kuitenkin kirjoitettu enemmän näkemystä poliisihenkilöstön näkökulmasta, eikä niitä ole kommentoitu ylemmältä taholta kuin yleisellä tasolla. Mediatutkimus nähtiin hyödyllisenä, koska artikkeleissa kerrottiin tosiasiallisia asioita työssä jaksamisesta ja sen kuormittavuudesta ruohonjuuritasolla.

Opinnäytetyön tutkintamuistio laadittiin ruohonjuuritasolle työkaluksi helpottamaan työkalujen etsimiseen laajasta materiaalista. Työmuistio on suppea, mutta sen tarkoituksena ei ole käsitellä laajasti esitutkintaa vaan olla tukena arjessa. Työmuistion tarkoituksena on tutkimuksen jälkeen auttaa niin rikostutkintaa kuin järjestyspoliisia, sekä lähentää helppoissa esitutkinnoissa tutkintaa ja kenttää työtehtävissä. Työmuistion ongelmana työn jälkeen tulee olemaan sen päivytyksen huolehtiminen ja unohtuminen paperikasojen tai sähköisen tiedon tulvan uumeniin.

10 Oma arvio opinnäyteyöstä

Opinnäytetyön valmistuminen nosti pintaan seuraavia päähavaintoja, mitkä saatiin esille eri tutkimusmenetelmien avulla. Laajimman tutkimuksen, eli netissä tehdyn webropol- kyselyn pääkohdiksi nousivat epävarmuus tulevasta ja työhyvinvoinnin arvostuksen puute. Positiivisin asia kyselyssä oli parempi mahdollisuus työkiertoihin. Mediatutkimus paikallismedioihin toi esille sen, että poliisin resurssipula on tosiasia ja tilanne on menossa huonompaan suuntaan. Yleisemminkin voi todeta, että poliisin rakenneuudistus näyttäytyy suurelle yleisölle vielä negatiivisempänä, kuin oman laitoksen tilanne omalle henkilökunnalleen.

Vaikka johdannossa oli maininta, että tämän työn ei ole tarkoitus olla valitusvirsi, siitä tuli silti vahvasti mollivoittainen. Työ nostaa pintaan aidosti asioita, mistä ollaan huolissaan ja minkä vuoksi kahvihuoneissa ja käytävillä purnataan. Toivottavasti tämä opinnäytetyö tulee mahdollisimman monen Itä-Uudenmaan työntekijän toimesta luettua, koska sen on tarkoitus toimia nykytilan kartoittajana ja oppaana kohti tulevaa. Työhyvinvointi on meidän kaikkien yhteinen asia, mistä tämän opinnäytetyön tutkimuksenkin mukaan oltiin yhtä mieltä.

Toivottavasti tulevaisuudessa aiheen parissa työskenteleville on hyötyä tämän opinnäytetyön tuloksista. Toivomme myös, että työhyvinvointi pysyy jatkossa entistä enemmän esillä poliisilaitoksen johtavissa elimissä ja sen merkitys ymmärrettäisiin vielä paremmin. Suuri merkitys

on myös sillä, että jatkossa tehtäviin erilaisiin henkilöstöbarometreihin olisi vastausprosentti mahdollisimman suuri ja niistä ilmeneviin epäkohtiin puututtaisiin suunnitelmallisesti ja nopeasti.

Tässä opinnäytetyöprosessissa olemme olleet tyytyväisiä siihen, että olemme saaneet kerättyä runsaasti materiaalia aiheeseen. Lisäksi vastaanotto työpaikalla tätä työtä kohtaan on ollut kannustavaa ja rohkaisevaa toimipaikasta tai asemasta riippumatta. Suurin ongelma tämän työn kasaamisessa on ollut tiedon jäsentelyssä ja muokkauksessa helposti luettavaan ja ymmärrettävään muotoon.

Lähteet

Bonvivo 2014, viitattu 11.9.2014 <http://www.bonavivo.fi/hyvinvointi/suomalaisen-hyvan-elaman-lahteet-laheiset-ihmiset-terveys-ja-toimeentulo/>

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Osuuskunta vastapaino

Helminen, K., Fredman, M., Kanerva, M., Tolvanen, M., Viitanen. 2012. Esitutkinta ja Pakkokeinot Helsinki: Talletum Media, Balto pirnt, Liettua

Helsingin Sanomat 2011. Rikoksen uhri ei juhli 3.7.2011

Itä-Uudenmaan poliisilaitos, Hyvinkään poliisiaseman henkilökunta haastattelu

Itä-Uudenmaan poliisilaitos sisäinen intranet

Itä-Uudenmaan poliisilaitos työhyvinvointiohje 2014

Juväskylän ammattikorkeakoulu. 2014, Viitattu 11.9.2014.
www.jamk.fi/.../40519_levon_ja_unen_merkitys_painonhallinnassa.pdf

Kaistankoti 2014. Aslak-kuntoutus 2014. Viitattu 4.8.2014.
http://www.kaisankoti.fi/www/fi/kuntoutus/Aslak_ja_Tyk_kuntoutus/Aslak-kuntoutus.php

Kela 2014. Aslak-kuntoutus. L. Penttinen L. 2012. Aslak-kurssin Gas-tavoitteet kuntoutusprosessissa. viitattu 2.8.2014.
http://www.kela.fi/documents/10180/12149/aslak_penttinen_090212.pdf

M. Simo, 2014. Aamuposti, Nurmijärvi, 29.5.2014, 9.6.2014

M. Vuorenpää, 2007. Syyttäjän tehtävät. Erityisesti silmällä pitäen rikoslain yleisestävää vaikutusta. Vammala: Vammalan kirjapaino

PardiaNyt. Palkansaajajärjestö jäsenlehti 2/2014

Poliisiammattikorkeakoulu 2014. viittaus 1.9.2014.
[http://www.polamk.fi/poliisi/poliisioppilaitos/home.nsf/files/F86F62BBF71DDDBFC225796D004598A6/\\$file/Raportteja97_www.pdf](http://www.polamk.fi/poliisi/poliisioppilaitos/home.nsf/files/F86F62BBF71DDDBFC225796D004598A6/$file/Raportteja97_www.pdf)

Poliisihallitus 2014. Sisäinenturvallisuus. Poliisihallituksen julkaisusarja 34/2014. Viitattu 1.9.2014. http://www.intermin.fi/download/36149_342012.pdf?bf80f2bb9665d188

Poliisi 2014. Itä-Uudenmaan poliisilaitos. viitattu 20.08.2014. <http://www.poliisi.fi/ita-uusimaa> viitattu 20.08.2014. <http://www.ttl.fi/fi/tyohyvinvointi/Sivut/default.aspx>

Poliisihallituksen julkaisusarja 2014. viitattu 1.9.2014.
<http://www.poliisi.fi/intermin/biblio.nsf/vwByseriesPol/701387A5BE284CAFC2257D0300242F5D>

Poliisi & Oikeus. Suomen poliisijärjestön Liitto. 3/2014, 4/2014
Poliisiurheilu. 1/2014

Rikosoikeus ja oikeudenkäynti 2013. Helsinki: Talletum Media

Ronkanen, Pehkonen, Lindblom-Ylänne, Paavilainen 2011. Tutkimuksen voimasanat. WSOYpro

Routamo, E & Stålberg, P. 2002. Suomen vahingonkorvausoikeus. Helsinki: Gummerus kirjapaino

Räsänen, P, sisäministeri, Lukijalle 2014. Aamuposti, 18.6.2014
Pääkirjoitus, 2014. Aamuposti, 11.6.2014

S. Saari, 2003. Kuin salama kirkkaalta taivaalta. Kriisit ja niistä selviytyminen. Helsinki: Otava

Sisäministeriö 2014. Poliisihallinnon hallintorakennemuutos Pora3. viitattu 1.9.2014.
http://www.intermin.fi/fi/kehittamishankkeet/poliisin_hallinnon_uudistaminen

Työterveyslaitos. 2002. Työturvallisuuslaki soveltamisopas. Helsinki: Vammalan kirjapaino

Kuvat

Kuva 1 Aslak-kuntoutuksen elinkaari	17
---	----

Kuviot

kuvio 1 Työhyvinvointi on lisääntynyt viimeisen vuoden aikana Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa	31
Kuvio 2. Itä-Uudenmaan poliisilaitos on huomionnut työhyvinvoinnin Pora3 aikana.	33
Kuvio 3 Paraneeko työhyvinvointi Pora3 uudistusten jälkeen Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa	34
Kuvio 4. Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella tehdyt konkreettiset toimenpiteet työhyvinvoinnin eteen.....	35
Kuvio 5. Työhyvinvointi on jokaisen työntekijän asia	36

Liitteet

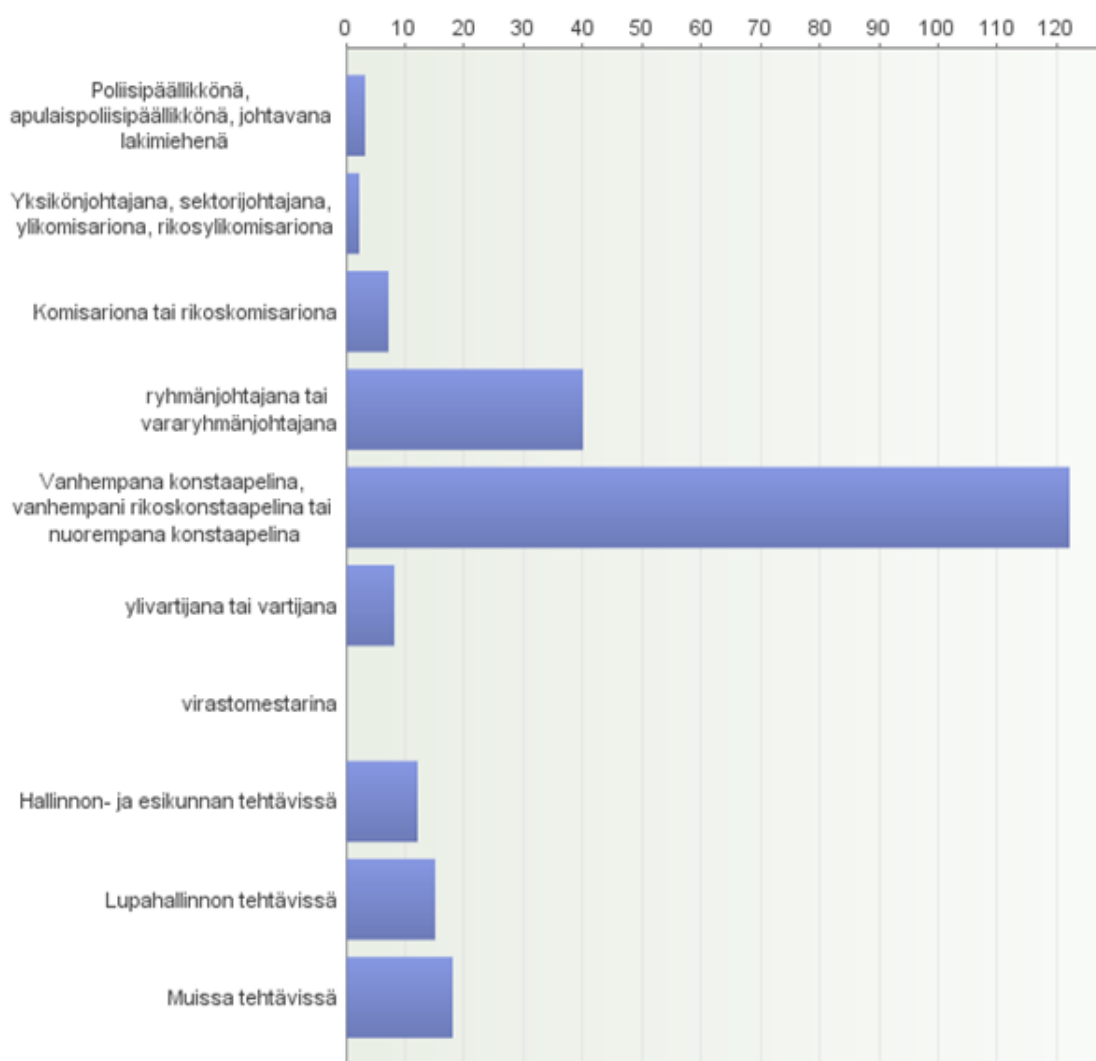
Liite 1 Itä-Uudenmaan poliisilaitokselle laadittu Webrol-kysely	47
Liite 2 Työmuistion avoin haastattelu Hyvinkään poliisilaitoksen työntekijöille	51
Liite 3 Työmuistio esitutkintaan rikos- ja järjestyspoliisille	52

Liite 1 Itä-Uudenmaan poliisilaitokselle laadittu Webrol-kysely

Liitteestä on poistettu kyselyn avoimet kommentti-kysymykset 4,6,8,10,12,14,16 &18, joiden kysymyksenä on ollut sama kuin kohdissa 3,5,7,9,11,13,15 &17.

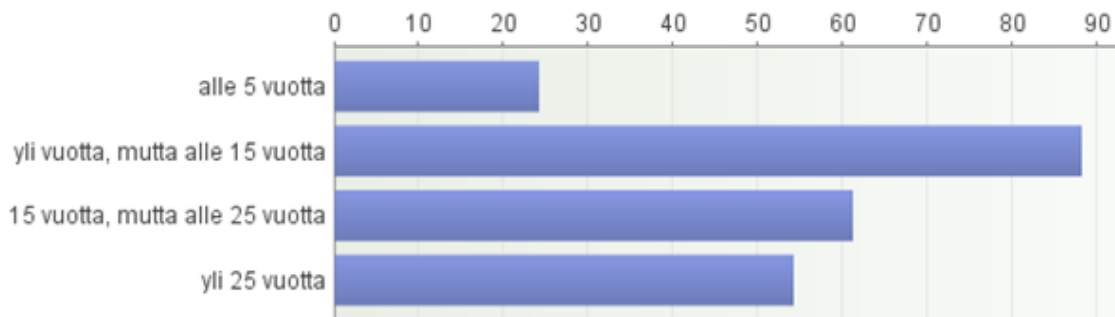
1. Työskentelen Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa:

Vastaajien määrä: 227

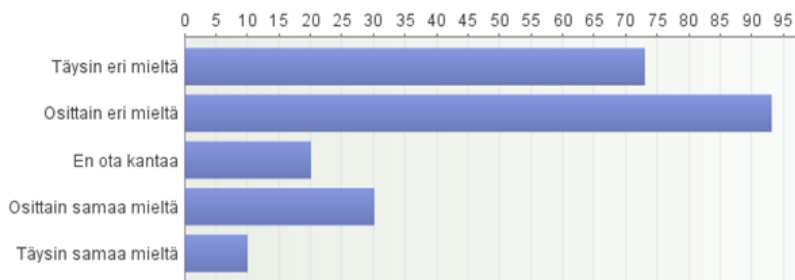
2. Virkaikäni on tällä hetkellä:

Vastaajien määrä: 227

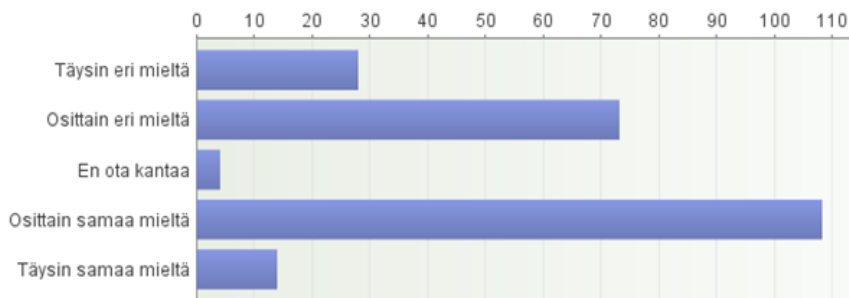
3. Seuraavaksi väitteet, joissa numerot tarkoittavat seuraavaa: 1. Täysin eri mieltä 2. Osittain eri mieltä 3. En ota kantaa 4. Osittain samaa mieltä 5. Täysin samaa mieltä Työhyvinvointi tarkoittaa kokonaisvaltaista tyytyväisyyttä/tyytymättömyyttä omaa työtään kohtaan, eli pidän/ en pidä työstäni Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella. Työhyvinvointi on lisääntynyt viimeisen vuoden aikana ja avoimesti numeron edellyttämä vapaaehtoinen perustelu

Vastaajien määrä: 226

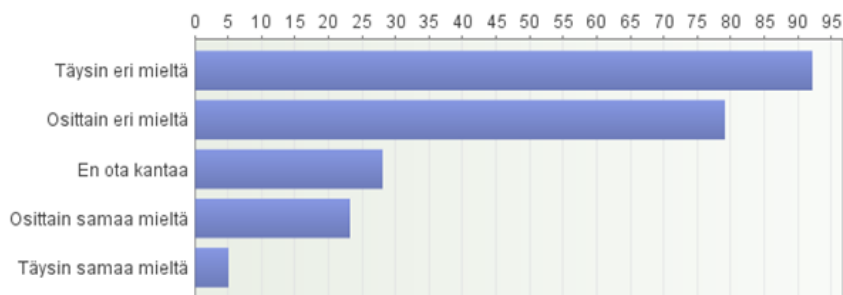
5. Uskon, että pystyn itse vaikuttamaan työhyvinvointiini ja avoimesti numeron edellyttämä vapaaehtoinen perustelu

Vastaajien määrä: 227

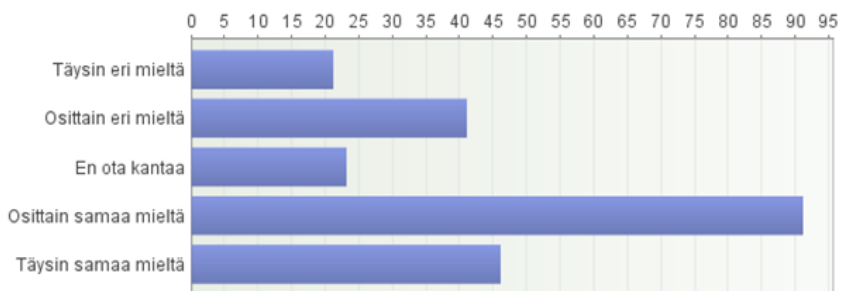
7. Itä-Uudenmaan poliisilaitos on huomionnut työhyvinvoinnin merkityksen PORA III aikana, eli kuluneen vuoden aikana ja avoimesti numeron edellyttämä vapaaehtoinen perustelu

Vastaajien määrä: 227

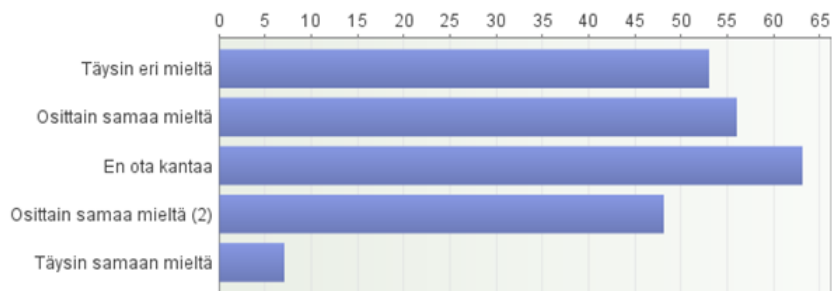
9. Itä-Uudenmaan poliisilaitos tarjoaa riittävät mahdollisuudet Työntekijöilleen hyödyntää liikuntatiloja eri poliisiasemilla. (ESIM.PUNTTISALIT, TATAMIT) huomioiden poliisiasemien koko ja henkilömäärä

Vastaajien määrä: 222

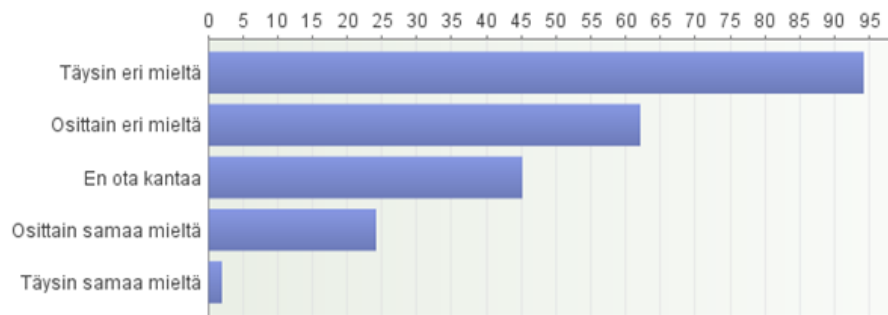
11. Työhyvinvoinnin taso paranee tulevaisuudessa Itä-Uudenmaan poliisilaitoksella, kun uudistuksen on saatu vietyä loppuun ja tilanne laitoksella on normalisoitunut

Vastaajien määrä: 227

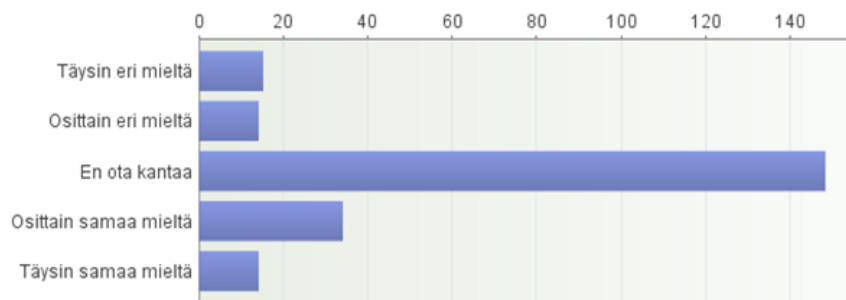
13. Itä-Uudenmaan poliisilaitoksessa on tehty kongreettisia asioita työhyvinvoinnin eteen PORA 3:n aikana

Vastaajien määrä: 227

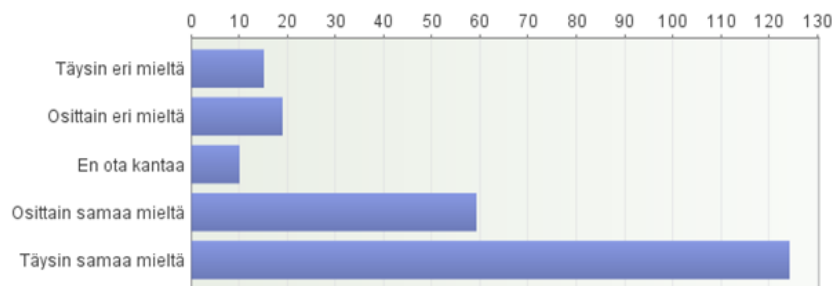
15. Itä-Uudenmaan poliisilaitos kestää vertailun muihin PORA 3:n aikana perustettuihin Suomen poliisilaitoksiin työhyvinvointiasioissa.

Vastaajien määrä: 225

17. Työhyvinvointi on jokaisen Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen työntekijän asia asemaan, tai virkapaikkaan katsomatta

Vastaajien määrä: 227

Liite 2 Työmuistion avoin haastattelu Hyvinkään poliisilaitoksen työntekijöille

1. Näetkö työmuistiolla olevan vaikutusta työhyvinvointiin?
2. Näetkö työhön liittyvän materiaalin ja ohjeistuksen hajanaisuuden olevan ongelma työn suorittamisessa?
3. Mistä tutkintamuistio tulisi löytyä, että se olisi helposti käytettävissä ja toimisi työkaluna työntekijälle?
4. Kuka on oikea kohderyhmä opinnäytetyössä laadittavalle työmuistiolle?
5. Mitkä kuulustelut olisi hyvä löytyä työmuistiosta, jotta voisitte suorittaa mahdolliset kuulustelut kenttäpartioinnin yhteydessä?
6. Käyttäisitkö työmuistiota, jos se olisi helppokäyttöinen ja löytyisi sinetistä?

Liite 3 Työmuistio esitutkintaan rikos- ja järjestyspoliisille

Työmuistio

Suomessa esitutkinta on määritelty esitutkintalaissa ja sen ensimmäisessä luvussa soveltamisaläsäännökset⁷⁰. Poliisin suorittama esitutkinnan suorittaminen perustuu lakiin, Esitutkintalaki⁷¹. Esitutkinnan soveltamisaläsäännökset käsitellään esitutkintalain 1 luvussa. Esitutkintalaissa on määritelty esitutkintaviranomaiseksi poliisi ja muista viranomaisista rajavartio-, tull- ja sotilasviranomaiset, siten kuten esitutkinnan toimivallasta on määritelty rajavartiolaissa, tullilaissa ja sotilaskurinpitolaissa. Esitutkintaan osallistuu esitutkintaviranomaisten lisäksi syyttäjä.⁷² Poliisissa esitutkintaviranomaiset on määritelty tehtävän kuvan mukaan tutkinnanjohtaja, tutkija ja erityiset tutkintajärjestelyt. Poliisissa tutkinnanjohtaja johtaa esitutkintaa.

Tutkinnanjohtajana voi toimia henkilö, joka on pakkokeinolain⁷³ mukaan määritelty pidättämiseen oikeutettu virkamies. Tutkinnanjohtajana toimii pääsääntöisesti komisario eli päällystöön kuuluva virkamies. Poikkeuksellisesti myös rikosylikonstaapelille tai ylikonstaapelille voidaan määrätä rajoitettut tutkinnanjohtajan oikeudet. Rajoitetut tutkinnanjohtajan oikeudet eivät anna mahdollisuutta pakkokeinolaissa määriteltyihin henkilöön tai yhteisöön kohdistuviin yksilön oikeuksiin tehtäviin päätöksiin. Tutkinnanjohtajuudessa on poikkeus poliisirikoksissa, jolloin syyttäjä johtaa esitutkintaa.⁷⁴ Poliisirikoksissa poliisimiehen epäillään syyllistyneen rikokseen. Tutkinnan poliisirikoksissa tekee toisen piirin poliisimies, jonka esimiehenä erityistutkinnassa syyttäjä toimii. Tutkijana voi toimia poliisikoulutuksen saanut ylikonstaapeli, rikosylikonstaapeli, vanhempi konstaapeli, vanhempi rikoskonstaapeli ja nuorempi konstaapeli. Tutkija toimii esitutkinnassa tutkinnanjohtajan alaisuudessa ja suorittaa esitutkinnallisia toimenpiteitä määräyksestä ja siten mitä laissa⁷⁵ on määritelty tutkijalle kuuluvista toimenpiteistä⁷⁶.

Ennen esitutkinnan aloittamista tulee alkutoimenpiteillä selvittää onko asiassa tosiasiallisesti rikosta. Esitutkintaa ei voida suorittaa, jos tutkintapyynnössä ilmitulleissa asioissa ei ole rikoslaissa määriteltyä rikosta. Lisäksi tulee selvittää onko esitutkintaviranomaisella oikeutta suorittaa asiassa esitutkintaa ilman asiaomistajan suostumusta. Esitutkintaa ei suoriteta asianomistajarikoksissa, jos asianomistaja ei ilmoita asiaan syytteeksi pantavaksi, koska tällöin yleisellä syyttäjällä ei ole ilman asianomistajan suostumusta oikeutta suorittaa syyteharkintaa. Syyteharkinta on määritelty rikoslaissa jokaisen luvun viimeisessä pykälässä syyteoikeus.

⁷⁰ Esitutkintalaki (805/2011) 1 luku

⁷¹ Esitutkintalaki (805/2011) 1 luku 1-4§

⁷² Esitutkintalaki (805/2011) 2 luku 1§

⁷³ Pakkokeinolaki (806/2011) 2 luku 9§

⁷⁴ Esitutkintalaki (805/2011) 2 luku 4§ erityiset tutkintajärjestelyt

⁷⁵ Esitutkintalaki (805/2011) 3 luku esitutkinnan toimittamisen yleiset säädökset

⁷⁶ Esitutkintalaki (805/2011) 2 luku 3§ Tutkija

yleisensyyttäjänalaisessa rikoksessa, jossa syyttäjällä on oikeus suorittaa syyteharkinta, ilman asianomistajan suostumusta suoritetaan esitutkinta.

Vaativissa esitutkinnoissa tai lyhytkestoisessa tutkinnassa tutkittavissa sarjoissa haetaan syyttäjää ennakoilmoituksella ETL 15 pykälän mukaisesti. Ennakoilmoituksella syyttäjävirsto määrää esitutkintaa varten syyttäjän, jonka kanssa tavataan ennen varsinaisen esitutkinnan alkamista ja linjataan esitutkinta. Syyttäjällä on tutkinnan alkuvaiheessa mahdollisuus ottaa kantaa esitutkintaan ja syyteharkintakysymykseen, mutta syyttäjä ei voi ennakoita esitutkinnan aikana syyteharkintaa. Syyttäjän tulee ratkaista syyteharkinta vasta erikseen tutkinnan päättyttyä.⁷⁷

Esitutkinta voidaan kohdistaa asianosaisiin jolla on jokin asema rikoksen selvittämiseksi. Asianosaisia ovat asianomistaja, rikoksesta epäilty, muu henkilö, jonka oikeuksiin, etuihin tai velvollisuuksiin rikos ja sen selvittäminen voivat vaikuttaa.⁷⁸ Esitutkinnan aikana asiaosaisen asema voi muuttua, jolloin asiaosaiselle on esitutkintaviranomaisen viipymättä ilmoitettava aseman muutoksesta esitutkinnassa, jos sillä on suuri merkitys yksilölle esitutkinnassa. Tällaisia tapauksia ovat esimerkiksi, että asianomistajan asemassa kuultavan henkilön asema muuttuisi kesken kuulustelun rikoksesta epäillyn asemaksi. Tällöin henkilölle tulevat voimaan uuden aseman oikeudet ja velvollisuudet esitutkinnassa kuin häntä on kuulusteltu asianomistajana.

Henkilön asema esitutkinnassa

Henkilön asema esitutkinnassa on määritelty esitutkintalain 4 luvussa. Esitutkinnassa henkilöitä voidaan kuulla asianomistajana, rikoksesta epäiltynä, todistajana, asemassa muu ja avustaja/lakimies. On tärkeää, että henkilölle ilmoitetaan jo alustavassa puhuttelussa tai kiinniottohetkellä hänen asemansa, oikeutensa ja velvollisuutensa, jotta esitutkinta käynnistyy esitutkintalain mukaisesti. Esitutkinnassa suoritettavat kuulustelut voidaan suorittaa läsnäolevana-, puhelin- ja sähköposti kuulusteluna. Puhelimitse ja sähköpostitse kuultaessa kuultavalle ilmoitetaan vain hänen asemansa rikoksessa mistä häntä kuullaan. Rikoksesta epäiltyä kuultaessa puhelimitse tai sähköpostitse kuultavan asian tulee olla merkityksetön ja vähäinen.

Asianosaisten velvollisuudet esitutkinnassa

Esitutkinnassa jokaisella asianosaisella on velvollisuus saapua kutsusta esitutkintaan oman paikkakunnan lähimmälle poliisiasemalle, jos hänen läsnäolo on tarpeellinen rikoksen selvit-

⁷⁷ Helminen, Frennman, Kanerva, Tolvanen, Viitanen 2012 sivu 360 esitutkinnan vaiheet

⁷⁸ Esitutkintalaki (805/2011) 2 luku 5§

tämiseksi.⁷⁹ Poliisin esitutkinnassa käsiteltävät asiat sekä esitutkimateriaali on asianosaisjulkista ennen kuin asia on ollut esillä tuomioistuimessa. Salassa pidettävää materiaali haltuunsa saanut henkilö ei saa luovuttaa tai ilmaista esitutkimateriaalista tietoja muista henkilöistä kuin itsestään. Salassapitovelvollisuuden rikkominen on rangaistavaa⁸⁰. Esitutkinnassa jokaisen henkilön on annettava poliisille henkilötietonsa⁸¹ ja väärän henkilötiedon antaminen on rangaistavaa⁸².

Asianomistaja

Asianomistajan oikeudet on määritelty esitutkintalaissa, Asianomistajalla ovat seuraavat oikeudet ja velvollisuudet esitutkinnassa.

- **Oikeudesta tietää missä asemassa häntä kuullaan esitutkinnassa**⁸³ Alustavan puhut-
telun suorittavan henkilön ja kuulustelijan tulee kertoa kuultavalle missä asemassa
häntä kuullaan esitutkinnassa ennen kuulustelun aloittamista.
- **Oikeus pyytää paikalle kuulustelutodistaja**⁸⁴, Asianomistaja voi pyytää halutessaan
kuulusteluun paikalle kuulustelutodistajan. Kuulustelussa kuulustelutodistajana toimii
pääsääntöisesti toinen poliisimies tai tutkintasihteerit. Kuulustelutodistajan tehtävä
on valvoa kuulustelun kulkua, että se menee esitutkintalain mukaisesti.
- **Oikeus avustajaan**⁸⁵ ja tukihenkilöön⁸⁶. Avustaja voi toimia esitutkintalain mukaan
lainopillinen asianajaja, jolla on oikeus olla läsnä kuulustelussa. Avustajan läsnä olo
voidaan kieltää tutkinnanjohtajan määräyksellä painavista rikostutkinnallisista syistä.
Kuulustelija voi pyytää asianajajaa poistumaan kuulustelusta, jos tämä käyttäytyy
häiritsevästi ja vaikeuttaa kuulustelun kulkua. Tukihenkilön saanti tulee olla perustel-
tua. Käräjäoikeus päättää tukihenkilön määräämisestä esitutkinnassa. Asianomistajal-
la ei tarvitse olla vaatimuksia asiassa tukihenkilön määräämiseksi ja tukihenkilö on
maksuton. Tukihenkilöinä toimivat pääsääntöisesti rikosuhripäivystyksen⁸⁷ kautta tu-
leva, koulutettu tukihenkilö.

⁷⁹ Esitutkintalaki (805/2011) 6 luku 1, 3-4§

⁸⁰ Rikoslaki (39/1889)38 luku 1-2§ Val (805/2011) 4 luku 15§

⁸¹ Poliisilaki 872/2011 14§

⁸² Rikoslaki (39/1889) 16 luku 5§

⁸³ Esitutkintalaki (805/2011) 4 luku 9§

⁸⁴ Esitutkintalaki (805/2011) 7 luku 11§

⁸⁵ Esitutkintalaki (805/2011) 4 luku 10§

⁸⁶ ROL 2luku 3§

⁸⁷ rikosuhripäivystys

- **mahdollisuus saada oikeudenkäyntiavustaja**⁸⁸ silloin kun kyseessä on vaativa rikos (seksuaalirikos ja/tai lähisuhdeväkivallan asianomistaja tai kun kyseessä on henkeen, terveyteen ja/tai vapauteen kohdistuneiden rikosten asianomistaja. Asianomistajalla tulee olla vaatimuksia rikosasiassa, jotta oikeudenkäyntiavustaja voidaan määrätä. Käräjäoikeus päättää oikeudenkäyntiavustajasta. Avustaja voidaan hakea esitutkinta-vaiheessa, jos asianomistaja katsoo avustajan olevan tarpeellinen ja ottaa itse yhteyttä lainopilliseen avustajaan. Oikeuden määrätessä avustajan asianomistajalle, on avustaja on maksuton.
- **Tutkijalla oikeus poistaa kuulustelutilaisuudesta**⁸⁹ se, joka häiritsee kuulustelua tai vaikeuttaa asianselvittämistä. Kuulustelijan tulee kuitenkin varata poistetulle henkilölle saada tietoonsa, mitä kuulustelussa on tullut ilmi, sekä antaa mahdollisuus kysymysten esittämiseen esitutkinnassa heti, kun siitä ei ole haittaa rikoksen selvittämiseksi.
- **Oikeus saada korvausta valtion varoista rikoksella aiheutetusta vahingosta**⁹⁰ Asianomistajalla on oikeus saada poliisilta tietoa mahdollisten rikoksella aiheutettujen vahingonkorvausten hakemisesta valtiolta tapauksissa, joissa vahingonkorvauksen maksaa valtionkonttori.⁹¹ Asianomistaja on velvollinen selvittämään ja esittämään seikkoja ja todisteita kärsimästään vahingoista.
- **Kielelliset oikeudet**⁹², Esitutkinnassa jokaisella on oikeus käyttää suomea ja ruotsia. Poliisimies voi joissakin tilanteissa käyttää asianosaisen kieltä, mutta muuten poliisin on huolehdittava tulkkauksessa esitutkintaviranomaisena, mikä kustannetaan valtion varoista. Saamelaisilla on oikeus käyttää saamenkieltä Lapin poliisilaitoksen alueella. Asianosaisella on oikeus saada esitutkintapöytäkirjan keskeiset asiat käännettyksi omalle kielelle suullisesti, jos asiaosaisen oikeusturva ei vaadi tekstinkäännöstä kirjallisesti.
- **Vaitiolo-oikeudesta (Syytteen vaaran välttäminen)**⁹³, Asianomistajan ei tarvitse kertoa sellaisesti seikasta tutkittavasta rikoksesta, mikä saattaisi asianomistajan tai hänen lähiomaisen syytteen varaan. Lähiomaiseksi lasketaan, nykyinen tai entinen puoliso, sekä nykyinen kihlattu, suoraan etenevässä tai takanevassa polvessa olevaa sukulainen, tai suoraan etenevässä tai takanevassa polvessa olevan sukulaisen puolisoa tai

⁸⁸ ROL 2 luku : 1 a

⁸⁹ Esitutkintalaki (805/2011) 7 luku 18§

⁹⁰ RikosvahinkoL 1§

⁹¹ RikosvahinkoL 1§

⁹² Esitutkintalaki (805/2011) 4 luku 12-13 §

⁹³ Oikeudenkäymiskaari (323/1969)17 luku 24§

entinen puoliso, sekä sisarusta tai sisaruksen nykyistä puolisoa ja ottovanhempaa tai ottolasta⁹⁴

- **Totuudesta pysymisvelvollisuus⁹⁵** Asianomistajalla on oikeus olla vaatimatta rangaistusta rikoksen tekijälle ja oikeus olla myötävaikuttamatta asianomistajaan kohdistuneeseen rikoksen selvittämiseen, sekä vahinkoa aiheuttaneen rikoksen selvittämiseen. Asianomistajalla on halutessaan oikeus puhua ja vastata poliisin esittämiin kysymyksiin totuudenmukaisesti. Asianomistajaa voidaan rangaista perättömästä lausumasta viranomaismenettelyssä tahallisen väärän tiedon antamisesta esitutkinnassa.
- **Läsnäolo velvollisuus⁹⁶** Asianomistaja on velvollinen olemaan läsnä 6 tuntia esitutkinnassa, mutta ketään henkilöä ei saa pitää esitutkinnassa läsnä sen pidempää kuin se on tarpeellista.

Ennen kuulustelun aloittamista kuulustelijan tulee kertoa kuultavalle kaikki nämä oikeudet ja velvollisuudesta, sekä tähdentää totuudessa pysymisvelvollisuutta ennen kuulustelun aloittamista.

Rikoksesta epäilty

Rikoksesta epäillyllä ovat seuraavat oikeudet ja velvollisuudet esitutkinnassa, mitkä tulee ilmoittaa epäillylle alustavan puhelun yhteydessä jo ennen kuulustelua.

- **Oikeudesta tietää missä asemassa häntä kuullaan esitutkinnassa⁹⁷** Alustavan puhelun suorittavan henkilön ja kuulustelijan tulee kertoa kuultavalle missä asemassa häntä kuullaan esitutkinnassa ennen kuulustelun aloittamista.
- **Oikeudesta tietää missä rikosasiassa häntä kuullaan esitutkinnassa⁹⁸**, sitä ketä kuullaan alustavassa puhuttelussa tai kuulustelussa tulee saada tietää mistä rikoksesta häntä kuullaan rikoksesta epäiltynä esitutkinnassa
- **Rikoksesta epäillyllä on oikeus kuulustelutodistajaan⁹⁹**. Kuulustelu voidaan suorittaa ilman kuulustelutodistajaa, jos kuultava ei katso tarvitsevänsä paikalle kuulustelutodistajaa. Kuulustelu voidaan suorittaa myös ilman kuulustelutodistajaa, jos asian selvittäminen vaatii välitöntä selvitystä eikä se kestä viivytystä. Kuulustelutodistajana toimii toinen henkilö, jonka tehtävänä on tarkkailla esitutkinnassa suoritettavaa teh-

⁹⁵ Esitutkintalaki (805/2011) 7 luku 6§, Rikoslaki (38/1889) 15 luku 2§

⁹⁶ Esitutkintalaki (805/2011) 6 luku 5§

⁹⁷ Esitutkintalaki (805/2011) 4 luku 9§

⁹⁸ Esitutkintalaki (805/2011) 7 luku 10§

⁹⁹ Esitutkintalaki (805/2011) 7 luku 11§

tävää ja sen kulkua. Pääsääntöisesti kuulustelutodistajan esitutkinassa suoritettavissa kuulusteluissa toimii toinen poliisi.

- **Oikeus käyttää avustajaa**¹⁰⁰ Avustaja voi toimia esitutkintalain mukaan lainopillinen asianajaja¹⁰¹, jolla on oikeus olla läsnä kuulustelussa. Avustajan läsnä olo voidaan kieltää tutkinnanjohtajan määräyksellä painavista rikostutkinnallisista syistä. Kuulustelija voi pyytää asianajajaa poistumaan kuulustelusta, jos tämä käyttäytyy häiritsevästi ja vaikeuttaa kuulustelun kulkua.
- **Oikeus olla myötävaikuttamatta sen rikoksen selvittämiseen ja oikeus puhua**, itsekriminaalisuoja¹⁰², Rikoksesta epäilyllä on itsekriminaalisuoja eikä hänen tarvitse kertoa esitutkinassa mitään mikä voi vaikeuttaa hänen asemaansa esitutkinassa. Epäilyn kertoessa asioita voidaan näitä tietoja käyttää häntä vastaan mahdollisessa oikeudenkäynnissä.
- **Kielelliset oikeudet**¹⁰³, Esitutkinassa jokaisella on oikeus käyttää suomea ja ruotsia. Poliisimies voi joissakin tilanteissa käyttää asianosaisen kieltä, mutta muuten poliisin on huolehdittava tulkkauksessa esitutkintaviranomaisena, mikä kustannetaan valtion varoista. Saamelaisilla on oikeus käyttää saamenkieltä Lapin poliisilaitoksen alueella.

Asianosaisella on oikeus saada esitutkintapöytäkirjan keskeiset asiat käännettyksi omalle kielelle suullisesti, jos asiaosaisen oikeusturva vaadi tekstinkäännöstä kirjallisesti.

- **Oikeudesta saada tietoonsa, milloin voidaan määrätä puolustaja**¹⁰⁴, Esitutkinassa rikoksesta epäilylle voidaan määrätä puolustaja epäillyn pyynnöstä silloin kun häntä epäillään rikoksesta, josta lievoin rangaistus on minimissään neljänkuukautta vankeutta, tai jos epäilty on pidätetty tai vangittu. Rikoksesta epäilylle on viranpuolesta määrättävä puolustaja silloin, kun epäilty ei itse puolustamaan itseään tai rikoksesta epäilty on alle 18-vuotias, jollei ole ilmeistä, että puolustajaa tarvita tai epäillyn valitsema puolustaja on sopimaton tehtävänsä tai siihen on muu erityinen syy. Käräjäoikeus päättää puolustajasta ja puolustajaa voidaan hakea jo esitutkinnan aikana. Käräjäoikeus voi määrätä epäillyn korvaamaan puolustajan kulut.

¹⁰⁰ Esitutkintalaki (805/2011) 4 luku 10§

¹⁰¹ Esitutkintalaki (805/2011) 2 luku 6§

¹⁰² Esitutkintalaki (805/2011) 4 luku 3§

¹⁰³ Esitutkintalaki (805/2011) 4 luku 12-13 §

¹⁰⁴ Laki Oikeudenkäynnistä rikosasioissa (689/1997) 2 luku 1§

- **Tutkijalla oikeus poistaa kuulustelutilaisuudesta**¹⁰⁵ se, joka häiritsee kuulustelua tai vaikeuttaa asianselvittämistä. Kuulustelijan tulee kuitenkin varata poistetulle henkilölle saada tietoonsa, mitä kuulustelussa on tullut ilmi, sekä antaa mahdollisuus kysymysten esittämiseen esitutkinnassa heti, kun siitä ei ole haittaa rikoksen selvittämiseksi.
- **Velvollisuus olla läsnä esitutkinnassa**¹⁰⁶, Rikoksesta epäillyn tulee olla läsnä esitutkinnassa enintään 12, sekä pidättämiseen pakkokeinolain 2 luvun 55 mukaiset edellytykset on läsnäolo enintään 24 tuntia.

Todistaja

Todistajalla on seuraavat oikeudet ja velvollisuudet esitutkinnassa, mitkä hänelle tulee kertoa alustavassa puhutellussa ja ennen kuulustelua.

- **Oikeudesta tietää missä asemassa häntä kuullaan esitutkinnassa**¹⁰⁷ Alustavan puhuttelun suorittavan henkilön ja kuulustelijan tulee kertoa kuultavalle missä asemassa häntä kuullaan esitutkinnassa ennen kuulustelun aloittamista.
- **Todistajalla on oikeus kuulustelutodistajaan**¹⁰⁸. Kuulustelu voidaan suorittaa ilman kuulustelutodistajaa, jos kuultava ei katso tarvitsevansa paikalle kuulustelutodistajaa. Kuulustelu voidaan suorittaa myös ilman kuulustelutodistajaa, jos asian selvittäminen vaatii välitöntä selvitystä eikä se kestä viivytystä. Kuulustelutodistajana toimii toinen henkilö, jonka tehtävänä on tarkkailla esitutkinnassa suoritettavaa tehtävää ja sen kulkua. Pääsääntöisesti kuulustelutodistajan esitutkinnassa suoritettavissa kuulusteluissa toimii toinen poliisi.
- **Oikeudesta kieltäytyä todistamasta**¹⁰⁹. Todistajalla on oikeus kieltäytyä todistamasta, jos asianomistajana tai epäiltynä on lähiomainen. Lähiomaiseksi lasketaan, nykyinen tai entinen puoliso, sekä nykyinen kihlattu, suoraan etenevässä tai takanevassa polvessa olevaa sukulainen, tai suoraan etenevässä tai takanevassa polvessa olevan sukulaisen puolisoa tai entinen puoliso, sekä sisarusta tai sisaruksen nykyistä puolisoa ja ottovanhempaa tai ottolasta

¹⁰⁵ Esitutkintalaki (805/2011) 7 luku 18§

¹⁰⁶ Esitutkintalaki (805/2011) 6 luku 5§

¹⁰⁷ Esitutkintalaki (805/2011) 4 luku 9§

¹⁰⁸ Esitutkintalaki (805/2011) 7 luku 11 §

¹⁰⁹ Oikeudenkäymiskaari (323/1969) 17 luku 24§

- **Vaitiolo-oikeus**¹¹⁰, jos itsellä tai lähiomaisella on vaara joutua syytteeseen
- **Totuusvelvollisuus**¹¹¹ Esitutkinnassa todistajalla on totuusvelvollisuus ja todistajan tulee kertoa kaikki mitä hän tietää tutkittavasta asiasta. Todistaja voidaan tuomita rangaistukseen perättömästä lausumasta esitutkinnassa tai asian salaamisesta esitutkinnassa.
- **Todistajalla on velvollisuus todistaa** esitutkinnassa kuullusta asiasta oikeudenkäynnissä kutsusta.¹¹²
- **Läsnäolo velvollisuus**¹¹³ Asianomistaja on velvollinen olemaan läsnä 6 tuntia esitutkinnassa, mutta ketään henkilöä ei saa pitää esitutkinnassa läsnä sen pidempää kuin se on tarpeellista.

Alle 15-vuotias, 15-18-vuotiaat ja nuori henkilö esitutkinnassa

Alle 18-vuotiasta henkilöä pidetään lapsena esitutkinnassa. Esitutkinnassa lasta eli alle 18-vuotiasta tulee kohdella hänen ikänsä ja kehitystason edellyttämällä tasolla. Tutkinnassa tulee huomioida, ettei esitutkinta aiheuta hänelle tarpeetonta haittaa koulussa, työpaikalla tai muussa alle 18-vuotiaalle tärkeässä ympäristössä. Alle 18-vuotiaisiin kohdistuvaa esitutkinta tulisi suorittaa lapsen kuulemiseen perehtynyt ja koulutuksen saanut henkilö.¹¹⁴ Sekasuaallirikoksissa kuulustelun alle 18-vuotiaille saa tehdä tehtävään koulutettu tutkija. Ala-ikäisen ollessa esitutkinnassa tulee erityisesti ottaa huomioon suhteellisuus-, vähimmäis- haitan ja hienotunteisuuden periaate¹¹⁵. Alle 18-vuotiaan rikoksesta epäillyn rangaistavuudessa tulee muistaa rangaistusasteikon lieventämisperiaate¹¹⁶.

Nuoren 15- 20 vuotta rikoksen tekijän rikoksesta on ilmoitettava 14- vuorokauden kuluessa syyttäjälle ETL 15 § mukaisesti, johon tulee kirjata "Nuoren rikoksenteikijän seuraamusselvitystä varten. Lisäksi tulee ilmoittaa rikoksesta tekijästä sosiaaliviranomaiselle sekä rikosseuraamuslaitokselle. Neljäntoista vuorokauden laskenta alkaa siitä kun nuori kirjataan rikosilmoitukseen rikoksesta epäillyksi. Esitutkinnan valmistumista seurataan esitutkintapöytäkirjan mukaan tulevilla nuorten rikosprosessin seurantalomakkeella. Lomakkeella on tarkoitus seu-

¹¹⁰ Oikeudenkäymiskaari (323/1969) 17 luku 20§

¹¹¹ Esitutkintalaki (806/2011) 7 luku 8§, Rikoslaki 15 luku 2§

¹¹² Oikeudenkäymiskaari (323/1969) 17 luku

¹¹³ Esitutkintalaki (805/2011) 6 luku 5§

¹¹⁴ Esitutkintalaki (806/2011) 4 luku 7§

¹¹⁵ Pakkokeinolaki (806/2011) 2 luku 2-4§

¹¹⁶ Rikoslaki (39/1889) 6 luku 8§ 1mom

rata nopeutetun rikosprosessin etenemistä, sekä esitutkinnan suorittamista ilman aiheetonta viivytystä.¹¹⁷

Esitutkinnassa kuulustelussa puhevaltaa käyttää alle 15-vuotiaan rikosasiassa huoltaja tai maistraatin edunvalvoja. Yli 15-vuotiaaseen henkilöön kohdistuneessa rikoksessa puhevaltaa käyttää asianosainen ja hänen huoltajansa. Alle 18-vuotiaan asianomistajan huoltajaa tai edunvalvojaa kuullaan esitutkinnassa pyynnöstä yleisensyyttäjän ajamaan henkilön syytepyyntöä, rangaistusta ja korvavaluvaatimusten esittämisestä mahdollisessa oikeudenkäynnissä.

Poliisiviranomaisella on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus, jos hän kohtaa virka-tehtävällä lapsiin kohdistuvaa laiminlyöntiä, tai alle 18-vuotias on asianomistajana henkeen ja terveyteen kohdistuneissa rikoksissa tai rikoksen tekijä on alle 18-vuotias.¹¹⁸ Poliisilla tulee olla matalakynnys lastensuojeluilmoituksen tekemiseen.

alle 15-vuotias rikoksesta epäilty

Esitutkintalaissa alle 15 vuotiaiseen voidaan kohdistaa seuraavat pakkokeinot, Sallittu vapauteen kohdistuvat pakkokeinot 1. kiinniottaminen henkilöllisyyden selvittämiseksi¹¹⁹, 2. yleinen kiinniotto-oikeus¹²⁰ ja 3. nouto esitutkintaan¹²¹. Alle 15-vuotiasta henkilöä ei saa sulkea tai säilyttää umpiovisessa ja lukitussa säilytystilassa. Kielletyt vapauteen kohdistuvat pakkokeinot 1. Pidättäminen¹²², 2. vangitseminen¹²³ ja matkustuskielto¹²⁴

Yleisiä pakkokeinoja voidaan soveltaa alle 15 vuotiaiseen, 1. takavarikko¹²⁵, 2. kotietsintä¹²⁶, 3. henkilöntarkastus ja henkilönkatsastus¹²⁷, 4. hukkaamiskiello ja vakuustakavarikko¹²⁸, telepakkokeinot; telekuuntelu, televalvonta ja tekninentarkkailu¹²⁹, menettämisseuraamus¹³⁰; rikosentekovälineen¹³¹ tai hyödyn menettäminen¹³² Erityisiin tutkintakeinoihin liittyvistä pakkokeinosta alle 15 vuotiaisiin saadaan kohdistaa seuraavat pakkokeinot; 1. Koe nautitun alko-

¹¹⁷ Esitutkintalaki (806/2011) 4 luku 11§

¹¹⁸ Lastensuojelulaki (417/2007) 5 luku 25§

¹¹⁹ Poliisilaki (872/2011) 2 luku 1§

¹²⁰ Pakkokeinolaki (806/2011) 2 luku 2§

¹²¹ Esitutkintalaki (805/2011) 6 luku 2§

¹²² Pakkokeinolaki (806/2011) 2 luku 5§

¹²³ Pakkokeinolaki (806/2011) 2 luku 11§

¹²⁴ Pakkokeinolaki (806/2011) 5 luku 1§ 3mom

¹²⁵ Pakkokeinolaki (806/2011) 7 luku 1§

¹²⁶ Pakkokeinolaki (806/2011) 8 luku 1-4§

¹²⁷ Pakkokeinolaki (806/2011) 8 luku 30§ 1-2mom

¹²⁸ Pakkokeinolaki (806/2011) 6 luku 1§

¹²⁹ Pakkokeinolaki (806/2011) 52 luku 5-25

¹³⁰ Rikoslaki (39/1889) 10 luku 1§ 1mom

¹³¹ Rikoslaki (39/1889) 10 luku 4§

¹³² Rikoslaki (39/1889) 10 luku 2§

holin tai muun huumausaineen toteamiseksi¹³³, 2. Henkilötuntemerkkien ottaminen¹³⁴ ja 3. Dna-tunnisteen määrittäminen ja tallentaminen¹³⁵. Dna -tunnisteen määrittämiseksi alle 15-vuotiaalta dna tunniste tallennetaan kyseisen esitutkissa olevan rikoksen selvittämiseen, jonka jälkeen dna näyte tulee hävittää eikä tallentaa poliisin tuntemerkkirekisteriin (vitja-Retu).

Alle 15-vuotias ei ole rikoksen tekijä ei ole rikosoikeudellisesti vastuusta teostaan, mutta alaikäisyys ei poista vahingonkorvausvastuuta rikoksen tekijältä. Vahingonkorvausvastuu käsitellään vahingonkorvauslaissa 2 luku 2§. Alle 18 vuotiaan vahingonkorvaus kohtuullistetaan vahingonkorvausvastuussa olevan iän ja kehitystason, teon laadun, vahingon aiheuttajan ja vahingonkärsineen varallisuuden ja muihin olosuhteisiin tarkastellen.

15-18-vuotias rikoksesta epäilty

Esitutkinnassa 15-18 vuotiaisiin rikoksesta epäiltyihin voidaan kohdistaa kaikkia samoja pakkokeinoja kuin alle 15 vuotiaiseen. Lisäksi 15-18- vuotiaisiin voidaan esitutkinnassa kohdistaa vapautteen kohdistuvia pakkokeinoja; 1. pidättää¹³⁶, vangita¹³⁷ ja matkustuskielto¹³⁸, jos niiden käyttöön on erityisen painavat syyt.

Esitutkinnassa nuorena henkilön käsitellään 18-alle 21-vuotiasta rikoksesta epäiltyä. Rikoksesta epäilty on rikosoikeudellisesti vastuussa teosta rikoslain mukaisesti. Esitutkinnassa ja oikeudenkäynti kaareissa nuorten henkilöiden 15- 20-vuotiaiden ensikertalaisten rikokset käsitellään nopeutetussa rikosprosessissa. Nopeutetussa rikosprosessissa nuorten rikokset saatetaan käräjäoikeuden käsittelyyn siten, että tuomio tulee alle 3 kk teosta.

Esitutkinnassa suoritettavia etsintöjä

Esitutkinnassa suoritettavat etsinnät käsitellään Poliisilaissa, Pakkokeinolaissa ja esitutkintalaissa. Vuoden 2014 tulivoimaan uusi esitutkintalaki, mikä määritteli poliisin suorittamat etsinnät seuraavanlaisesti:

¹³³ Rikoslaki (39/1889) 9 luku 2§

¹³⁴ Rikoslaki (39/1889) 9 luku 3§

¹³⁵ Pakkokeinolaki (806/2011) 9 luku 4§

¹³⁶ Pakkokeinolaki (806/2011) 2 luku 5§

¹³⁷ Pakkokeinolaki (806/2011) 2 luku 11§

¹³⁸ Pakkokeinolaki (806/2011) 5 luku 1§

Yleinen etsintä ¹³⁹

Yleinen etsintä voidaan suorittaa kotirauhan suojaamiin paikkoihin, asunnot, loma-asunnot ja muut asumiseen tarkoitettut tilat, tontit, pihapiirit, varastorakennukset (jos asutaan) kellari-komerot. Yleisen etsinnän edellytyksenä on, että tapauksessa on syytä epäillä rikosta, josta rangaistavuus on vähintään 6 kuukautta vankeutta ja paikka on epäilyllä hallinnassa tai rikos on tapahtunut yleisen etsinnän kohde paikassa, epäilty otettu kiinni paikasta, tai yleisen etsinnän toteuttamiseen on muutoin eritetäinpätevät perusteet. Yleisestä etsinnästä puhutaan poliisin työprosessissa kotietsintä. ¹⁴⁰

Päätöksen yleisen etsinnän tekemisestä pääsääntöisesti tekee pidättämiseen oikeutettu esimies (tutinnanjohtaja). Poliisimies voi tehdä päätöksen yleisen etsinnän, jos se on kiireellisyysden vuoksi välttämätöntä, henkilön löytämiseksi ja esinetakavarikko, mitä on seurattu/jäljitetty verekseltään.

Etsinnän suoritettavan poliisimiehen on kerrottava etsinnän kohteelle tai kohdetta hallinnoivalle etsinnän tarkoitus ja annettava etsinnänpäätös (pakkokeinomääräys). Etsinnän suorittavan henkilön tulee noudattaa etsintäpäätöksen määräyksiä. Lisäksi henkilölle keneen yleinen etsintä kohdistuu, tulee kertoa oikeudesta saattaa kotietsinnän edellytykset tuomioistuimen arvioitavaksi kolmenkymmenen päivän kuluessa etsinnästä.

Henkilöllä kenen luona tai hallinnassa olevaan omaisuuteen yleinen etsintä kohdistetaan, on oikeus olla läsnä etsinnän suorittamisen aikana. Henkilöä tulee valvoa poliisimiehen toimesta etsinnän aikana kohteessa. Henkilön tulee halutessaan nähdä etsintää suoritettava paikka etsinnän aikana, esimerkiksi omakotitalo kaksi kerrosta etsintöjä ei voida suorittaa molemmissa kerroksissa yhtä aikaa, jos henkilö haluaa olla katsomassa etsinnän kulkua. Yleistä etsintää ei tule suorittaa ilman erityistä syytä kello 22-07 aikana.

Paikkaetsintä

Paikkaetsintä ¹⁴¹ suoritetaan muissa kuin yleisen etsinnän suoritettavissa etsinnän paikoissa ja suljetuissa säilytyspakoissa, rivi- ja kerrostalon yleiset piha-alueet, kulkuneuvot, ei asumiseen tarkoitettut tilat, myymälät, virastot ja kahvilat. Paikkaetsinnän saa suorittaa, kun on syytä epäillä rikosta ja etsinnässä epäillään löytyvän tutkittavaan rikokseen liittyvä seikka, omaisuus, asiakirja, takavarikoitava esine ja tieto. ¹⁴²

¹³⁹ Pakkokeinolaki (806/2011) 8 luku 1§ 2mom

¹⁴⁰ Pakkokeinolaki (806/2011) 8 luku 2§

¹⁴¹ Pakkokeinolaki (806/2011) 8 luku 1§ 4 mom.

¹⁴² Pakkokeinolaki (806/2011) 8 luku 2-4§

Päätöksen yleisen etsinnän tekemisestä pääsääntöisesti tekee pidättämiseen oikeutettu esimies (tutinnanjohtaja). Poliisimies voi tehdä päätöksen yleisen etsinnän, jos se on kiireellisyys vuoksi välttämätöntä, henkilön löytämiseksi ja esinetakavarikko, mitä on seurattu/jäljitetty verekseltään.¹⁴³

Etsinnän suoritettavan poliisimiehen on kerrottava etsinnän kohteelle tai kohdetta hallinnoivalle etsinnän tarkoitus ja annettava etsinnän päätös (pakkokeinomääräys). Etsinnän suorittavan henkilön tulee noudattaa etsintäpäätöksen määräyksiä. Lisäksi henkilölle keneen yleinen etsintä kohdistuu, tulee kertoa oikeudesta saattaa kotietsinnän edellytykset tuomioistuimen arvioitavaksi kolmenkymmenen päivän kuluessa etsinnästä.¹⁴⁴

Henkilöllä kenen luona tai hallinnassa olevaan omaisuuteen yleinen etsintä kohdistetaan, on oikeus olla läsnä etsinnän suorittamisen aikana. Henkilöä tulee valvoa poliisimiehen toimesta etsinnän aikana kohteessa. Henkilön tulee halutessaan nähdä etsintää suoritettava paikka etsinnän aikana, esimerkiksi omakotitalo kaksi kerrosta etsintää ei voida suorittaa molemmissa kerroksissa yhtä aikaa, jos henkilö haluaa olla katsomassa etsinnän kulkua.¹⁴⁵ Yleistä etsintää ei tule suorittaa ilman erityistä syytä kello 22- 07 aikana¹⁴⁶.

Erityinen etsintä

Erityistä etsintää käytetään sellaisissa tilanteissa, joissa etsinnän kohteena oleva paikkaan tai henkilön hallusta on syytä olettaa löytyvän tietoa, josta on säädetty oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 23§ 1 momentissa tai 17 luvun 24§ 2 tai 3 momentissa tarkoitettu henkilön saa kieltäytyä kertomasta ja johon ei tämän lain 7 luvun 3 § nojalla saa kohdistaa takavarikko tai asiakirjan jäljentämistä.¹⁴⁷

Erityinen etsinnän voidaan suorittaa kotirauhan suojaamiin paikkoihin, asunnot, loma-asunnot ja muut asumiseen tarkoitettut tilat, tontit, pihapiirit, varastorakennukset (jos asutaan) kellarikomerot. Erityisen etsinnän edellytyksenä on, että tapauksessa on syytä epäillä rikosta, josta rangaistavuus on vähintään 6 kuukautta vankeutta ja paikka on epäillyn hallinnassa tai rikos on tapahtunut yleisen etsinnän kohde paikassa, epäilty otettu kiinni paikasta, tai erityisen etsinnän toteuttamiseen on muutoin erittäin pätevät perusteet tai suoritetaan muissa kuin erityisen etsinnän suoritettavissa etsinnän paikoissa ja suljetuissa säilytyspakoissa, rivi- ja kerrostalon yleiset piha-alueet, kulkuneuvot, ei asumiseen tarkoitettut tilat, myymälät, viras-

¹⁴³ Pakkokeinolaki (806/2011) 8 luku 15§

¹⁴⁴ Pakkokeinolaki (806/2011) 8 luku 18-196

¹⁴⁵ Pakkokeinolaki (806/2011) 8 luku 5§

¹⁴⁶ Pakkokeinolaki (806/2011) 8 luku 6 § 4 mom

¹⁴⁷ Pakkokeinolaki (806/2011) 8 luku § 1§ 3 mom

tot ja kahvilat. Paikkaetsinnän saa suorittaa, kun on syytä epäillä rikosta ja etsinnässä epäilään löytyvän tutkittavaan rikokseen liittyvä seikka, omaisuus, asiakirja, takavarikoitava esine ja tieto.

Erityisenetsinnän toteuttamiseksi etsinnän suorittamispaikkaan tarvitaan etsintävaltuutettu. Etsintävaltuutettuna voi toimia asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai ylemmän korkeakoulututkinnon suorittanut muu henkilön, jonka asiantuntemuksensa ja käytännön kokemuksen perusteella on etsinnän kohteen huomioon ottaen sopiva toimimaan etsintävaltuutettuna kyseessä olevassa tapauksessa. Etsintävaltuutetun tehtävä on etsinnän aikana valvoa ettei, etsinnän takavarikko tai jäljentäminen kohdistu erityisenetsinnän määritelmässä mainittuihin tietoihin. Erityisenetsinnän etsintävaltuutetun määrää tuomioistuin ja kiireellisissä tapauksissa pidättämiseen oikeutettu virkamies.¹⁴⁸

Päätöksen erityisestä etsinnän suorittamisesta tekee tuomioistuin. Kiireellisissä tilanteissa päätöksen voi tehdä pidättämiseen oikeutettu virkamies eli tutkinnanjohtaja, mutta poliisimies ei voi koskaan päättää erityisen etsinnän suorittamisesta.¹⁴⁹

Mikäli yleinen- tai paikkaetsintä muuttuu etsinnän aikana erityiseksi etsinnäksi tulee etsintä keskeyttää siltä osin missä on erityisen etsinnän tarve ja paikalle tulee hoitaa etsintävaltuutettu. Jos erityisenetsintää valvoa etsintävaltuutetun vastustaa poliisimiehen takavarikkoa salassa pidettävän tiedon osalta tulee aineisto sinetöidä sitä lukematta. Valtuutetun käsitys asiasta tulee kirjata pöytäkirjaan.

Laite-etsintä

Laite-etsintä käytetään kaikkiin laitteisiin kohdistuviin etsintöihin, joista etsitään tietosisältöä. Laite-etsintää ei ole tunnistetietojen selvittäminen. Laite-etsintä voidaan suorittaa halutuotossa, jos laitetta pidetään poliisin hallussa muutaman tunnin. Muuten laite-etsinnästä tulee kirjata takavarikko esineen osalta.¹⁵⁰

Laite-etsintä voidaan suorittaa, jos rikoksesta on määrätty ansarinrangaistus vähintään 6 kuukautta tai yhteisösakon tuomitsemiseen liittyvät seikat ja etsinnässä voidaan olettaa löytää tieto tai laitteen oikea omistaja.¹⁵¹

¹⁴⁸ Pakkokeinolaki (806/2011) 8 luku 7-13§

¹⁴⁹ Pakkokeinolaki (806/2011) 8 luku 17§

¹⁵⁰ Pakkokeinolaki (806/2011) 8 luku 20-29§

¹⁵¹ Pakkokeinolaki (806/2011) 8 luku 20-29§

takavarikoitava tai jäljennettävä asiakirja. Laite-etsintä voidaan suorittaa laitteeseen, jos on syytä epäillä laitteen olevan rikokselta viety. Päätöksen yleisen etsinnän tekemisestä pääsääntöisesti tekee pidättämiseen oikeutettu esimies (tutkinnanjohtaja). Poliisimies voi tehdä päätöksen yleisen etsinnän, jos se on kiireellisyys vuoksi välttämätöntä.¹⁵²

Laite-etsinnän suorittamisesta tulee aina kirjata päätös. Poikkeuksena päätöksen kirjaamisesta on, jos laite-etsintä suoritetaan paikanpäällä yleisen tai erityisen etsinnän yhteydessä voidaan etsinnöistä kirjata yhteinen päätös, jos etsintä ei ole henkilön löytämiseksi. Laite-etsintää suorittaessa tulee dokumentoida toimenpiteet pöytäkirjaan tai muuhun asiakirjaan. Laite-etsinnän suorittamisen voi tallentaa videolle. Erityisen etsinnän yhteydessä suorittaessa ja sen kohdistuessa henkilön laitteisiin tulee muistaa etsintävaltuutetun tarve.¹⁵³

Tekninen tutkinta

Rikosasiaa tutkittaessa tekninen tutkinta voidaan suorittaa kotirauhaan suojamaan paikkaan kotietsinnän¹⁵⁴ muotomääräyksillä (paikkaan kohdistuva etsintä). Teknistä tutkintaa suorittaessa henkilöillä kenen hallitsemaan tutkinta tekninen tutkinta kohdistuu, on oikeus olla läsnä tutkinnan aikana. Teknisen tutkinnan aikana poliisin haltuun otettu omaisuus tulee kirjataan takavarikkopöytäkirjaan. Takavarikkoon ei kuitenkaan kirjata esimerkiksi sormenjälkiä, jalkineenjälki tai roskia. Teknisen tutkinnan suorittamisesta kirjataan teknisentutkinnanpöytäkirja ja takavarikkopöytäkirja. Kuolemansyyn- ja palonsyyn tutkinta ei ole yleistäitutkintaa.

Takavarikko

Takavarikolla¹⁵⁵ tarkoitetaan esineen tai asiakirjan haltuunottoa pidemmäksi aikaa kuin muutamaksi tunniksi. Esine tai asiakirja voidaan takavarikoida, jos esitutkinnassa on syytä epäillä niiden olevan todisteena rikosasiassa tai rikoksella joltakulta viety¹⁵⁶. Tuomioistuimien voi myös julistaa takavarikoitavan esineen tai asiakirjan menetetyksi. Data-tietoa tietokoneesta tai muusta tallentavasta laitteesta voidaan takavarikoida.

Takavarikosta laaditaan takavarikkopöytäkirja, jossa tulee yksilöidä takavarikoitu omaisuus ja merkitä omaisuus selkeästi. Takavarikkopöytäkirjasta tulee käydä esille takavarikon suorittamisaika-, paikka, toimittaja ja missä takavarikoitavat esineet on säilytyksessä. Takavarikoitava omaisuus tulee säilyttää siten, ettei sille aiheudu vahinkoa.¹⁵⁷

¹⁵² Pakkokeinolaki (806/2011) 8 luku 20-29§

¹⁵³ Pakkokeinolaki (806/2011) 8 luku 20- 29§

¹⁵⁴ Pakkokeinolaki (806/2011) 5 luku

¹⁵⁵ Pakkokeinolaki (806/2011) 7 luku

¹⁵⁶ Pakkokeinolaki (806/2011) 7 luku

¹⁵⁷ Pakkokeinolaki (806/2011) 7 luku

Takavarikko tulee kumota heti kun takavarikolle ei ole enää rikosperustetta tai syytettä ei nosteta neljän kuukauden kuluessa takavarikoinnin alkamisesta. Takavarikoitu omaisuus tulee takavarikon kumoamisen jälkeen palauttaa viipymättä omistajalle.¹⁵⁸

Takavarikoitu omaisuus voidaan hävittää, ottaa valtion käyttöön tai myydä. Nämä toimenpiteet voidaan toteuttaa, jos takavarikoitua omaisuutta ei tarvita todisteena rikosasiassa. Takavarikoitu omaisuus voidaan hävittää, jos omaisuus on vähäarvoinen esine, esineen hallussapito on rangaistavaa, esine tuomittaisiin valtiolle eikä sitä tarvita todisteena. Takavarikoidun omaisuuden hävittämisestä on laadittava asiakirja ja hävittämisestä on ilmoitettava henkilöille kenen hallusta omaisuus on otettu. Hävittämisestä päättää pidättämiseen oikeutettu virkamies.¹⁵⁹

Vahingonkorvaus valtionkonttori

Henkilönvahingon kärsineen vahingonkorvaus

Henkilönvahingon kärsineen vahingonkorvausta valtion varoista käsitellään rikosvahinkolaissa. Laissa on määritelty, että asianomistajalla on oikeus saada tietoa poliisilta vahingonkorvauksen hakemisesta valtiolta. Valtion vahingonkorvauksien käsittelystä ja korvaamisesta vastaa valtionkonttori. Jotta korvaus voidaan myöntää 1. Asianomistajalla tulee rikosasiassa olla vahingonkorvausvaade, 2 Asianomistajan tulee tehdä korvauksesta hakemus valtionkonttorille kolmen vuoden sisällä lainvoimaisesta tuomiosta tai kymmenen vuoden kuluessa rikoksen tekemisestä, jos asiaa ei ole käsitelty tuomioistuimessa. Pääsääntöisesti korvattavista vahingoista on tullut asianomistajan tehdä rikosilmoitus, jos rikosilmoitusta ei ole tehty maksetaan korvausta vain erityisyistä.¹⁶⁰

Vahingonkorvaus voidaan maksaa valtionkonttorista hakemuksesta sen jälkeen kun rikoksen tekijä on oikeuden päätöksellä määrätty korvausvelvolliseksi tai syyttäjä on tehnyt syyttämättä jättämispäätöksen. Jos yllä mainitut kohdat eivät täyty korvaus voidaan päätöksellä maksaa jos syytettä ei ole nostettu tai syyttämättä jättämispäätöstä ole tehty 6 kuukauden kulutta siitä kun tieto on tullut esitutkintaviranomaisen tietoon. Korvausta valtionkonttorilta voidaan hakea tarpeellisista sairaanhoitokuluista, ansionmenetyksistä, kivusta ja särystä, tilapäisestä ja pysyvistä haitasta, kohtuullinen korvaus vahingon yhteydessä vahingoittuneista vaatteista

¹⁵⁸ Pakkokeinolaki (806/2011) 7 luku

¹⁵⁹ Pakkokeinolaki (806/2011) 7 luku

¹⁶⁰ Rikosvahinkolaki (1204/2005) 1§

ja käyttöesineistä. Valtionkonttori korvaa kärsimyksestä vahingonkorvausta seksuaali- ja vapautteen kohdistuneissa rikoksista.¹⁶¹

Esitutkinnassa asianomistaja esittää monesti kuulustelijalle kysymyksen mitä hän voi hakea korvausta rikoksesta epäillyltä hänen aiheuttamistaan vahingoista. Esitutkintaviranomainen ei voi sanoa rahamäärää asianomistajalle vaan hänen tulee antaa kuulustelussa asiaomistajalle asianomistajan vahingonkorvausvaade lomake, josta selviää asianomistajan oikeudet vahingonkorvauksiin. Esitutkintaviranomaisen on hyvä kertoa kuultavalle, että oikeus ei ole sidottu korvaussummaan vaan jokainen vahingonkorvaus käsitellään omana tapauksena.¹⁶²

Helsingin sanomissa kirjoitettiin artikkeli 3.7.2011, Rikoksen tekijä ei juhli. Artikkelissä käsitellään uhrien suosituskorvauksia, minkä henkilövahinkoasiain neuvottelukunta on tuomioistuimelle antanut. Artikkelissa ihmisen keho on hinnoiteltu vamman paikan ja vakavuuden mukaan; lievä, kohtalainen ja vakava aste. Lisäksi eri otsikoiden alle on laadittu korvaussuosituksen esimerkiksi kärsimys läheisen kuolema, henkilökohtainen koskemattomuus henkinen kärsimys seksuaalinen hyväksikäyttö ja henkilön vapauden loukkaus. Nämä artikkelissa esille tuodut suosituksen eivät sido valtioneuvostoa korvauksissa.¹⁶³

Esinevahinko ja taloudellinen vahingonkorvaus

Asianomistajalla on mahdollisuus hakea korvausta valtioneuvostosta esinevahingoissa, jos vahingonaiheuttaja on viranomaisen pakkokeinojen alaisena, tai karannut viranomaisen huostasta tai sijoitettuna avolaitokseen tai lomalla tai tahdosta riippumatta sijoitettuna laitokseen tai ulkomaalaislain perusteella säilöön tai lastensuljelain perusteella huostassa/sijoitettuna. Lisäksi uhrin avuton tila voi vaikuttaa esineellisen vahingonkorvaukseen, jos vahinko on huomattava. Vahingonkärsijälle korvataan taloudellisena vahingonkorvauksena oikeudenkäynti kuluista, mitkä ovat syntyneet vahingonkorvauksen vahvistamisesta.¹⁶⁴

Esitutinnan menettelyt

Suppea esitutkinta

Suppeaesitutkinta¹⁶⁵ on tarkoitettu esitutkinnassa suoritettaviin yksinkertaisiin ja selviin rikosasioihin. Suppeassa esitutkinnassa suoritettavissa rikoksissa yleisen rangaistuskäytännön mukaan on odotettavissa sakkorangaistus. Suppeaa esitutkintaa poikkeaa normaalista esitutkinnasta siten että siinä ei ole tutkinnanjohtajaa ja epäilylle tarvitsee ilmoittaa mistä teosta

¹⁶¹ Rikosvahinkolaki (1204/2005) 1§

¹⁶² Rikosvahinkolaki (1204/2005) 1§

¹⁶³ Rikoksen uhri ei juhli Helsingin sanomat 3.6.2011

¹⁶⁴ Rikosvahinkolaki (1204/2005) 1§

¹⁶⁵ Esitutkintalaki 11 luku 2§

häntä kuullaan, ei tarvitse mahdollisuutta avustajaan, todistajaan ja ala-ikäisen kohdalla huoltajan läsnäolo. Kuulusteluun merkitään vain asiaosaisen lausuma ja kuulustelu voidaan kirjata erilliselle lomakkeelle tai suppealle kuulustelupöytäkirjalle. Poliisin rikosilmoitusjärjestelmään (patja) kirjataan suppean esitutinnan ilmoitus lisätiedolla kohtaan suppeaesitutkinta (S). Suppeaa esitutkintaa käytetään esimerkiksi rattijuopumuskuulusteluissa.

Kirjallinen menettely

Kirjallinen menettely on vaihtoehto suulliselle oikeusprosessille, mikä tuli mahdolliseksi 1.10.2006. Kirjallisessa menettelyssä voidaan käsitellä tutkittavat rikokset, joissa säädetty rangaistus on sakko tai enintään kaksi vuotta vankeutta. Kirjallisen menettelyn tavoite on ollut jouduttaa rikosoikeudenkäyntiä ja saattaa prosessi joustavammaksi ja tarkoituksenmukaiseksi.¹⁶⁶

Esitutinnan päätyttyä kirjallisenmenettelyn edellytyksenä on, että epäilty eli vastaaja tunnustaa toimineen tutkittavan teonkuvauksen mukaisesti ja luopuu oikeudestaan suulliseen käsittelyyn. Ilman asianomistajan suostumusta ei asiaa voida viedä kirjalliseen menettelyyn, vaikka epäilty olisi suostunut kirjalliseen menettelyyn. Kirjallisessa menettelyssä ei voida käsitellä rikosasioita, joissa rikoksen tekijä on ollut rikoksen tekohetkellä Alle 18-vuotias.¹⁶⁷

Esitutkintaviranomaisen tulee heti, tutkinnan alkuvaiheessa arvioidaan voidaanko rikosasia käsitellä kirjallisessa menettelyssä. Tutkinnan aikana suoritettavissa kuulusteluissa tulee käydä ilmi seuraavat merkinnät kuulusteluissa, jotta asia voidaan viedä kirjallistenmenettelyyn.¹⁶⁸

- Rikoksen teonkuvauksen sisältä tunnustus; esimerkki: Tunnustan syyllistyneeni tutkittavaan rikokseen maalaamalla spraymaalilla Uudenmaankatu 7 -32 talojen seiniin Tagin SHG.
- Luopumisesta oikeudesta suullisesta käsittelystä; Kuulustelun lopussa oleva rasti: En vaadi pääkäsittelyä ja suostun kirjalliseen menettelyyn.
- Epäillyn ja asianomistajan suostumus kirjalliseen menettelyyn; Kirjaa kuulusteluun suostun kirjalliseen menettelyyn.

¹⁶⁶ Oikeudenkäynnistä rikosasioissa (243/2006) 5a

¹⁶⁷ Oikeudenkäynnistä rikosasioissa (243/2006) 5a

¹⁶⁸ Oikeudenkäynnistä rikosasioissa (243/2006) 5a

Esitutkinnassa tulee edellä mainittujen lisäksi selvittää kirjalliseen menettelyyn vastaajan tulotiedot, lapset, työttömyys, ajokieltoon vaikuttavat seikka, aikooko tehdä lisäselvitystä käräjäoikeudelle ja asianomistajan yksityisoikeudelliset vaatimukset.¹⁶⁹

Kirjallisen menettelyn edellytykset voivat poistua esitutinnan aikana ja tällöin esitutkintaviranomaisen on reagoitava muutoksiin. Esitutkinta suoritetaan loppuun ja laitetaan syyteharkintaan syyttäjälle ilman kansilehtimerkintää kirjallinen menettely. Esitutkintaviranomaisen laittaessa rikosasian syyteharkintaan kirjalliseen menettelyyn, voi syyttäjä tai käräjäoikeus määrätä rikosasian suulliseen oikeudenkäsitelyyn.¹⁷⁰

Sovittelu menettely

Sovittelumenettely esitutkinnassa tulee käytettäväksi, jos asianomistaja ja epäilty suostuvat sovittelumenettelyyn. Sovittelumenettelyssä voidaan käsitellä rikoksia, joissa otettavaksi tulee huomio rikoksen

- laatu ja tekotapa
- rikoksen asianomistajan ja uhrin keskinäinen suhde
- rikoskokonaisuudessaan vähäinen

Sovittelumenettelyssä käsitellään paljon vahingontekoja, pahoinpitelyjä ja omaisuusrikoksia. Sovittelumenettelyyn pyritään laittamaan erityisesti nuorten tekemiä rikoksia. Sovittelumenettelyssä ei käsitellä lähisuhdeväkivaltaa.

Esitutinnan kuulusteluissa tulee käydä ilmi kuultavan halu sovitteluun. Sovittelulla voidaan keskeyttää esitutinnan tai se voi olla peruste syyttämättä jättämiselle tai voi vaikuttaa alentavasti tuomioistuimessa rangaistuksen määräytymiseen. Sovittelun päätavoite on kuitenkin saada aikaan sovinto asianosaisten kesken vahingonkorvauksista.

Sovittelua käytettäessä rikostutkinnassa aiheuttaa sovittelu tutkinta-ajan pidentymistä. Tämä ei saa olla kuitenkaan esteenä rikosasian sovitteluun laittamisessa. Rikostutkinta eli esitutkinta voidaan päättää vasta sen jälkeen, kun sovittelussa laadittu sopimus on saatu päätökseen sopimuksen osoittamalla tavalla. Sopimuksen ajan esitutkinta pidetään odottaa tilassa. Sovittelussa laadittua sopimusta rikkoessa voi sovittelumenettely raueta ja esitutkinta saatetaan syyteharkintaan.

¹⁶⁹ Oikeudenkäynnistä rikosasioissa (243/2006) 5a

¹⁷⁰ Oikeudenkäynnistä rikosasioissa (243/2006) 5a luku

Esitutkinta

Päätös esitutkinnan aloittamisen jälkeen tutkijan tehtävänä on kirjata asiasta rikosilmoitus, josta tulee tulla ilmi rikosnimeke ja asianosaiset siltä osin kuin tutkinnan alkaessa on tiedossa. Rikosilmoitukseen tulee merkitä tapahtumapaikka ja - aika. Rikosilmoituksen laatimisen jälkeen tutkijan tulee tarkastella asiaa puolueettomasti, syyttömyys olettan periaatteen mukaan ja vähemmän haitan periaatteen mukaan. Lisäksi tutkijan tulisi kohdella kaikkia osapuolia hienotunteisuusperiaatteen mukaan.¹⁷¹

Tutkijan selvitettyä tarpeelliset tiedot tutkinnanjatkamiseksi ja kuulustelujen laatimiseksi hän kutsuu asianosaiset kuulusteluun. Kuultavat voidaan kutsua kuulusteluun puhelimitse, sähköpostitse tai kuulustelukutsulla. Kutsut tulee laati esitutkinnassa kielilaisa määriteltyjen, säädösten mukaisesti Suomen-, Ruotsin- ja Saamenkielellä. Henkilölle, jonka äidinkieli on muu kuin edellä mainittu tulee hänellä lähettää kutsu mahdollisuuksien mukaan sellaisella kielellä, joka kuultavan on mahdollista riittävästi ymmärtää¹⁷². Kutsuttaessa kuultava on hänelle kerrottava hänen oikeutensa kuulustelussa, jotta kuultava voi olla ennen kuulustelua yhteydessä avustajaansa tai pyytää avustajan mukaan kuulusteluun. Jos kuultava ei saavu kuulusteluun kutsusta tutkija etsintäkuulutta tai noutaa asianosaisen kuulusteluun tutkinnanjohtajan päätöksellä¹⁷³.

Esitutkintalaisissa on määritelty, että kuulusteluun on tilattava tulkki, jos kuultava ei ymmärrä esitutkintalaisissa viralliseksi esitutkintakieliksi määriteltyjä kieliä Suomi ja Ruotsi¹⁷⁴. Esitutkinnassa on määritelty, minkä tulkikeskuksen tulkkeja tulee käyttää. Tulkkien käyttöä on rajoitettu, koska on huomattu joiden tulkkien käyttäytyvän kuulustelutilanteissa epäammattimaisesti. Tulkkauksessa voi olla myös ongelmana välillä eri kielten murre käännöksissä. Tällaisia maita kielellisesti ongelmallisia ovat Afrikan-maat ja entiset Venäjän vallan alla olleet maat. Myös viittomakielen tulkkia tulee käyttää kuulustelussa sitä tarvitsevaa henkilöä kuultaessa.

Kuulusteltaessa käytettävästä tulkista on laitettava merkitä esitutkinnassa kuulustelussa käytettävässä tulkista, jotta oikeus osaa varata samalle tulkille oikeudenkäyntipäivälle tulkkausajan. Oikeuksissa alettiin pitää ongelmana, jos käytettiin eri tulkkia esitutkinnassa kuin oikeudenkäynnissä. Ongelma syntyi siitä, kun tulkit ovat eritasoisia ja asia sisällöt eivät olleet tulkeille välttämättä selviä oikeusprosessissa.

¹⁷¹ Esitutkintalaki (805/2011) 4 luku 1-2§, 4-6§

¹⁷² Esitutkintalaki (805/2011)4 luku 14§

¹⁷³ Esitutkintalaki (805/2011)6 luku 2§

¹⁷⁴ Esitutkintalaki (805/2011)4 luku 12§

Esitutkinnassa suoritettavia kuulusteluja asianosaisille voidaan suorittaa ei voida suorittaa kello 22-07 välillä¹⁷⁵. Poikkeuksina kuulusteluaikeihin on; 1. Asianosainen suostuu kuulusteluun kello 22-07 välillä, 2. rikospaikalla tai sen läheisyydessä on suoritettava välitön kuulustelu. Kuultavan on tällöin jäätävä rikospaikalle poliisimiehen käskystä tai saavuttava saman toimialueen poliisilaitokselle välittömästi asianselvittämiseksi.¹⁷⁶

Esitutkintapöytäkirja

Esitutkintatoimenpiteistä on laadittava esitutkintapöytäkirja.¹⁷⁷ Esitutkintapöytäkirjassa tulee olla esitutkinnassa syntynyt materiaali esitutkinnassa määritellyillä, jommallakummalla virallisella kielellä Suomi tai Ruotsi¹⁷⁸. Esitutkintapöytäkirja tulee olla laadittu esitutkintapöytäkirjan laadinta ohjeen mukaisesti¹⁷⁹

Esitutkintapöytäkirjan rakenne

Kansilehti

- Kansilehdeltä tulee käydä ilmi rikosilmoituksen numero,
- rikoksesta epäillyn sukunimi etunimet,
- syntymäaika,
- ulkomaalaisen kansalaisuus
- Rikos tai tapahtuma, rikosnimike/tapahtuma
- Tapahtumapaikka ja aika
- Lisämerkintöinä nuori henkilö, pidätettynä, vangittuna, haastettuna
- Asianomistajan nimi
- Sovittelu, ovatko asianosaiset suostuneet sovittelumenettelyyn¹⁸⁰
- Kirjallinen menettely, suostumuksen ja vastauksen päivämäärä
- Lisätietoja voimassa olevat pakkokeinot, alkamispäivämäärä
- virallisen syyttäjän nimi, ETL 5¹⁸¹
- Viitteet, sarjassa merkitään kaikki rikosilmoitusnumerot viite kohtaan ja rikosilmoitukseen liittyvä rikoksesta epäilty.

Johdanto

¹⁷⁵ Esitutkintalaki (805/2011)7 luku 5§

¹⁷⁶ Esitutkintalaki (805/2011)6 luku 3§

¹⁷⁷ Esitutkintalaki (805/2011) 9 luku 1 §

¹⁷⁸ Esitutkintalaki (805/2011) 4 luku 12§ 1 mom.

¹⁷⁹ Pohan ohje esitutkintapöytäkirja 2020/2013/5231

¹⁸⁰ sovittelumenettely

¹⁸¹ Esitutkintalaki (805/2011)5 luku

Johdanto laaditaan esitutkinnassa syyttäjälle ja asiaosaisille esitutkintapöytäkirjan koonniksi. Johdantoa ei yleensä käytetä lyhytkestoisessa tutkinnassa, mutta sarjarikoksissa johdantoa on hyvä käyttää. Johdannossa olisi hyvä tulla esille rikosnimikkeet, osalliset ja lyhennelmä mitä esitutkinnassa on ilmennyt tutkittavassa rikoksessa. Johdantoa

Sisällys

Sisällys on yhtä kuin sisällysluettelo esitutkintapöytäkirjassa. Sisällystä ei käytetä lyhytkestoisessa tutkinnassa, mutta laajemmissa rikostutkinnoissa esitutkintapöytäkirjaan on hyvä laatia sisällysluettelo.

Rikosilmoitus

Rikosilmoitus on ilmoitus, mikä on laadittu esitutkintaa aloittaessa. Rikosilmoitus tulee päivittää ennen liittämistä esitutkintapöytäkirjaa. Rikosilmoitukseen päivitetään tutkinnantulosista ja siihen referoidaan asianosaisten kuulustelut.

Kuulustelu

Esitutkintapöytäkirjassa kuulustelupöytäkirjat laitetaan seuraavaan järjestykseen asiaomistaja, rikoksesta epäillyt, todistajat. Kuulustelupöytäkirjoista tulee tarkistaa, että kaikissa kuulustelupöytäkirjoissa on allekirjoitukset. Laajemmissa tutkinnoissa tulee esitutkintalainmuutoksen vuoksi tarkistettava, ettei kuulustelupöytäkirjoissa ole nähtävissä kuultavien henkilötietoja.

Merkintälehti

Merkintälehdele merkitään esitutkinnassa suoritettavat pakkokeinot ja liitteet. Tutkittaessa omaisuusrikoksia, liikennerikoksia tulee merkintälehdele merkitä kuinka monta tutkittavaa rikosta tekijällä on vuoden sisällä ennen tutkittavan rikoksen tapahtumapäivämäärää. Merkintälehden tulee merkitä tutkijan nimi, virka-asema ja puhelinnumero. Esitutkinnan suorittanut tutkija allekirjoittaa merkintälehden.

Liitteet

Esitutkinnassa liitteiksi laitetaan materiaali, millä on rikoksen selvittämiseksi näyttöarvoa.

- Valokuva-liite, mikä laaditaan valokuva-liitepohjalle kuuluu liitteeksi. Valokuva-liitteessä kuvissa tulee olla seloste tapahtumasta kuvassa.
- Paikkatutkimuspiirustukset liikenne-rikoksissa
- Lääkärintlausunto, henkilön vammoista esim: pahoinpitelyrikoksessa
- Vahingonkorvausvaade
- Tutkintapyyntö materiaali, eli mihin tutkintapyyntö asianosaiselta pohjautuu, esimerkiksi kela-petoksen materiaalit.
- Kliininen päihdetutkimus rattijuopumusasiassa
- Tarkkuusalkometrikokeen mittauspöytäkirja, rattijuopumus
- Väliaikainen ajokielto
- Avoimet pakkokeinopöytäkirjatulosteet

Esitutkintapöytäkirjan numerointi

Esitutkintapöytäkirja numeroidaan kansilehdestä viimeiseen liitesivuun järjestyksessä. Kansilehden merkittään sivumääräksi vain merkintälehteen asti numeroidut sivut.

Salassa pidettävä materiaali ja salassapitoleimat

Salassa pidettävä materiaali laitetaan esitutkintapöytäkirjan viimeiseksi, jos materiaali ei ole esitutkintaan liitettävää materiaalia. Salassa pidettävänä materiaalina on aina henkilötietolehti, joka syntyy kaikista asiaosaisista. Lisäksi salassa pidettävänä materiaalina pidetään tutkijan omaa materiaalia, millä on ollut merkitystä esitutkinnassa, mutta sitä ei laiteta esitutkintamateriaaliksi.

Esitutkintapöytäkirja on leimatta salassapitoleimalla, jos siinä esiintyy esitutkinnan asianosaisista arkaluontoisia tietoja. Lyhytkestoisessa rikostutkinnassa salassa pidettäviä tietoja esitutkintapöytäkirjoissa ovat henkilön omaisuuteen, varallisuuteen tai terveydentilaan liittyvät asiat. Salassapitoperusteet on määritellyt laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 24 luvun, 1§ kohdat 20, 23-27. Kuolemansyöntutkinta on aina kokonaisuudessaan salassa pidettävä¹⁸². Salassapitolukituksen on säädetty laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta 25 luvussa¹⁸³.

¹⁸² Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999) 24 luku 26

¹⁸³ Laki viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999) 25 luku

Esitutinnan päätös

Esitutinnan päätöksestä säädetään esitutinnan 10:n luvun toisessa pykälässä. Esitutinnan valmistuttua esitutkinta päätetään seuraavilla toimenpiteillä.

- Esitutkinta päätetään ja toimitetaan asia syyteharkintaan syyttäjälle
- Esitutkinnassa on selvinnyt, ettei asiassa ole rikosta, poliisi tekee päätöksen; ei rikosta
- Esitutinnan lopettaminen rajoitusesityksellä syyttäjälle tutkinnanjohtajan toimesta
- Rikesakkomenettely
- Kirjallinen ja suullinen huomautus
- Esitutkinnassa rikoksesta epäiltynä kuulusteltua henkilöä ei ole syytä epäillä enää rikoksessa, tulee viipymättä hänen kohdaltaan esitutkinta päättää.

Päätöksen esitutinnan päättämisestä

Esitutkinnassa poliisinasiointietojärjestelmässä (patja), eli rikosilmoisuusjärjestelmässä Patjassa käytetään seuraavia päätöksiä esitutinnan päätöksissä.

Juttupäätös

- Juttupäätös= JP, Esitutinnan keskeytys, jos asiassa ei ole esitutkinnassa tulleilla tiedoilla mahdollista selvittää rikoksesta epäilytä.
- Juttupäätös= JP, Keskeytetyn esitutinnan uudelleen tutkintaan ottaminen, jos esitutkinnassa on tullut ilmi seikkoja, joilla on merkitystä esitutinnan jatkamiseksi, tai selvittämiseksi.

Tapauspäätös

- Tapauspäätös= TP Tutkittavassa asiassa ei ole rikosta
- Tapauspäätös= TP Asianomistajalla ei ole vaatimuksia asianomistajarikoksessa
- Tapauspäätös= TP Toimenpide suoritettu, käytetään toisen poliisipiirin lähettämissä virka-apu kuulusteluissa, joista on laadittu S-ilmoitus, otsikolla muu tukinta.
- Tapauspäätös= TP ETL 4§ mukainen rajoitus syyttäjälle tutkinnanjohtajan esityksestä

Henkilöpäätös

- Henkilöpäätös= HP, Esitutkinta päätetään ja lähetetään syyteharkintaan syyttäjälle

- Henkilöpäätös= HP Tutkittavasta rikoksesta annettu epäillylle rangaistusvaatimus/ Rikesakko/huomautus
- Henkilöpäätös= HP rikoksesta epäilty on ala-ikäinen

Esitutkintapöytäkirjaan tulostetaan päätössivut seuraavalaisesti

- Juttupäätös ja henkilöpäätöksen päätössivu tulostetaan patjajärjestelmästä komennolla PS
- Tapauspäätöksen päätössivu tulostetaan patjajärjestelmästä komennolla PT

Esitutkinnan päätösten perusteluja

Esitutkinnassa tehdyssä päätöksessä tulee kertoa, miksi esitutkintaviranomainen on päättänyt esitutkinnan. Seuraavaksi fraaseja, joita voidaan käyttää esitutkinnan päätöksissä perusteluina esitutkinnan päättämiseksi.

Juttupäätökset

- **Keskeytyspäätös**

"Tekijästä ei ole tietoa eikä asian selvittämiseksi ole saatavissa lisäselvitystä. Tutkinta keskeytetään tutkinnanjohtajan päätöksellä. Tutkintaa jatketaan, mikäli tapauksen osalta ilmenee jotakin olennaisesti uutta esitutkinnan jatkamiseksi."

- **Tutkinnan uudelleen aloittaminen**

"Esitutkinnan keskeyttämisen jälkeen on ilmennyt olennaisesti uutta tietoa rikoksen selvittämiseksi, Esitutkinta aloitetaan uudelleen rikoksen selvittämiseksi."

Tapauspäätökset

- **Asiassa ei ole rikosta, siviiliriita**

ESITUTKINNAN TOIMITTAMISVELVOLLISUUS

Esitutkintalain 3 luvun 1 §:n mukaan kun esitutkintaviranomaiselle ilmoitetaan rikos, tai tapahtuma, jota ilmoittaja epäilee rikokseksi, esitutkintaviranomaisen on viipymättä kirjattava ilmoitus.

Esitutkintalain 3 luvun 3 §:n mukaan poliisin on toimitettava esitutkinta, kun sille tehdyn ilmoituksen perusteella, tai muutoin on syytä epäillä, että rikos on tehty. Toisaalta, jos tapahtumasta saatavissa olevien tietojen perusteella ei ole syytä epäillä rikosta, ei esitutkintaa saa toimittaa. Syytä epäillä -kynnystä on lain esitöissä kuvattu siten, että rikosta on syytä epäillä, kun asioita huolellisesti harkitseva ihminen havaintojensa perusteella päätyy tällaiseen tulokseen. Lain käyttämä sanamuoto jättää esitutkinnan toimittamisesta päättävälle viranomaiselle jossain määrin harkintavaltaa.

Säännöksessä on kysymys rikoksen esitutkinnan aloittamisen edellytyksistä. Säännös merkitsee sitä, että rikosepäilyjen tai rikoksen tapahtumista koskevan väitteen tueksi tulee olla jokin objektiivisesti havaittavissa oleva seikka, tai seikkoja. Pelkkä väite ei yleensä riitä esitutkinnan käynnistämiseen.

TAPAHTUMA:

Tarja Tarmonen ilmoitti Itä-Uudenmaan Hyvinkään poliisille, että hänen edustamansa yhtiö Karkkimarkka Oy (y-2225944-5) oli tehnyt vuokrasopimuksen Reikähammas Oy:n (564646-1) kanssa keväällä 2013. Karkkimarkalla oli kiinteistössä irtainta omaisuutta muunmuassa jääkaappi ja videotykki. Reikähammas Oy oli antanut suostumuksen irtaimen omaisuuden käyttämiseen. Vuokrasopimus oli purettu saman vuoden syksyllä ja Reikähammas Oy oli solminut vuokrasopimuksen Talonpoika Oy:n kanssa. Karkkimarkka Oy:n irtainta omaisuutta oli jäänyt edelleen toimitiloihin.

Tarja Tarmonen kertoi olleensa useaan kertaan yhteydessä Reikähammas Oy:n edustajan Pekka Hampaan kanssa ja pyytänyt saada videotykin pois toimitiloista. Lopulta Tarja Tarmosen kertoman mukaan hänelle oli toimitettu videotykki, joka ei ollut heidän toimitiloihin jättämä tykki.

PERUSTELUT:

Asiasta saadun selvityksen perusteella ei ole syytä epäillä rikosta, vaan kyse on siviilioikeudellisesta riita-asiasta. Toimivalta riita-asioiden ratkaisemisessa on yleisillä tuomioistuimilla. Poliisilla ei ole toimivaltaa tutkia riita-asioita, joten asiassa ei aloiteta esitutkintaa."

Tapauspäätös; asianomistajalla ei ole vaatimuksia asiassa: "Esitutkinnassa tutkittavana rikos on asianomistaja rikos. Asianomistaja on ilmoittanut, ettei hänellä on vaatimuksia tutkittavassa asiassa. Syyttäjällä ei ole syyteoikeutta asianomistajarikoksessa, jos asianomistajalla ei ole asiassa rangaistusvaatimusta, tutkinta päätetään.

- **Toimenpide suoritettu**

"Helsingin poliisi on pyytänyt virka-apua rikoksesta epäillyn Toni Luirun kuulemiseen. Virkaavussa pyydyt toimenpiteet on suoritettu."

- **ETL 4§ rajoitusesitys syyttäjälle**

Rajoitusesityksen kirjoittaa tutkinnanjohtaja, sekä henkilö jonka työkuvaan se on määritelty työtehtäväksi. Rajoitusesitysten perusteena käytetään konkurrensia, nuoruus ja kohtuus, vähäisyys ja kustannusperusteella.

Henkilöpäätökset

- **Esitutkinta päätetään ja lähetetään syyteharkintaan syyttäjälle**

"Esitutkintaviranomainen on suorittanut esitutkinnan rikostutkinnassa. Esitutkinta päätetään ja lähetetään syyteharkintaan syyttäjävirstoon."

- **rikoksesta annettu epäillylle rangaistusvaatimus/ Rikesakko/huomautus**

"Esitutkinnassa tutkittavasta rikoksesta epäillylle on määrätty rangaistusvaatimus/ Rikesakko/huomautus."

- **Rikoksesta epäilty on ala-ikäinen**

"Esitutkinta lopetetaan; rikoksen tekijä on alaikäinen alle 15-vuotias. Esitutkinnan päätös ei poista vahingonkorvausvastuuta tekijältä."

Asianosaisten huomioon otettavaksi

"1. Tämä on päätös lopettaa esitutkinnan tai/ja olla saattamatta asia syyttäjän harkittavaksi. Päätökseen ei voi hakea muutosta valittamalla. Hallintokantelun voi tehdä poliisille tai ylimmille laillisuusvalvojille.

2. Tämä päätös ei vapauta mahdollisesta vahingonkorvausvelvollisuudesta.

3. Asianomistaja saa itse nostaa rikoksesta syytteen, jos esitutkintaviranomainen on päättänyt, ettei esitutkintaa toimiteta, tai se keskeytetään, taikka lopetetaan (Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 1 luku 14 §)."

Rekisteröinti

Pakkokeinolaissa on määritelty keneltä poliisimies saa ottaa henkilötuntemerkit¹⁸⁴. Poliisi voi ottaa henkilötuntemerkit rikoksesta epäillystä tunnistamista, rikoksen selvittämistä ja rikosentekijöiden rekisteröintiä varten sormien-, käden- ja jalanjäljet, valokuvat ja tuntemerkitiedot. Lisäksi rikoksesta epäillyltä voidaan ottaa käsiala-, ääni ja hajunäyte.

Henkilöntuntemerkit voidaan rikostutkinnallisista syistä ottaa tunnistamista ja rikoksenselvittämistä varten myös muilta henkilöiltä kuin rikoksesta epäillyltä, jos tutkittavasta rikoksesta ankarin rangaistus on vähintään vuosi vankeutta. Muista henkilöistä otettuja henkilöntuntemerkkejä saa käyttää vain tutkittavassa rikoksessa, jonka jälkeen ne tulee hävittää. Rekisteröinnin yhteydessä poliisi suorittaa rikoksesta epäillylle henkilönkatsastuksen Dna-näytteen määrittämiseksi, jos rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi kuukautta vankeutta. Dna-tunniste tallennetaan poliisin henkilörekisteriin. Poliisimies huolehtii rekisteröintitietojen poistamisesta, jos rekisteröity henkilö todetaan syyttömäksi tutkittuun rikokseen.

Rikesakko- ja rangaistusvaatimusilmoitus

Poliisi voi määrätä henkilölle kahdenlaisia varallisuusrangaistuksia; rikesakko tai rangaistusvaatimusilmoitus. Rikesakko on lievempi rangaistus kuin rangaistusvaatimusilmoitus. Rikesakko on euromäärältään kiinteä sakko ja se voi olla enintään 200 euron suuruinen. Rikesakon euromäärä on säädetty eri rikoksista eri suuruisiksi valtioneuvoston asetuksella.¹⁸⁵

Rangaistusvaatimusilmoitus¹⁸⁶ eli sakko muodostuu päiväsakkojen lukumäärästä ja henkilön tulotietojen mukaan määräytyvällä euromääräisellä päiväsakolla. Päiväsakon lukumäärän on oltava vähintään yksi ja enimmäismäärältään 120 kappaletta. Päiväsakon rahamäärä ei kuitenkaan saa olla kohtuuton henkilön varallisuuteen nähden, jota pidetään 1/60 sakotettavan keskimääräisestä kuukausitulosta (edellinen vahvistettu verotus vuosi), josta on tehty säädöksellä määritellyt vähennykset. Näitä vähennyksiä on määritellyt verot, maksut ja elatusvelvollisuudet. Rangaistusvaatimusilmoitus eli päiväsakon kokonaissakko on aina vähintään 115 euroa katsomatta henkilön tuloista syntyntä sakon määrää. Rangaistusvaatimusilmoituksen vahvistaa aina syyttäjä. Rangaistusvaatimusilmoituksen, eli sakko voidaan muuntaa vankeusrangaistukseksi, jos sakkoa ei ole maksettu.

Rangaistusvaatimuksilla hoidettavissa rikoksissa voidaan merkitä rangaistusvaatimusilmoitukseen rikoksella saatu hyöty menettämisseuraamuskenttään. Menettämisseuraamusta¹⁸⁷ käytetään yleisimmin näpistys-, lievä kavallus ja lievä petos rikoksissa. Menettämisseuraamus esi-

¹⁸⁴ Pakkokeinolaki (806/2011) luku 3§

¹⁸⁵ Rikoslaki (39/1889) 2a luku 8-11§,

¹⁸⁶ Rikoslaki (39/1889) 2a luku 1-7§

¹⁸⁷ Rikoslaki (39/1889) 10 luku 1-2§

merkki: Henkilö on tankannut henkilöautoon bensaa 100 eurolla ja poistunut paikalta maksamatta. Annettaessa henkilölle rangaistusvaatimusilmoitusta tehdystä rikoksesta merkataan menettämisseuraamuskohtaan 100 euroa ja se lisätään päiväsakon osoittamaan euromäärän päälle. Sakko muodostuu seuraavanlaisesti 6 kpl päiväsakkoja, sakon euromäärä 25 euroa tulojen mukaan on yhteensä 150 euroa (6*25) ja tähän lisätään menettämisseuraamus 100 euroa. Tällöin sakon kokonaismääräksi syntyy 250 euroa.

Kolme rikosnimikettä ja kuulustelukysymykset

Rattijuopumus/Törkeä rattijuopumus

Rattijuopumus

Joka kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa tai raitiovaunua nautittuaan alkoholia niin, että hänen verensä alkoholipitoisuus ajon aikana tai sen jälkeen on vähintään 0,5 promillea tai että hänellä tällöin on vähintään 0,22 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa, on tuomittava rattijuopumuksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.¹⁸⁸

Rattijuopumuksesta tuomitaan myös se, joka kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa tai raitiovaunua käytettyään huumausainetta niin, että hänen veressään on ajon aikana tai sen jälkeen käytetyn huumausaineen vaikuttavaa ainetta tai sen aineenvaihduntatuotetta. Tämän momentin säännöstä ei kuitenkaan sovelleta, jos mainittu aine tai aineenvaihduntatuote on peräisin lääkevalmisteesta, jota kuljettajalla on ollut oikeus käyttää.¹⁸⁹

Rattijuopumuksesta tuomitaan niin ikään se, joka kuljettaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa tai raitiovaunua käytettyään muuta huumaavaa ainetta kuin alkoholia taikka tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on huonontunut.¹⁹⁰

Törkeä rattijuopumus

1) rikoksenteikijän veren alkoholipitoisuus on vähintään 1,2 promillea tai hänellä on vähintään 0,53 milligrammaa alkoholia litrassa uloshengitysilmaa, tai

2) rikoksenteikijän kyky tehtävän vaatimiin suorituksiin on tuntuvasti huonontunut taikka

3) rikoksenteikijä on käyttänyt muuta huumaavaa ainetta kuin alkoholia tai tällaista ainetta ja alkoholia niin, että hänen kykynsä tehtävän vaatimiin suorituksiin on tuntuvasti huonontunut,

¹⁸⁸ Rikoslaki (39/1889) 23 luku 3§

¹⁸⁹ Rikoslaki (39/1889) 23 luku 3§

¹⁹⁰ Rikoslaki (39/1889) 23 luku 3§

*ja olosuhteet ovat sellaiset, että rikos on omiaan aiheuttamaan vaaraa toisen turvallisuudelle, rikoksentekijä on tuomittava törkeästä rattijuopumuksesta vähintään 60 päiväsakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.*¹⁹¹

Toimenpiteet rikoksesta epäillylle

Tieliikenteessä henkilölle tehdyn seulonta-alkometrin puhalluksen jälkeen, josta ilmenee henkilön alkoholinmäärä puhallusilmassa ylittyvän sallitun rajan, sekä syytä epäillä kynnsä täyttyä rattijuopumukseen, tulee epäillylle ilmoittaa hänen oikeutensa ja velvollisuutensa rikoksesta epäiltynä. On tärkeää, että epäillylle kerrotaan hänen oikeutensa avustajaan ja hänellä on itsekriminaalisuoja varhaisessa vaiheessa rikoksen tultua ilmi. Henkilö voidaan toimittaa seulontasalkometripuhalluksen jälkeen tarkkuusalkometripuhallukseen, jossa selviää epäillyn alkoholipitoisuus hengitysilmassa milligrammaa/litrassa, tai verikokeisiin alkoholin määrittämistä varten. Tarkkuusalkometrin puhalluskokeesta ja verikokeesta tulee suorittajan täyttää henkilönkatsastuspöytäkirja (HLP),(HKY). Tutkija täyttää verikokeesta humalatilantutkintapyyntöpöytäkirjan (HUP) lähettäessään veripakettia humalatilalausunnolle.

Tarkkuusalkometripuhalluksen, tai verien oton jälkeen henkilölle voidaan suorittaa kuulustelu kenttämiesten tai tutkijoiden toimesta epäilystä rikoksesta kello 07-22 välisenä aikana ja muulloin kuultavan suostumuksella. Rattijuopumuksesta epäilty henkilö voidaan kutsua seuraavana päivänä kuulusteluun, jos hän ei ole kuultavassa kunnossa, tai muut tehtävät estävät kuulustelun. Törkeästä rattijuopumuksesta epäiltynä oleva henkilö voidaan ottaa kiinni rikoksesta epäiltynä törkeästä rattijuopumuksesta pidättämiseen oikeutetun virkamiehen päätöksellä.

Rattijuopumus/Törkeä rattijuopumus kuulustelu

Kuulusteltaessa rikoksesta epäiltyä tulee kuulustelukertomuksesta käydä ilmi rikoksen teonkuvaus. Rattijuopumuksessa/törkeästä rattijuopumuksesta tulee kuulustelussa tulla ilmi seuraavat seikat.

- Milloin on aloittanut ja lopettanut juomaan alkoholia
- Onko käyttänyt muita huumaavia aineita ja milloin
- Mistä on lähtenyt ajamaan ja mihin oli menossa
- Kuinka pitkän matkan on ajanut kuljettamallaan ajoneuvolla
- Tunsiko itsensä päihtyneeksi kuljettaessaan moottorikäyttöistä ajoneuvoa
- Tuliko ajovirheitä ajon aikana
- Oliko tiellä muita tienkäyttäjiä ja minkälainen oli ajokeli
- Aiheuttiko varaa muille tienkäyttäjille

¹⁹¹ Rikoslaki (39/1889) 23 luku 4§

- Haluaako ehdottaman ajokiellon muutamista valvottuun alkolukolla valvottuun ajo-oikeuteen ja sen ehdot.
- Tunnustaako syyllisyytensä tutkittavaan rikokseen
- Suostuuko kirjalliseen menettelyyn

Epäillyltä tulisi saada viranomaisen haltuun hänen voimassa oleva ajokortti. Epäillylle annetaan tiedoksi poliisimiehen määräämä väliaikainen ajokielto ja tämä tieto syötetään ajoneuvoliikenne tietojärjestelmään¹⁹². Haltuun saatu ajokortti toimitetaan poliisin lupahallintoon. Kuulustelussa ajo-oikeutensa menettäneelle henkilölle tulee painottaa, että ajo-oikeus palautuu ajokiellon päätyttyä vasta sen jälkeen, kun henkilö on hakenut ajokorttinsa henkilökohtaisesti haltuunsa poliisin lupahallinnosta.

Valmiista esitutkimateriaalista kasataan esitutkimapöytäkirja ohjeen mukaisesti.

Kulkuneuvon kuljettaminen oikeudetta

Kulkuneuvon kuljettaminen oikeudetta käsitellään rikoslain 23 luvun liikennerikokset luvussa. Liikennerikoksista kulkuneuvon kuljettamisesta oikeudetta voidaan käsitellä suoraan poliisimiehen antamalla rangaistusvaatimusilmoituksella, minkä syyttäjä vahvistaa. Toistuvista kulkuneuvon kuljettamisista oikeudetta ajoissa laaditaan aina esitutkimapöytäkirja ja lähetetään syyttäjälle syyteharkintaan.

Kulkuneuvon kuljettaminen oikeudetta

*Joka kuljettaa, ohjailee tai ohjaa moottorikäyttöistä ajoneuvoa, raitiovaunua, junaa, alusta tai ilma-alusta ajo-oikeudetta tai ilman vaadittavaa pätevyyttä osoittavaa lupakirjaa, on tuomittava kulkuneuvon kuljettamisesta oikeudetta sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.*¹⁹³

*Kulkuneuvon kuljettamisesta oikeudetta tuomitaan myös se, joka ilman vaadittavaa pätevyyttä ryhtyy junan, aluksen tai ilma-aluksen kulun turvallisuuteen olennaisesti vaikuttavaan tehtävään*¹⁹⁴

Kulkuneuvon kuljettamisesta suoritetaan esitutkinta, jossa suoritetaan rikoksesta epäillylle kuulustelu kulkuneuvon kuljettamisesta oikeudetta. Kuulustelu tulee suorittaa kello 7-22 välisenä aikana, jos henkilö ei ole itse suostuvainen kuulustelun suorittamista muun aikana. Kuu-

¹⁹² ATJ

¹⁹³ Rikoslaki (39/1889)23 luku 10§

¹⁹⁴ Rikoslaki (39/1889)23 luku 10§

lustelussa tulee käydä ilmi tunnusmerkistön mukainen teon tunnustus. Kuulustelun voi suorittaa hyvinkin lyhyellä kuulustelulla.

- Tunnustatko kuljettaneesi henkilöautoa yleisellä tiellä, tietoisena siitä, ettei sinulla ole vaadittavaa ajo-oikeutta?
- Mistä lähdit ajamaan ja minne oli tarkoitus ajaa?
- Montako kulkuneuvon kuljettaminen oikeudetta teillä on viimeisen vuoden sisällä

Kulkuneuvon kuljettamisesta oikeudetta tehdään merkintä ajoneuvoliikenne tietojärjestelmään, josta tarkistetaan myös esitutkintapöytäkirjaan, montako kulkuneuvon kuljettamista oikeudetta henkilöllä on vuoden sisällä tapahtumapäivästä.

pahoinpitely

Joka tekee toiselle ruumiillista väkivaltaa, taikka tällaista väkivaltaa tekemättä vahingoittaa toisen terveyttä, aiheuttaa toiselle kipua, tai saattaa toisen tiedottomaan tai muuhun vastaavaan tilaan, on tuomittava pahoinpitelystä sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. Yritys on rangaistava.¹⁹⁵

Törkeä pahoinpitely

Jos pahoinpitelyssä

1) aiheutetaan toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila,

2) rikos tehdään erityisen raa'alla tai julmalla tavalla tai

3) käytetään ampuma- tai teräasetta taikka muuta niihin rinnastettavaa hengenvaarallista välinettä

ja rikos on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikosentekijä on tuomittava törkeästä pahoinpitelystä vankeuteen vähintään yhdeksi ja enintään kymmeneksi vuodeksi. Yritys on rangaistava.¹⁹⁶

Kuulusteltaessa pahoinpitelystä tulee käydä ilmi tunnusmerkistö, sekä terveyteen ja henkeen kohdistuvissa rikoksista tulee miettiä kokonaisuutena, onko rikos törkeä. Kuulusteluissa tulee selvittää teonkuvaus ja henkilöiden asema teossa. Jos henkilöille on tullut vammoja, tulee heidän vammoistaan tilata lääkärinlausunto esitutkintapöytäkirjaa varten. Lääkärinlausunto laitetaan pöytäkirjan liitteeksi ja leimataan salassa pidettävällä leimalla Julkl 24:1§ 25 mom.

¹⁹⁵ Rikoslaki (39/1889)21 luku 5§

¹⁹⁶ Rikoslaki (39/1889)21 luku 5§

Henkilöiden vammat tulee kuvata ja liittää valokuvaliitteeseen. Pahoinpitely rikoksen asiaomistaja kuulustelu esitetään liitteessä 4.

Näpistys

Näpistyksen käsitellään pääsääntöisesti rangaistusvaatimuksella (sakko). Asianomistajan kieläytyessä rangaistusvaatimusmenettelystä, asianomistajarikoksessa tulee asiassa suorittaa esitutkinta. Esitutkinta voidaan suorittaa suppeana tai normaalina esitutkinta.

Ilmoituksessa tulisi käydä ilmi tapahtumapaikka- ja aika, kuka anasti, miten, mistä ja miten anasti. Lisäksi tulee käydä ilmi, että henkilö on ylittänyt kassalinjan maksamatta tuotetta, saatiinko tuote myyntikuntoisena takaisin ja ettei asiaomistaja suostu rangaistusmenettelyyn. Lisäksi tulee käydä ilmi, suostuuko asianomistajan edustaja kirjalliseen menettelyyn.

Näpistysrikosta tutkittaessa kuulustelussa tulee käydä seuraavat asiat esille:

- Kuka anasti
- Mistä, mitä ja miten anasti
- Ylitti kassalinjan maksamatta tuotetta
- Tunnustaako tutkittavan rikoksen
- Suostuuko kirjalliseen menettelyyn

Kuulustelut

Rattijuopumus kuulustelupohja kysymykset

Merkitään: Kuultavalle on kerrottu hänen asemansa esitutkinnassa, mistä teosta häntä epäillään ja kyseisen rikoksen rangaistusasteikosta. Kuultavalle on kerrottu itsekriminointisuojusta ja sen keskeisimmästä sisällöstä eli siitä, ettei hänen tarvitse todistaa itseään vastaan, eikä millään muullakaan tapaa myötävaikuttaa oman syyllisyyden selvittämiseen tutkittavana olevassa asiassa. Mikäli kuultava haluaa kertoa epäilyistä rikoksesta, näitä tietoja voidaan myös käyttää näyttönä kuultava vastaan oikeudenkäynnissä tutkittavassa rikosasiassa.

Lisäksi kuultavalle on kerrottu oikeudesta käyttää avustajaa ja tulkkia esitutkinnassa ja mahdollisuudesta puolustajan määräämiseen. Kuultavalle on kerrottu, että avustajan tai puolustajan käyttäminen kuulustelussa voisi parantaa mahdollisuutta puolustautua rikosepäilyjä vastaan.

Kuultava on tietoinen, että avustajan tai puolustajan palkkio kustannetaan valtion varoista, mikäli kuultava ei pysty taloudellisen tilanteensa vuoksi näistä kustannuksista itse vastaamaan. Kuultavalle on varattu riittävästi aikaa ja tosiasiallinen mahdollisuus harkita avustajan käyttämistä kuulustelussa ja saada sellainen halutessa.

Merkitään: Kuultavalle on ilmoitettu avustajan käyttämisestä kello: ja kuulustelu aloitetaan kello: /Tai kuultavalle on ilmoitettu avustajan mahdollisuudesta kiinniottohetkellä.

K: Oletteko ymmärtäneet oikeutenne ja velvollisuutenne tässä kuulustelussa?

V:

K: Oletteko ymmärtänyt, että teillä on oikeus olla myötävaikuttamatta rikosepäillyn selvittämiseen ja kaikkea kertomaanne voidaan käyttää oikeudessa näyttönä teitä vastaan?

V:

Merkitään: Kuulustelu käydään vapaalla kerronnalla ja kuulustelija esittää lisäkysymyksiä tarvittaessa. (Poista kysymykset, jos kertoo vapaalla kerronnalla asiat kuulustelussa)

K: Milloin aloitit juomaan, sekä kuinka paljon joit alkoholia ennen kuin lähdit ajamaan moottorikulkusella ajoneuvolla?

V:

K: Milloin lopetti alkoholin juomisen ennen ajoon lähtöä vai joitko myös ajonaikana? (jos joi ajonaikana niin kuinka paljon)

V:

K: Mistä lähdit ajamaan henkilöautolla XXX-123 ja minne sinun oli tarkoitus ajaa? Kuinka pitkä tämä matka on kilometreissä?

V:

K: Kuinka pitkän matkan ehdit ajaa henkilöautolla XXX-123 ennen kuin poliisit sinut pysäyttivät?

V:

K: Tunsitko olevasi ajokuntoinen ajoon lähtiessäsi?

V:

K: Oliko muita tienkäyttäjiä liikenteessä ajosi aikana?

V:

K: Teitkö ajovirheitä ajosi aikana? Oliko ajosi mielestäsi sellaista, että se oli omiaan aiheuttamaan vaaraa muille?

V:

K: Minkälainen keli oli ajon aikana?

V:

(Jos ajossa on jotain poikkeavaa voidaan kirjoittaa kuulusteluun ylös tämä tieto)

Merkittään: Järjestyspoliisin pysäytettyä autosi olit poliisin pyynnöstä sammuttanut autosi. Tämän jälkeen olit päästänyt auton rullaamaan vapaasti parkkiruutuun, mistä olit lähtenyt ajoon ennen poliisin pysäytystä. Poliisi pyysi sinua jarruttamaan ja olit toiminut näin aluksi. Olitte kuitenkin päästäneet auton uudelleen liikenteeseen, jolloin poliisimies oli avannut kuljettajan oven ja vetänyt seisontajarrun päälle

K: Miksi olet toiminut näin ja ette totelleet poliisin käskyjä?

V:

(On hyvä merkitä kuulusteluun puhallustulokset ja kellon ajat, ei pakollista)

Merkitään: Matti Meikäläinen on puhaltanut poliisin seulonta-alkometriin 1,04 oo/o (promillea) xx.xx.2014 Paikkakunta, kello xx.xx. Poliisin on pysäyttänyt Meikäläisen ajosta henkilöautolla XXX-123 Uudenmaankadulla.

MUUT

Alkolukolla valvottu ajo-oikeus

Merkitään: Kuultavalle on kerrottu epäilyn mahdollisuudesta pyytää ehdottoman ajokiellon muuttamista alkolukolla valvottuun ajo-oikeuteen ja, ettei valvottu ajo-oikeus vaikuta rattijuopumuksen tuomittavaan rangaistukseen. Lisäksi kuultavalle on kerrottu alkolukon kustannuksista (120- 200 euroa/kk sis.alkolukkon/1 kpl, uusi alkolukko ajokortti, asennus ja katsastuksen ajoneuvoihin, johon alkolukko on asennettu). Epäilylle on painotettu, että valvotusta ajo-oikeudesta syntyneistä kustannuksista vastaa valvottu itse. Valvottu-ajooikeus on aina yhden vuoden mittainen.

K: Oletko halukas muuttamaan ehdottoman ajokiellon alkolukolla valvottuun ajo-oikeuteen?

V:

K: Onko sinulla esittää tässä kuulustelussa esitutkintaa varten huomioitava asia, jonka takia tarvitset ehdottomasti ajokortin?

V:

K: Tunnustatko kuljettaneesi henkilöautoa XXX-123 yleisellä tiellä alkoholin vaikutuksen alaisena kuten sinulle suoritettun puhalluskokeen/ verikokeen tulos osoittaa?

V: Kyllä verikokeen/puhalluskokeen tuloksen perusteella tunnustan syyllistyneeni rattijuopumukseen, jos se osoittaa kehossani olleen alkoholia rangaistavuuden yli.

K: Suostutko kirjalliseen menettelyyn?

V: Kyllä suostun

Kulkuneuvon kuljettaminen oikeudetta

Merkitään: Kuultavalle on kerrottu hänen asemansa esitutkinnassa, mistä teosta häntä epäillään ja kyseisen rikoksen rangaistusasteikosta. Kuultavalle on kerrottu itsekriminointisuojusta ja sen keskeisimmästä sisällöstä eli siitä, ettei hänen tarvitse todistaa itseään vastaan, eikä millään muullakaan tapaa myötävaikuttaa oman syyllisyyden selvittämiseen tutkittavana olevassa asiassa. Mikäli kuultava haluaa kertoa epäilyistä rikoksesta, näitä tietoja voidaan myös käyttää näyttönä kuultava vastaan oikeudenkäynnissä tutkittavassa rikosasiassa.

Lisäksi kuultavalle on kerrottu oikeudesta käyttää avustajaa ja tulkkia esitutkinnassa ja mahdollisuudesta puolustajan määräämiseen. Kuultavalle on kerrottu, että avustajan tai puolustajan käyttäminen kuulustelussa voisi parantaa mahdollisuutta puolustautua rikosepäilyjä vastaan.

Kuultava on tietoinen, että avustajan tai puolustajan palkkio kustannetaan valtion varoista, mikäli kuultava ei pysty taloudellisen tilanteensa vuoksi näistä kustannuksista itse vastaamaan. Kuultavalle on varattu riittävästi aikaa ja tosiasiallinen mahdollisuus harkita avustajan käyttämistä kuulustelussa ja saada sellainen halutessa.

Merkitään: Kuultavalle on ilmoitettu avustajan käyttämisestä kello: ja kuulustelu aloitetaan kello: /Tai kuultavalle on ilmoitettu avustajan mahdollisuudesta kiinniottohetkellä

K: Oletteko ymmärtäneet oikeutenne ja velvollisuutenne tässä kuulustelussa?

V:

K: Oletteko ymmärtänyt, että teillä on oikeus olla myötävaikuttamatta rikosepäilyä selvittämiseen ja kaikkea kertomaanne voidaan käyttää oikeudessa näyttönä teitä vastaan?

V:

Merkitään: Kuulustelu käydään vapaalla kerronnalla ja kuulustelija esittää lisäkysymyksiä tarvittaessa. (Poista kysymykset, jos kertoo vapaalla kerronnalla asiat kuulustelussa)

(Teon kuvaus ei pakollinen)

Merkitään: Poliisi partio 000 oli ajamassa siviiliautolla Hämeenlinnan-väylää Nurmijärven kohdalla pohjoista kohden. Heidät oli ohittanut Opel merkinen henkilöauto YYY-111 huomattavaa ylinopeutta. Partio mittasi auton nopeudeksi 175 km/h, kun rajoitus alueella on 120 km/h.

Partio 000 kiihdytti henkilöauton YYY-111 perään ja partioauton nopeuden ollessa tutkan mukaan 197 km/h ei edelle ajavaa henkilöautoa YYY-111 saavutettu partion toimesta vaan välimatka kasvoi.

Partion 000 pyysi apuun poliisin moottoripyörän 001, joka sai näköyhteyden ja pääsi henkilöauton YYY-111 perään sen noustessa Hämeenlinnan väylältä tielle 90 .

Poliisi sai pysäytettyä henkilöauton YYY-11 näyttäessään henkilöauton kuljettajalle pysäytysmerkkiä. Henkilöauton kuljettajaksi selvisi Tuija Tupukki.

K: Onko sinulla lausuttavaa tapahtuman kuvauksesta?

V:

K: Mistä ja monelta olit aloittanut henkilöauton YYY-111 kuljettamisen?

V:

K: Mihin olit kuljettamassa henkilöautoa YYY-111?

V:

K: Onko sinulla ajo-oikeutta?

V:

Merkitään: Tuija Tupukilla aikaisempia ajo-oikeudetta ajoja 20 kpl:ta vuoden sisällä.

K: Tunnustatko syyllistyneesi törkeään liikenneturvallisuuden vaarantamiseen ajaessasi henkilöautolla YYY-111 huomattavaa ylinopeutta 120 km/h rajoitusalueella Hämeenlinna väylällä pohjoiseen suuntaan menevillä ajokaistoilla ja vaarantaneesi ajotavallasi muut tienkäyttäjät?

V:

K: Tunnustatko syyllistyneesi kulkuneuvon kuljettamiseen oikeudetta kuljettamalla henkilöautoa YYY-111 ilman vaadittavaa ajo-oikeutta 9.5.2014?

Näpistys Rikoksesta epäilty

Merkitään: Kuultavalle on annettu luettavaksi rikoksesta epäillyn oikeudet ja velvollisuuden kaavake.

Kuultavalle on kerrottu hänen asemansa esitutkinnassa, mistä teosta häntä epäillään ja kyseisen rikoksen rangaistusasteikosta. Kuultavalle on kerrottu itsekriminointisuojusta ja sen keskeisimmästä sisällöstä eli siitä, ettei hänen tarvitse todistaa itseään vastaan, eikä millään muullakaan tapaa myötävaikuttaa oman syyllisyyden selvittämiseen tutkittavana olevassa asiassa. Mikäli kuultava haluaa kertoa epäilyistä rikoksesta, näitä tietoja voidaan myös käyttää näyttönä kuultava vastaan oikeudenkäynnissä tutkittavassa rikosasiassa.

Lisäksi kuultavalle on kerrottu oikeudesta käyttää avustajaa ja tulkkia esitutkinnassa ja mahdollisuudesta puolustajan määräämiseen. Kuultavalle on kerrottu, että avustajan tai puolustajan käyttäminen kuulustelussa voisi parantaa mahdollisuutta puolustautua rikosepäilyjä vastaan.

Kuultava on tietoinen, että avustajan tai puolustajan palkkio kustannetaan valtion varoista mikäli kuultava ei pysty taloudellisen tilanteensa vuoksi näistä kustannuksista itse vastaamaan. Kuultavalle on varattu riittävästi aikaa ja tosiasiallinen mahdollisuus harkita avustajan käyttämistä kuulustelussa ja saada sellainen halutessa.

Merkitään: Kuultavalle on ilmoitettu avustajan käyttämisestä kello: ja kuulustelu aloitetaan kello: /Tai kuultavalle on ilmoitettu avustajan mahdollisuudesta kiinniottohetkellä

K: Oletteko ymmärtäneet oikeutenne ja velvollisuutenne tässä kuulustelussa?

V:

K: Oletteko ymmärtänyt, että teillä on oikeus olla myötävaikuttamatta rikosepäillyn selvittämiseen ja kaikkea kertomaanne voidaan käyttää oikeudessa näyttönä teitä vastaan?

V:

Merkitään: Kuulustelu käydään vapaalla kerronnalla ja kuulustelija esittää lisäkysymyksiä tarvittaessa. (Poista kysymykset, jos kertoo vapaalla kerronnalla asiat kuulustelussa)

Merkitään: Rikoksesta epäilty Kalle Mönkijä oli mennyt K-kauppa tilpehööriin ja kävellyt olut hyllylle. Mönkijä oli ottanut molempiin käsiinsä 12 kpl:n ollut paketit(mäyräkoira) ja

kävellyt kassalinjojen ohi tuotteita maksamatta. Vartija oli tavoittanut Mönkijän kassalinjojen jälkeen kaupan ovelta.

K: Onko rikostapahtuma tapahtunut kuvatulla tavalla?

V:

K: Oliko sinulla aikomustakaan maksaa anastamisia tuotteitasi mennessäsi kauppaan ja ottaesasi olut paketit myymälän hyllystä?

V:

Merkitään: Tuotteen on saatu myyntikuntoisena takaisin. Kalle Mönkijälle aikaisempia Näpistyksiä 20 kpl:ta vuoden sisällä.

K: Tunnustatko syyllistyneesi näpistysrikokseen ottamalla haltuusi K-tilpehööriin oluthyllystä 2 kpl:ta 12 pullon olut pakettia ilman, että teillä oli aikomustakaan maksaa ottamiasi tuotteita hyllystä, sekä olet kävellyt kassalinjojen ohi maksamatta tuotteita?

V:

K: Suostutko kirjalliseen menettelyyn?

V:

Pahoinpitely asianomistaja

Merkitään: Kuultavalle on kuulustelun alussa annettu luettavaksi asianomistajan oikeudet ja velvollisuudet kaavake. Lisäksi kuultavalle on kuulustelun alussa kerrottu tutkijan toimesta missä asemassa häntä esitutkinnassa kuullaan ja hänen oikeutensa ja velvollisuutensa kuulustelussa.

Kuultavalle on painotettu, että asiaomistajalla on kuulustelussa totuusvelvollisuus ja perättömästä lausumasta viranomaismenettelyssä voidaan rangaista.

K: Oletko ymmärtänyt oikeutesi ja velvollisuutesi tässä kuulustelussa?

V:

K: Katsotko tarvitsevasi paikalle lainopillista avustajaa tai/ja kuulustelutodistajaa?

V:

KUULUSTELU

Merkitään: Kuulustelu käydään vapaalla kerronnalla. Kuulustelija esittää kuulustelun lopussa tarpeelliseksi katsotut lisäkysymykset. (Poista kysymykset, jos kertoo vapaalla kerronnalla asiat kuulustelussa)

Olimme viettämässä iltaan ystäväni Marin kanssa Hyvinkäällä. Kävimme syömässä Joutsenessa ja joimme puoliksi pullollisen punaviiniä. Ruokailimme noin puolentoista tunnin ajan. Tunsin kyllä itseni päihtyneeksi tämän punaviinin juonnin jälkeen, mutta en ollut kuitenkaan vahvasti humaltunut.

Siirryimme ruokailun jälkeen ravintola tuoppiin, koska siellä on ainut paikka missä on hyvä tanssia. Tanssilattialla näin yhden tytön katsovan minua tosi pahasti, en tuntenut tyttöä en tuudestaan.

Tanssiessani tyttö tuli minun eteeni ja löi minua tuopilla päähän. Kaaduin lyönnin voimasta lattialle ja tunsin oloni sekavaksi. Kaveri tuli nostamaan minut ylös lattialta ja paikalle tuli nopeasti järjestyksenvälvojat. Järjestyksenvälvojat ottivat tilanteen haltuun ja kertoivat pyytäneensä poliisit paikalle.

Poliisien saavuttua paikalle he ottivat ylös minun ja tekijä henkilötietoni. Tekijä ei puhunut minulle missään vaiheessa mitään ennen tapahtumaa eikä tapahtuman jälkeen. Pääsin poliisi-pariton kyydissä sairaalaan tarkistuttamaan vammaani.

Merkittään: Kuultavaa pyydetään lähettämään tutkijan sähköpostiin kuvia heti tapahtuman jälkeen otettuja kuvia kasvojen vammoista. (Jos kuultava on ottanut tapahtuneesta kuvia, ei pakollista)

Lääkäri totetsi tarkastuksessa haavoja, jotka ovat aiheutuneet tuopilla lyönnistä. Minulla oli myös mahdollisesti aivotärähdys.

Merkittään: Kasvoissa eikä korvan seudulla ole kuulustelussa nähtävissä ulkoisia vammoja.

Jos asiassa on kuulusteltu epäiltyä ennen AO tai Todistajaa voidaan tehdä ristikysymyksiä
Merkittään: Epäilty on kuulustelussa kertonut, että ennen tätä kuultavaa tapahtumaa olisi ollut seuraavat tapahtumat.

Epäilty oli tanssinut miehen kanssa tanssilattialla ja tämä mies olisi kaatanut sinun juomasi päällesi. Tämän jälkeen sinä olisit käynyt keskustelemassa epäillyn seurueen kanssa. Epäillyn seurue oli pyytännyt sinua viemään juomasi kavereidesi luokse.

Epäilty kertoo, että olisit edelleen jatkanut ns. suunsoittoa epäillyn seurueelle ja tästä seuraavaksi epäilty olisi tullut sinun eteesi. Epäilty kertoo horjahtaneensa toisen henkilön tönäistyä häntä tanssilattialla ja sen seurauksena tuoppi olisi osunut sinua päähän.

K :Mitä mieltä olet asiasta?

V:

Merkittään: Kuultava on käynyt lääkärinvastaanotolla 19.4.2014 näyttämässä pahoinpitelyssä tulleita vammoja Hyvinkään sairaalassa. Pyydetään suostumusta lääkärinlausunnon tilaamista varten.

K: Suostutko, että poliisi tilaa esitutkintaa varten sinua koskevan lääkärinlausunnon Hyvinkään sairaalasta vammoista, mitkä syntyivät xx .xx..2014 tapahtuneen pahoinpitelyn seurauksena?

V:

K: Suostutko sovittelumenettelyyn/Kirjalliseenmenettelyyn?

V: Minun toiveeni on, että tämä tapaus menisi sovitteluun ja saisimme sovittua asian siellä. Esitän mahdollisesti sovittelussa rahallisen korvauksen kivuista ja säryistäni tekijälle.

Jos asia ei mene sovitteluun suostun kirjalliseen menettelyyn ja toimitan tutkijalla korvausvaatimukseni tiistaihin 13.5.2014 mennessä. Pyydän yleisen syyttäjän ajamaan korvausvaatimustani.